

פרוטוקול - ישיבה עו/של"ד של הממשלה - ו' באייר תשל"ד -
28.4.74

נכחו: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, א. אוזן, י. אלון, י. בורג,
 ח. בר לב (מאמצע סעיף 495) ח. גבתי, י. גלילי
 מ. דיין (עד אמצע סעיף 503), ג. האוזנר, ש. הלל
 א. יריב, פ. ספיר, ש. פרס (מאמצע סעיף 495),
 ח.י. צדוק (מאמצע סעיף 495), י. רבין, י. רבינוביץ,
 ש. רוזן, י. רפאל

נעדרו השרים: מ. קול (בחול), ו. שם טוב (בחול).

רב-אלוף מ. גור	- ראש המטה הכללי של צה"ל (בס' 495)
מ. ארנון	- מזכיר הממשלה
א. אלסברג	- גנז המדינה (בסעיף 507)
ג. אבנר	-
מ. גזית	- המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
תא"ל י. ליאור	- מזכיר צבאי לראש הממשלה (עד ס' 498)
א. מזרחי	- לשכת ראש הממשלה
מ. נוידרפר	- משרד האוצר (בסעיף 502)
סא"ל א. שלו	- לשכת הרמטכ"ל (בסעיף 495)
מ. שמגר	- היועץ המשפטי לממשלה (מסעיף 502 עד סוף סעיף 509)
סא"ל א. תהילה	- לשכת שר הבטחון (עד אמצע סעיף 503)

סדר היום:

495. עניני בטחון (החזית הסורית והמיקוש ליד גיתית)
 496. פעולות הממשלה בקרית שמונה
 497. הרכב ועדת השרים לעניני בטחון - המשך הדיון
 498. מינוי ממונה על מחוז ירושלים
 499. מינוי מנהל כללי למשרד השיכון
 500. מינויים בשירות החוץ
 501. ברכה למר גרשון אבנר
 502. הצעת חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל)
 (תיקון מס' 10), תשל"ד-1974
 503. הצעת חוק קרן וולף, תשל"ד-1974
 504. תיקון תקנון שירות התעסוקה
 505. הצטרפות ישראל לאמנה בינלאומית בדבר מדידת תפוסתן
 של אניות, 1969
 506. סקירה מדינית
 507. פרסום תעודות המדינה
 508. נסיעות שרים
 509. מכירת נשק

רשמו: י. מ.

ת. כ.

495. עניני בטחון (החזית הסורית והמיקוש ליד גיתית)

ראש הממשלה ג. מאיר:

היתה שבת איומה. נשמע עכשיו גם על מה שקרה וגם על התכניות שישנן.

הרמטכ"ל מ. גור:

אני רוצה לפתוח בכמה דברים כלליים, אחרי כן אתאר מה קרה בשבוע שעבר ומה אנחנו מציעים.

דווקא בימים האחרונים היתה איזו שהיא הנמכה בירי הסורי, היו פחות מקרי-ירי ופחות פגזים נורו גם במובלעת כולה, גם לאורך הקו הסגול וגם על החרמון. אנחנו עדים גם להגברה מסויימת של תכנית האימונים שלהם, כאשר הם הרשו לעצמם להוציא בימים האחרונים מספר יחידות מהחזית, כנראה למטרות אימונים. נעלמו לנו מהתצלומים שני גדודי טנקים וגם יחידות ארטילריה. בסך הכל היתה לנו הרגשה, מבלי לדעת מהי הסיבה, שיש ירידה בעוצמת האש ובעוצמת התקריות. באשר לפעילות מסביב לחרמון, הרי גם הירי על החרמון היה קצת פחות משהיה בימים קודמים. היו לנו ידיעות על העברת כוחות סוריים מסויימים ללבנון. הכוחות הסוריים שעברו ללבנון מונים בין 120 למספר של מאות חיילי קומנדו, שאינם נמצאים שם כחיילי-קומנדו אלא כמחבלים. לכן יכול להיות שאלה אנשי צעייקה ולא חיילים. אבל אנחנו מתייחסים לאפשרות שאיזו שהיא יחידת קומנדו מסוריה תעבור ללבנון.

לאור כל האינדיקציות מלבנון יודעים שהכניסה של הכוחות האלה מסוריה לא נעשתה ואינה בתיאום עם לבנון, כי כל השיחות בין הלבנונים מצביעות על כך שהם יודעים שישנם חיילים סוריים במקומות כאלה ואחרים,

אבל לא מדובר בצורה ברורה וחד-משמעית על תיאום בכניסת הכוחות. אנחנו יודעים לפחות על 2-3 מקומות בלבנון ששם הסורים מחזיקים בתצפיות-ארטילריה, כיוון שמכיוון לבנון הם צופים על חלק מפסגת החרמון יותר טוב מאשר מתוך סוריה. היו סוללות של סא-6 על גבול סוריה-לבנון, כאשר אחת מהן היתה ממש בתוך לבנון. לפי האינדיקציות מאתמול חלק מהסוללות האלה נעלמו. נעקוב אחריהן היום, נוודא אם הן עדיין שם או שפשוט לא קלטנו אותן או שהן חזרו חזרה לתוך סוריה למערכים הקודמים שלהן. בכל אופן במידה והסוללות הללו יצאו מתחום לבנון או מהגבול שבין לבנון וסוריה, הרי זו עוד איזו שהיא אינדיקציה לכך שהם חוששים פחות לפעילות באזור או מתכננים פחות פעילות באזור.

היתה ידיעה מסויימת על אפשרות של מציאת טנקים סוריים קרוב לגבול לבנון. אין לנו אימות ממקורות אחרים על הידיעה הזאת, ולכן אי אפשר להתייחס אליה כאל ידיעה בעלת משמעות רצינית, מה עוד שבמורדות הדרומיים של הלבנון לטפס לפסגה זה בלתי אפשרי.

בפעם הקודמת דברנו על אפשרות של איום סורי לכיוון מטולה. הכוחות הנמצאים היום בלבנון אינם מהווים ממש איום אלא אם לקשור אותם עם מה שמתרחש בחרמון עצמו. הפעילות הסורית על פסגת החרמון או בכיוון הפסגה קטנה. בצלומים האחרונים לא מצאנו טרקטורים סוריים, אין התקדמות בכיוון לדרך שלהם המובילה לפסגה ואין גידול בעוצמת הכוח שלהם בחרמון עצמו.

יש סימן שאלה ביחס לגדוד חי"ר 68 הקשור בפסגה. בצלומים לא מצאנו אותו וגם ביתר אמצעי התקשורת לא מצאנו אותו. יכול להיות שגדוד זה יצא לאימונים. אבל זהו סימן שאלה.

בסיכום אפשר לומר כי הפעילות שלנו בחרמון היתה ענפה ורצינית יותר מאשר הפעילות שלהם בימים האחרונים. אבל עם בוא הירח עכשיו, אנחנו צריכים להתכונן לאפשרות של פעולת קומנדו בקנה מידה גדול, כולל פעילות מוטסת על האזורים בחרמון, דבר שחששנו ממנו בזמן האחרון ושלא התבצע. אבל האיום

והאפשרויות קיימים גם לתקופת הירח הנוכחית.

יש דבר אחד שצריך לציין אותו: הפעילות הלבנונית בחרמון. הם הורו לצבא הלבנוני לפגוע בכוחות שלנו הנמצאים בלבנון או הפועלים בתחום לבנון. אתמול ירו מספר יריות בתותחי 120 מ"מ מה"פתח-לנד", וגם הבוקר ירו מספר פצצות כאלה. אנחנו נאתר את מקום היריות, נירה למקום הזה ולמקומות אחרים שמהם יכולות היריות להגיע אל תחום כוחותינו.

לסיכום אני יכול לומר שהפעילות של הסורים בשלושת ארבעת הימים האחרונים היתה חלשה יותר מאשר קודם לכן. הם לא גילו כל יוזמות חדשות באזור החרמון, לא בהפעלת כוחות ולא בסלילת הדרך. אין לנו שום הסברה מדוע פעילות הירי שלהם פחתה. יתכן שהפעילות הצבאית שלנו משפיעה על זה ויתכן שיש להם שיקולים מדיניים. אבל מצאתי לנכון לציין את העובדות ששררו בימים האחרונים.

אנחנו גם יודעים שהסורים לא ידעו על הפגיעות שלהם בנו אתמול עד שהדבר פורסם על ידינו. הם לא ידעו שפגעו בנו, הם לא ראו את הכוח שלנו. הם לא ידעו שום דבר על ההליקופטר. אין ספק שהיה פה בהחלט מקרה לא סימפטי. לא היה כל טיווח מצידם, לא היה איזה ירי מדוייק, הם לא ידעו בכלל שהם פגעו בכוחותינו.

מכאן אעבור לתיאור האירועים בשבוע האחרון. בשבוע האחרון פעלנו במספר מישורים. ראשית כל המשכנו בירי ארטילרי, כפי שנהגנו לעשות גם בעבר, בכל המטרות הכחולות המסומנות (מצביע על המפה) - אלה הן מטרות צבאיות מובהקות, גם באזור החרמון, גם באזורים השונים של המובלעת, שעליהן הפעלנו ירי ארטילרי, גם מתוכנן וגם כתגובה על ירי שלהם. הפעלנו את חיל האויר בממדים לגמרי לא מבוטלים, כאשר מרכז הפעילות היה על החרמון. כאן ריכוז הכוחות שלהם (מצביע על המפה) שנמנו התכוונו ואולי מתכוונים עדיין להמשיך ולעלות על פסגת החרמון.

המקום שבו אנחנו נמצאים הוא שיא החרמון. בנקודה 2682 היה לסורים מוצב שהיה תפוס לעתים על ידם. בימים האחרונים החזקנו אותם באופן קבוע על ידי תצפיות קדמיות, ומשם טיווחנו את הארטילריה אל מוצב שבו הם יושבים באופן קבוע, 2365. התברר לנו מתוך תצפית מנקודה 2682 שהם לא החזיקו שם כוח קבוע, לא היו שם ביצורים, לא היו סימנים של מוצב ממש וריכוז טנקים וארטילריה בנקודה 2365. הפצצנו את הנקודה ההיא ואת אזור הדרך מהאוויר. כמו כן הפעלנו את חיל האוויר על מטרות במובלעת ולאורך הקו הסגול, תקפנו מוצבים בסביבת רפיד והתקפנו מפקדה שלהם בתל חרה בסוגים שונים של כלי תחמושת, כולל פצצות מדוייקות. הפגיעות היו מדוייקות. את זאת למדנו גם מתצפיות כוחותינו בקו וגם מתוך דיווחים שונים. היה ירי מדוייק על הפסגה של תל חרה, על המוצב הדיביזיוני שלהם, שבו ראינו את הבונקרים מתעופפים באוויר. אנחנו יודעים על עשרות הרוגים ופצועים שלהם במקומות שונים.

בהתחלת השבוע הם קידמו שדות תעופה. הם קידמו תקיפות אוויר למרכז הגזרה, אולם הנסיונות שלהם היו בלתי יעילים. לא הספקנו להכניס את חיל האוויר נגדן, כי הגיחות האלה הן מאד מהירות. האזור הזה מכוסה מאד על ידי טילים שלהם. פעמיים ירינו כנגדם טילי הוק, אבל לא היו פגיעות במטוסים שלהם והמטוסים שלהם חזרו. ההפצצות שלהם היו על ידי מטוסי מיג 17, למרות שקידמו גם מטוסי סוחוי 7 ו-20, אבל לא השתמשו בהם והחזירו אותם למערכים הקודמים. זה היה עוד אחד מהסימנים, איני יודע אם להרגעה, בכל אופן להורדת הטון בפעילות בקו.

בשאר המקומות ירו ירי ארטילרי, אבל לא במטרות חדשות אלא במטרות שבהן ירו כבר בעבר. גם כאן היו לנו נפגעים לפחות בשני מקרים. פגז ראשון פגע בחיילים שהיו במוצב ונפגעו לנו אנשים. בתל חרה בתוך המוצב ירו שני אנשים מעמדה אחת לשניה. פגז ראשון פגע בשני אנשים והם נהרגו. מקרה דומה קרה בתל אנתר, שמרצה עם קצין ירדו מעמדה אחת לשניה כדי להרצות שם, פגז פגע בהם ושניהם נהרגו. גם במוצב זה ישנה עמדה היושבת על הרמה, עמדה דווקא

מבוצרת, קבלה פגיעה ישירה.

אני מציין גם הדברים האלה גם כדי למסור על העובדות כשלעצמן וגם כדי להזכיר שאנחנו נמצאים בשטח עם הרבה כוחות ועם הרבה מוצבים, ואם הסורים יורים כמה מאות פגזים ביום, קיים תמיד חשש שפגז אחד יהיה מוצלח יותר מאשר הפגזים האחרים.

אסביר קודם כל על המפה מה שקרה אתמול, אחרי כן אעבור למירשם, כדי שתראו במדוייק איפה נמצאים הכוחות שלנו. פרט לשיא החרמון והתצפית הקדמית בנקודה 2682 אנחנו מבטיחים את הדרך כולה על ידי מחלקות טנקים ועל ידי כוחות הנדסה העובדים על הדרך, וכן על ידי כוחות צנחנים הנעים על המורדות המערביים של החרמון לצרכי פשיטות או מארבים על כוחות-הקומנדו הסוריים הנמצאים בתחום לבנון, על הדרך שאורכה 6 קילומטר. הכוח של הצנחנים הפך לכוח נייד, וההוראות שהוא קיבל - וההוראות האלה בוצעו - שהם אינם נמצאים במקום אחד, שאין להם מחנה קבוע, כך שקשה יהיה לאויב לכוון אליהם אש ארטילרית. הם נעים ממקום למקום, ישנים בכל פעם במקום אחר. הם מציבים מארבים ופטרולים בגזרות שונות. פרט לאוהל, שבו החזיקו ציוד שנשאר במקום מסויים, הם נעו בסביבה ברדיוס של 2 קילומטר, על מנת להבטיח את הציר מפני הפעילות של הקומנדו הסורי.

מה שקרה אתמול היה שכוח של צנחנים עלה להחליף אותם. אתמול היה יום שקט יותר מאשר כמה ימים אחרים. הכוח עלה להחליף בגדים והם נעצרו על ידם. אלה הנמצאים בשיא החרמון יש להם בגדי חורף מיוחדים. הם החליפו בגדים בצד הפונה לכיוון לבנון. הם לא היו בתצפית כלפי הסורים. במקום שבו נפגעו הרכס הוא מאד צר כמו ברוב הדרך. הם עמדו בצד הפונה ללבנון. והנה פגז אחד נפל ממש ביניהם בזמן שהחליפו את הבגדים, והפגז הזה גרם לכל הנפגעים שהיו. שני הפגזים האחרים נפלו בסביבה הסמוכה ולא גרמו לנפגעים. באופן ברור לא היה פה טיווח של ירי מוקדם. במשך כל יום אתמול לא היה ירי על המקום הזה. אי אפשר היה להניח שהיה טיווח מספר שעות קודם לכן ושהסורים המתינו עד שתיווצר מטרה. גם בימים האחרונים לא היה ירי באופן מיוחד על המקום הזה, בכל אופן לא

היה ירי רציני יותר. היה ירי על המטרות האחרות לאורך הציר.

ההליקופטר חש לפנות אותם ממוצב הפיתולים. מה קרה בדיוק? האם ההליקופטר נפגע לאחר שמספר אנשים ראו אותו? לא היה ירי באזור הנחיתה בזמן שההליקופטר נחת. לא היו תנאי מזג אוויר קשים במיוחד, אם כי שם יש רוחות חזקות כל הזמן. הליקופטר סופר פרלון נחת שם הרבה פעמים. מה שברור הוא, שתוך כדי הנחיתה עשה סיבוב די חד, כמעט על יד הנחיתה נפגע בזנב, ברגע שהזנב נפגע, התפרק המטוס ונכנס לסחרור לא מגבוה, התהפך ונשרף, ואלה שהיו בפנים, היו שרופים לחלוטין, שנים שהועפו הצידה, יכולנו להכיר אותם, ארבעה חיילים היו ממש חרוכים באופן מוחלט.

הנחתנו הליקופטר אחר שהגיע למקום ופינה מכאן את

הנפגעים.

ציירתי לכם פה חתך של הפסגה, על מנת להסביר לכם ביתר דיוק איך אנחנו גלויים שם (מצביע על התרשים). זהו מוצב שיא שבו אנחנו יושבים. ממוצב השיא עד תחילת הדרך יש כשעה קילומטר. אנחנו מבטיחים את הדרך על ידי כמה כוחות משנה: יש לנו מחלקת טנקים עם שתי מחלקות הנדסה. במחלקות ההנדסה ישנם כ-30 איש ואנשי הנדסה שנכנסים לשם בלילה על מנת לבצר את המוצב שלנו על הפסגה, כאשר הטנקים הנכנסים אתם מבטיחים בלילה את המוצב, כאשר הטנקיסטים הם בתוך הטנקים ואנשי המוצב עם אנשי ההנדסה מבצרים את המוצב, מקימים עמדות, פורסים גדרות, ממקשים וכדומה, כך שהמוצב יוכל לעמוד טוב יותר בפני התקפות אם תהיינה. לקראת היום הכוח הזה חוזר חזרה. המקום הזה מטופל גם על ידי אנשי הטנקים וגם על ידי אנשי ההנדסה. המקום הזה נמצא תחת הפגזות לעתים קרובות יותר מאשר מקומות אחרים. זוהי הבעיה עם מקומות קבועים פחות או יותר, אשר נמצאים תחת תיכנון אש קבוע, שהם חוטפים יותר אש מאשר מקומות אחרים.

במרחק מהמאהל הראשון יש לנו עוד מחלקת טנקים. המרחק בין מוצב הפסגה אל המחלקות האלה הוא כ-800 מטר עד קילומטר. כקילומטר וחצי למטה יש עוד מחלקת טנקים נוספת עם כתת צנחנים המבטיחה את המקום בזמן ההפגזה, הטנקיסטים נכנסים לטנקים, כן גם הצנחנים נכנסים לטנקים או מתחת לטנקים. המקום הזה מופגז לעתים קרובות, כי זהו מקום פחות או יותר קבוע. המקום שבו נפגעו אתמול החיילים הוא מקום ארעי, והחיילים מסתובבים שם בפטרולים והם נמצאים בתנועה ללא מקום קבוע. עד עכשיו לא נפגעו שם אנשים. כיוון שהסורים מפגיזים את כל אורך הדרך, הרי הפגזים נופלים מדי פעם בפעם על מקומות שונים, ולא דווקא על המקום הזה. גם לאור העובדה, שהסורים לא ידעו שהם פגעו בכוחותינו, גם לאור העובדה שלא היה טיווח מוקדם, גם לאור הנסיונות שעשינו עם רפול ועם מפקדים אחרים, אין לנו שום ספק שלא היה זה טיווח מוקדם ושלא היתה להם שום ידיעה שנמצאים שם כוחות שלנו. נפל שם מטח לא מוצלח ועשה מה שעשה. עוד שנים וחצי קילומטר יותר למטה נמצא שם מוצב הפיתולים שעל ידו נחת ההליקופטר כדי לפנות את האנשים והוא התרסק.

עד כה לגבי מה שקרה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם הוברר ביחס למה שקרה אתמול, האם זה בא מצד

לבנון או מצד סוריה?

הרמטכ"ל מ. גור:

אספנו אתמול רסיסים כדי לאתר איזה סוגי פגזים נורו. במבט ראשון נראה שהיו אלה פגזים סוריים מתותחים של 130 מ"מ. לחבריא היתה ההרגשה שזה בא מכיוון סוריה. עלינו לגמור לבדוק את הרסיסים ואז נדע זאת באופן ברור יותר. אמנם החבריא עמדו דווקא במקום מוסתר לכיוון הסורי.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מנין הבטחון שהחבריא לא התגלו על ידי קצין תצפית קדמי מהצד הלבנוני?

הרמטכ"ל מ. גור:

אין לנו שום בטחון בכך. להיפך, זה בהחלט יכול להיות. בכביש שציינתי, בכל הכיוון המערבי לחרמון, יש לסורים לפחות שתיים או שלוש כתות תצפיות-ארטילריה, שעל אודותיהן אנחנו יודעים, ואין ספק שהן עוזרות לטווח אש ארטילרית לכל אורך הציר.

כאשר אני מדבר על הירי של אתמול, הרי לפי מה שבדקנו גם בטיווח פוגע לעתים רחוקות פגז ראשון מיד במטרה. אבל פה לא היה טיווח. נפלו שלושה פגזים. הפגז הראשון הוא שגרם לנפגעים. אחרי המטח הזה לא היו נפגעים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

האם לא היה הגיוני יותר - אני אומר בדרך כלל ולא לגבי מקרה זה, כי כאן זוהי חכמה לאחר המעשה - שחלופי משמרות וחלופי בגדים וכל תנועות מיותרות - ייעשו בלילה במקום ביום, מתוך הנחה שניתן לצפות גם מהצד הלבנוני על ידי אמצעי קשר?

הרמטכ"ל מ. גור:

בלילה כמעט שאין מתנועעים שם. מסובך שם לנוע בגלל מזג האויר. יש גם חשש ממארבים. מדי בוקר אנחנו בודקים את פתיחת הדרך כדי לעמוד נגד מארבים. עבודת הביצורים נעשית בלילה. התנועות הן לאורך

הצירים. אגב זה ככה לא רק פה. אנחנו כמעט ואיננו עושים תנועות בלילה - מה עוד שפה היו שני מקרים של מיקוש. לכן אנחנו משתדלים לא להתנועע בלילה.

אגב השאלה הזאת: באזור זה, ולא רק בשיא החרמון, ישנה תנועה ענקית. לא נוכל בשום פנים ואופן להחזיק את החרמון או אזורים אחרים ללא תנועה רצינית רבה של כוחות. בעצם הבעיה שלנו לאורך כל הקוים היא, להחזיק כוחות אופטימליים מבחינת הגנה, אבל לא כאלה שיהיו מטרות מיותרות. זהו דבר נכון לגבי כל הקו. אבל אנחנו חיים כל יום בעשרות מזלות. אנחנו מוציאים כל יום עשרות חיילים לחופשה. כל יום נוסעים שם אוטובוסים ומשאיות שאוספים את החיילים הנוסעים הביתה. הסורים מבצעים ירי ארטילרי על כל הכבישים. הרבה פעמים נוסעים שם אוטומובילים ומשאיות עם חיילים, והפגזים נופלים במרחק של 10, 20 או 30 מטר מהם. אותו דבר נכון לגבי הקו הסגול וגם לגבי הצומת של נחל גשור ועוד. המקומות האלה מופגזים באופן קבוע. נוסעים שם חיילים וגם עשרות אזרחים. אותו הדבר נכון גם לגבי שיא החרמון. בשום פנים ואופן לא נוכל להחזיק תצפיות ארטילריה ופטרולים באזור ולמנוע מהם לנוע למעלה ולפעול יומם ולילה.

מה שבהחלט נכון הוא שצריך להימנע מריכוזים קבועים. אבל כאשר מגיעה "זלדה" עם עשרות אנשים בפנים ועשרה אנשים המחכים בסביבה, וזה בסביבה מסולעת ומתחילים להחליף ביניהם את בגדי הסער וצריך לתת תדריך אחד לשני, הרי זה צריך לקחת איזה זמן. וודאי אפשר לעשות זאת באופן קצת יותר מפוזר, אבל עם כל הפיזור אפשר לפגוע בהם. ישנם מאות ריכוזים כאלה כל יום בכל רחבי הגיזרה, כי עלינו להחזיק שם כוחות רבים. דרך אגב דבר כזה היה לנו גם במלחמת ההתשה. זה פשוט כמעט בלתי אפשרי להחזיק כל כך הרבה כוחות בשטח מבלי שתהיה תנועה שוטפת של אספקה ושל אנשים יומם ולילה.

מפה אני רוצה לעבור לניתוח של הפעולות שניתן

לעשותן.

אני רוצה לחזור על מה שצינתי בהתחלה. מבחינה צבאית אין שום אינדיקציות להסלמה מצד הסורים. אנחנו ניתחנו את המול את הפעילות שלהם בימים האחרונים ונוכל לומר שאין הסלמה בפעילות שלהם. הדבר הוא לפי דעתי חשוב לקביעת סוגי התגובה.

יחד עם זה ברור להם שהם נכשלו בחרמון עד עכשיו. יתכן שהם מתכננים דברים נוספים. אבל עד עכשיו בחרמון הם נכשלו. הם ניסו לשבת בפסגה, ואנחנו יושבים בפסגה. הם ניסו לפתוח דרך קדימה לכיוון המוצב שלהם. סלילת הדרך נפסקה, הן על ידי ירי ארטילרי שלנו והן על ידי התקפות אויר. אתמול נוכחו שהיו לנו כוחות במוצב 2682. בשלוש ההתקפות שלהם לאורך הקו סבלו אבדות. גם אתמול בלילה בצענו חצי פשיטות לעבר אחד המוצבים הקדמיים שלהם, שרפנו להם שלושה אהלים ולא ראינו חיילים יוצאים מהם. יתכן שהיו להם אבדות. עוד נדע זאת. בהתקפות האויריות שלנו היו להם די הרבה נפגעים.

יחד עם זה אין לנו שום אינדיקציה לגבי ההרגשה שלהם לקראת השיחות. האם הם חושבים שהם הולכים לקראת השיחות בהרגשה טובה יותר או טובה פחות - על זה אין לנו ידיעות. אין ספק כי העובדה, שאבדו לנו די הרבה אנשים בשבוע האחרון; עלולה לתת להם תחושה שהם הולכים מעמדה של כוח לקראת השיחות.

אנחנו חשבנו על מספר דברים:

א. הדבר שנראה לנו ביותר הוא לפשוט על הכוח שלהם הנמצא במוצב 2365. יש להם שם כ-14 טנקים עם טרקטור ועם נגמ"ש אחד או שנים וכדומה. הבעיה שהצגתי אתמול בפני שר הבטחון היא: קבלנו ידיעה שסירור שלהם נתקל במוצב, שהיה קודם שלהם, 2682, ושם הרגנו להם מספר אנשים. איני יודע אם כרגע נוכל להשתמש במוצב הזה כבסיס מוצק לפשיטה. הטלתי על פיקוד הצפון לבדוק את העניין הזה.

אין ספק שפשיטה על הכוח הזה תהיה בעלת משמעות רצינית ביותר לקרב על החרמון. היא יכולה לגרום להם נזק בכלים וגם אבדות. את הדבר הזה נוכל להגיש כהצעה מושלמת רק לאחר שנוודא שהם אינם יושבים פה. (מצביע על המפה) חיל האויר תוקף אותם היום פה עוד הפעם (מצביע על המפה). אני חושב שנוכל לבצע את העניין הזה אם יהיה צורך בדבר.

ב. הדבר השני שנראה לנו כדבר, שאותו אנחנו מציעים לעשות כבר היום, הוא להפגיש את מחנות קטנה. מחנות קטנה הם מחנות שאינם צמודים לישוב. יש מרחק בין הישוב ובין המחנות. במחנות האלה אנחנו יכולים לגרום להם נזקים ואבדות.

שר ההסברה ש. פרס:

פעם כבר הפצנו אותם.

הרמטכ"ל מ. גור:

פעם הפצנו אותם, אבל בזמן האחרון לא הפגזנו

אותם.

על ידי פעולה זו נוכל לעשות בהחלט צעד קדימה. היא יכולה להצביע להם על עמדת כוח שלנו. יכול להיות שזה הדבר החשוב ביותר לקראת הזמן הקרוב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה המרחק מהישוב?

הרמטכ"ל מ. גור:

שני קילומטר. אנחנו יכולים לבחור קטע כזה של מחנה שנוכל לומר באופן וודאי שישוב לא ייפגע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה מדבר על הפגזה?

הרמטכ"ל מ. גור:

על הפגזה ארטילרית. יש שם הרבה מאד מחנות צבאיים בקרבת ישובים. לאור הדיונים שעשינו אמש והבוקר אין אנחנו ממליצים כרגע להפגז מחנות בקרבת ישובים. לאור העובדה שלא הפגזנו אצלם בהסלמה מכוונת, איננו מתכוונים עכשיו לעשות זאת כדי שלא יכניסו את הישובים שלנו ברמת הגולן תחת הקטיגוריה של פגיעת הארטילריה שלהם. ביחוד שהמלצנו בשבועות האחרונים על הקמת ארבעה ישובים שם. אנחנו עושים את כל ההכנות להקמת העיר פה (מצביע על המפה). אין לנו רצון, להכניס את מערכת הישובים שלנו בקטיגוריה של התקפה ארטילרית שלהם.

אנחנו מציעים כאמור להפגז את מחנות קטנה. אנחנו מכינים את כל המחנות שלנו לעמוד נגד הפגזה, דבר שלא עשינו קודם לכן. הם הפצו מספר מחנות שהיו בעבר בקוניטרה. הם עלולים להפגז את מחנות נפק ואליקה. עשינו את כל ההכנות כדי לפנות ממחנות שלנו את הבחורות ואת כל הכוחות המיותרים. עם כל הסיכון שיש בהפגזת מחנות קטנה אנחנו מציעים לעשות זאת, וזה בגלל ההרגשה הצבאית והמדינית שיש להם לקראת המשא ומתן.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

באיזה ריכוז ובאיזו עוצמה נעשה זאת?

הרמטכ"ל מ. גור:

נוכל לרכז למטרה זו 2-3 גדודים, ופעולה זו יכולה לגרום להם נזקים. יש לנו אפשרות להפעיל את חיל האויר שוב כגיזרה הדרומית. יש כמובן גם סיכון מסויים בדבר. כרגע איננו ממליצים לעשות זאת בגלל חוסר מסויים של אמצעים להבטחת המטוסים נגד טילים; אם כי פיתחנו שיטות וגם אמצעים להטיית הטילים. אבל כרגע איננו ממליצים לעשות זאת. יתכן כי בתקופת הימים הקרובה כן נציע זאת. אני אומר זאת כדי שתדעו על כך מראש.

ג. קיים המוצב שלהם 1912. שם יש להם תצפית שנמנה הם שולטים על כל המרחב. אתמול לא הצעתי והיום איני מציע לקחת את המוצב הזה למרות החשיבות שלו. אני קושר זאת עם המצב שבו אנחנו נמצאים. החשיבות של המוצב הזה, אם נקח אותו, היא שלתקופה הקרובה צפון המובלעת לא תהיה תחת הפגזה ארטילרית שלהם המתאפשרת מתוך התצפית. אבל אם אנחנו מתחילים כעבור ימים אחדים בשיחות, שכתוצאה מהן אנחנו עומדים לעזוב את השטח הזה, איני מציע לקחת את המוצב הזה. הכיבוש של המוצב הוא קל, אבל החזקת המוצב תעלה לנו ביוקר. הם לא יניחו לנו לשבת שם בשקט. זהו מוצב השולט על חלק די גדול מהמערך הקדמי. נצטרך לפרוץ דרך אל המוצב הזה, הם ללא ספק ישתדלו למנוע מאתנו פריצת דרך אליו.

אם נעמוד בפני מצב שהשיחות לא יביאו לתוצאות ונמשיך לשבת זמן ממושך במובלעת, אמליץ לכבוש את המוצב הזה עם כל הסיכונים שבדבר, כי החזקת המוצב הזה תחסוך לנו אבדות במובלעת. אם בימים הקרובים אנחנו מתחילים בשיחות והתוצאות אינן ברורות עדיין, אין אני מציע היום לכבוש את המוצב הזה, כי זה עלול לגרום לנו אבדות שאולי תהיינה מיותרות. בעניין זה אני מציע להמתין.

לסיכום ההצעות שלנו הן: אנחנו ממליצים היום להפגיש את מחנות קטנה. אנחנו מכינים פשיטה לנקודה 2365. אם כן נבצע זאת או לא נבצע - על כך נמליץ רק לאחר שנהיה בטוחים שבמוצב סורי נוכל להקים בסיס מוצק לטובת הפשיטה ונהיה מוכנים לפעול עם חיל האויר נגד מטרות אחרות. אבל אין אנחנו מציעים לעשות זאת היום.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב:

הרמטכ"ל אמר בדבריו שהלבנונים יורים על כוחותינו החודרים ללבנון. אולי אתה יכול לומר לנו איפה אנחנו נמצאים עם כוחות קבועים ועם מוצבים קבועים מעבר לקו הפסקת האש של אוקטובר - גם בלבנון וגם בסוריה.

הרמטכ"ל מ. גור:

המטרה שהם יורים עליה שממית והחדירה שעשינו מעל לכפר שבא מפסגת זקר למעלה, היא 500 מטר בשטח שלהם מעל שבא. לאזור הזה ירה הצבא הלבנוני גם הבוקר בפגזים מתותח של 120 מ"מ. הם טוענים כי הדרך שפרצנו לשיא החרמון עוברת בשני מקומות בתחום לבנון. וזה נכון. לשם הם עדיין לא ירו. אתמול בדקנו האם הירי הקטלני הזה לא בא מהצבא הלבנוני. לפי הממצאים שבידינו אין הם יורים כרגע לשם. אבל את זאת נדע סופית לאחר שתיגרנה הבדיקות.

שר הפנים י. בורג:

לא הבינתי אל נכון את האבחנה, שהרמטכ"ל מבחין בין מוצב אחד, שאין הוא ממליץ עכשיו ללכת עליו, באשר אנחנו נמצאים לפני משא ומתן, ובין מוצב אחר, שלמרות שאנחנו עומדים בפני משא ומתן, הוא ממליץ לעשות זאת כאשר הידיעות תהיינה נוחות. כל פשיטה עולה משהו. מה הערך של הפשיטה אם

אינך מחזיק במקום הזה? האם רק בתור הפגנת כוח? איני רואה את התועלת שבדבר משביל הימים האלה.

אני מוצא אי-עקביות מסויימת בין הטיעון והצפייה למשא ומתן אפשרי, שוודאי אין אנחנו רוצים להיכנס לתוכו מתוך עמדת חולשה, לבין עצם התכלית של הפשיטה הזאת.

זוהי שאלה אחת. אם ממנה משתמע שאיני רואה תועלת גדולה בפשיטה המיוחדת, הרי זה משתמע בדיוק כמו שאני רוצה שישתמע מהשאלה שלי.

שנית: אנחנו נפגיוז מקום אחד על ידי תותחים. זה יכול לתת בידיהם עילה לכך שהם יפגיוזו ישובים שלנו. ומה תהיה אז התשובה שלנו? כלומר אנחנו מזמינים כאן משהו שאין לנו עליו תשובה מדוייקת בזה הרגע, והתועלת תהיה גם כן מפוקפקת. בכל זאת אני נוטה להיות נגד הפשיטה, אפילו אם ההנחות הלילה או מחר בבוקר בסיוור תהיינה מבטיחות שהפשיטה באופן מסויים יכולה ללכת די קל; אבל גם די קל - זה די קשה בשבילנו.

ולגבי הפגזת מחנות אני שואל: האם זה עלול לפגוע בישובים? אם כן פירוש הדבר הסלמה. ואם כן אני צריך לדעת מה נעשה מחר ומחרתיים.

שר החוץ א. אבן:

אני רוצה להביע ספק לגבי ההפגזה, דווקא משום אי-הוודאות, שההפגזה הזאת לא תגרום אותה תוצאה, שהיתה נובעת מהפגזת מחנה שהוא צמוד או סמוך לישובים. איני סבור שיש להם קוד כזה: הואיל והמחנה ההוא איננו קרוב לשום ישוב, לא יגיבו על ידי הפגזת ישובינו. השאלה היא: האם אנחנו מוכנים לסמוך על כך, לא שההפגזה לא תהיה טובה, אלא מה יהיה מבחינת האבדות

לישובים ומבחינת ההסלמה ערב המשא ומתן, שעה שהטרגדיה הזאת שקרתה אינה פרי של הסלמה מחושבת? כך הבינתי מדברי הרמטכ"ל ברדיו אמש וכך גם מדבריו הבוקר. ייצא שלמעשה אנחנו יוזמי ההסלמה.

ועוד רוצה אני לשאול: מניין לנו ההערכה שיש אבחנה בין הפגזת מחנה צבאי הקרוב לישוב ובין הפגזת מחנה שאינו קרוב לישוב - יש בה ערך מבחינת סיכויים התגובה הסורית?

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב:

גם אני חושב ששתי הפעולות המוצעות נובעות בעצם מהתקרית של אתמול. כך זה אם איני טועה. והתקרית של אתמול, כפי ששמענו מדברי הרמטכ"ל, היא תוצאה מקרית, בסך הכל משלושה פגזים שנפלו. אילו נפלו איזה עשרות מטרים הצידה, לא היה הדבר בכלל מגיע לאיזה שהוא דיווח. לכן נראה לי שזה מחוץ להקשר אם נבוא לעשות את שתי הפעולות האלה בעקבות ההתרחשויות של אתמול.

הפגזת מחנות קטנה זהו דבר יפה. אבל השאלה היא: האם אנחנו רוצים עכשיו ביוזמתנו להוסיף לחץ נוסף אחרי שבימים האחרונים לא הגבירו הסורים את פעילותם?

האם יש מקום לפשיטה אחרי התקפת חיל האויר? אני מבין שחיל האויר תקף את המוצב הזה ויתקוף אותו היום ועוד יתקוף אותו להבא. איני בטוח שזה יהיה תכליתי אחרי זה לעשות את הפשיטה. צריך לקחת בחשבון שכל פעולה באזור ההוא היא פעולה קשה מכל הבחינות.

נכון שאין זה נעים אחרי תקרית כזאת כפי שהיתה אתמול לעבור לסדר היום. אבל אם באמת התקרית של אתמול התרחשה כפי שזה תואר כאן, הרי גם אם יש לנו תשובה, אין לנו מנוס מאשר לא לעשות דברים נוספים, אשר יכולים להביא לידי הסלמה ושכסופו של דבר לא יהיו לטובתנו.

שתי הפעולות האלה המוצעות הן יפות וטובות, וכדאי לזכור אותן. אבל איני חושב שעכשיו בעקבות מה שקרה אתמול יהיה נכון לעשותן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מלים אחדות בענין הסלמה. יכול להיות שהמונח הטכני הוא נכון. אבל אין אני מבינה מדוע אנחנו צריכים להשתמש בו. איני אומרת שהוא לא ימלא מקום בדיון הזה. אבל כל זמן שהסורים, למרות הפסקת האש שנתקבלה (סגן רה"מ י. אלון: בהסכמתם) בהסכמתם, יורים ויורים - הרי אין אני מתארת לי שהם יורים פגזים בהנחה שהם לא יפגעו או שהם יורים בכוונה למקום שאין שם אנשים. יכול להיות שאתמול היה זה מקרה עיוור; יכול להיות שכן ויכול להיות שלא, מפני שעדיין לא ברור אם זה לא בא מהצד הלבנוני. אבל כל זמן שהם יורים, איני יודעת אם אנחנו באמת מחוייבים לגופו של הענין, גם לקראת המשא ומתן, ללכת עם הכרזות שבעצם אין הסלמה ואז אין על מה להתרגש. הייתי אומרת זאת גם לולא האסון של אתמול. אבל אחרי האסון של אתמול לתת להם אינדולגנציה ולומר שבעצם לא היתה הסלמה - אין יסוד לכך. קרה איזה דבר. מה קרה? קרה שהם ירו ואנשים נפגעו. הם ירו על מנת לפגוע. נאמר שלא ידעו מי נמצא שם ואם בכלל נעשה משהו שם באותו רגע, אבל כאשר הם יורים, הכוונה שלהם היא לפגוע ולא להוציא סתם פגזים לחינם. הענין הזה של הסלמה או לא הסלמה - אני מודה ומתוודה שקשה לי לקבל את הדבר הזה. איני יודעת למי זה טוב בכלל.

שר הדתות י. רפאל:

אני מבין שהצעת הרמטכ"ל היא הצעה תוך גישה מדינית ולא תוך גישה בטחונית. כל התקפה שלנו, גם הצעת הפגזת המחנות וגם ההצעה האפשרית השניה, אינה באה כדי לשפר שם את מצבנו הבטחוני - אם לא ייצא שום דבר מהמשא ומתן, אלא היא באה כי שמא יש לסורים הרגשה שהם ינהלו את המשא ומתן תוך

עמדת-כח משופרת; זאת אומרת שזוהי הנמקה מדינית.

אמרה ראש הממשלה: הסורים יורים. עובדה היא שהם יורים, אבל זוהי עובדה שגם אנחנו יורים. אנחנו איננו מקפידים כל הזמן, שמשום שהם ירו, אנחנו יושבים ומחכים עד שהם יורים ואז אנחנו משיבים. אנחנו כבר שכחנו קצת את החשבון: הם יורים, ואנחנו יורים, ולמעשה מתנהלת שם מלחמה.

אני מחדד פה את העניין בעקבות דבריו של שר החוץ. שמענו אמש הודעה מפי הרמטכ"ל שמצד הסורים לא היתה בצעד זה במקרה זה משום הסלמה. לא רק אני שם את הדגש שלא היתה הסלמה, אלא הרמטכ"ל אמר שלא היתה כאן הסלמה. פירוש הדבר שאנחנו הולכים עכשיו בצעדינו להסלים. נפל פגז וקרה לנו אסון. ההפגזה היתה כנראה די מצומצמת, אלא שקרה לנו אסון גדול. אבל לא היתה בזה משום הסלמה. והנה כתגובה על ההפגזה המצומצמת אנחנו הולכים להפגז כך שכן תהיה בזה משום הסלמה.

משום כך אני סבור שאין עכשיו מקום לכך. היות והשיקול הוא מדיני ואנחנו נגרום לידי הסלמה, ועל ההסלמה שלנו תבוא תשובתם להסלמה, ואיני יודע כמה קרבנות זה עוד עלול להביא, ואיני רואה איזו השפעה תהיה לכך בסופו של דבר על עצם השיחות - הרי הדבר אינו נראה לי. הרי אנחנו רוצים ללכת לשיחות. לולא היינו רוצים ללכת לשיחות, לא היינו הולכים אליהן. אנחנו רוצים ללכת לשיחות ואנחנו מצפים מהן לאילו שהן תוצאות. יש לנו אילו שהן תקוות בקשר לזה. משום כך אני סבור, שעם כל מה שקרה לנו, וזה כואב מאד, ואנחנו לא התרגלנו לעבור לסדר היום על תופעות כאלה, בכל אופן כלפי הצבור כאן קרה אסון כבד; ביחס להליקופטר היה זה אסון והיתה תקלה שיכלה לקרות גם במרכז הארץ - אני חושב שאם כי הצטבר מספר גדול של אבדות, אין מקום לאשר את ההצעות האלה שהוצעו.

חשר ג. האוזנר:

הרמטכ"ל אומר שצריך להפגין כוח. אני שואל מבחינה פוליטית: הפגנת כוח ותקריות נוספות עוזרות למשא ומתן או מפריעות למשא ומתן? אני חושב שיש לנו מה להפגין כוח בחזית הסורית. הסורים לא הצליחו בימי המלחמה ולא הצליחו בנסיונותיהם לאחר המלחמה. כוחנו הוגבר.

יחד עם זה אני חושב שאם נלך להפגין להם את הבסיס הצבאי, הם יפגזו את הבסיסים שלנו וודאי גם ישובים שלנו. אין זו נעימת לוואי (אקומפנימנט) לשיחות שלום. להיפך. אני חושב שזה ידחה את סיכויי השיחות. ולכן אם המטרה היא מדינית, אני חושש שהתוצאה תהיה שלילית ולא חיובית. הרי לא הגבלנו את ירי צה"ל, שרק יספוג פגזים ולא ישיב לסורים. צה"ל משיב מלחמה שערה. אבל כאן מציעים דברים חדשים, שצה"ל לא עשה עד עכשיו בדרך קרב שבו הוא עומד עם הסורים.

אני מציע שכעת, בשבוע הזה, כאשר מחכים לבואו של קיסנינג'ר ורוצים להתקדם בשיחות - אני מציע שלא להרחיב את האמצעים שצה"ל השתמש בהם עד עכשיו במלחמה נגד הסורים.

שר המשטרה ש. הלל:

מי ששומע את השר רפאל, יכול לחשוב שבעצם ישנה אפשרות היום להפסיק את התקריות, ואילו אנחנו חושבים שהחשבון עדיין אינו מאוזן ואנחנו רוצים להשלים אותו לטובתנו. אילו כך היה המצב, הייתי מצטרף להצעתו שלא נפגז את מחנות קטנה ועוד מקום, כי העניין נגמר. אנחנו נמצאים במצב שהתקריות הן מעשה כל יום והן נמשכות כל הזמן. כמו שיכול היה להיות מזל רע שאתמול נהרגו כך וכך אנשים, יש מזל טוב שבמקרים קודמים לא נהרגו אנשים. הסורים עושים בעניין זה כמיטב יכולתם, ואין זה סתם מן השמים שקרה מזל רע והיתה התנגשות אוירית ונפל מטוס, אלא בסך הכל אנחנו חיים במזלות, בין מזל למזל, בין הפגזה להפגזה.

כנראה שהמחיר שהסורים משלמים עד עכשיו הוא כזה שהם חושבים כי כדאי להם להמשיך. נפגעים להם מספר אנשים - בשבילם זה פחות חשוב, נפגעים לנו מספר אנשים - בשבילנו זה חשוב, וזה חשוב גם להם.

אמר השר האוזנר: הסורים לא הצליחו במלחמה ולא הצליחו לאחר המלחמה. אבל הסורים מצליחים לקיים את החזית כחזית קבע, כחזית המביאה אתה קרבנות לנו והמחייבת אותנו להחזיק שם כוח אדם ולנהל מלחמה מתמדת מבלי שהצלחנו להביא אותם לכך שהם יהססו קצת, שהם יידעו שזה יכול לעלות להם ביוקר. איני מציע שנחכה לפי חשבון מספר המקרים שבהם נגרמו לנו אבדות, שבהם המספר הוא כזה או אחר. הם מפגיזים ומפגיזים כל יום. אני חושב שהם אינם צריכים לצאת בהרגשה שהפגזה פוגעת רק בנו. אנחנו צריכים גם לפגוע בהם מתוך הנחה שזה יקטין את הרצון ואת ההתלהבות שלהם להמשיך לירות בנו ולהמשיך לפגוע בנו.

מדברים על נימוק מדיני. הרמטכ"ל אינו בא ואומר שישנו שקט בחזית, והוא גם אינו מציע שלקראת איזה מהלך מדיני נבוא ונעשה איזה זקוקי דינור. לא זו היתה ההצעה שלו. המצב הוא שמתנהלים קרבות יום יום. בעקבות זה צריכות להתנהל שיחות. איני יודע מה יעזור יותר לשיחות. איש אינו יכול לדעת זאת, האם זה יעזור אם תהיה להם הרגשה שזה הולך להם טוב או אם תהיה להם הרגשה שזה הולך להם רע. מכל מקום אני חושב שאנחנו נמצאים במצב שהפגזות הסוריות נמשכות. ואם ישנה הערכה, שאנחנו יכולים, מבלי להכניס סוגי שלבים חדשים במלחמה, לפגוע לא במקום קרוב לישוב אלא לפגוע במקום שיש שם ריכוז חיילים, איני יודע מדוע אנחנו צריכים להגביל את עצמנו רק משום שקיסינג'ר עומד לבוא לכאן.

שר המשפטים ת. צדוק:

אני מבין כי מה שמוצע לנו הוא אישור אופרטיבי להפגזה ארטילרית בלבד ועדיין לא לאשור של פשיטה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

פשיטה לא היום.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני רוצה לשאול שאלה: האם הפעולה הזאת היתה מוצעת לנו אילו הסורים היו מקיימים אתמול ושלשום אותה מידת פעילות שהם קיימו למעשה, אלא שהפעילות הזאת היתה מסתיימת בלי קרבנות או במספר קטן יותר של קרבנות מאלה שהיו לנו?

אני שואל את השאלה הזאת מפני שלא הייתי רוצה שאנחנו נחליט פה על פעולות שהן במידה זו או אחרת פורקן לרגש של זעם וכאב על ריבוי הקרבנות שהיו לנו אתמול.

שר הקליטה ש. רוזן:

כמה פעמים דנו פה בתשובות ובתגובות. כשדנו על כך, היינו בדרך כלל מתאימים את הפעולות ואת התגובות שלנו בדרגתן ובמידותיהן למרות הפעילות שלהם. כך היה לפני שבועיים בקשר להפגזה במרכז ועוד בקשר לפעולות אחרות. אנחנו מאד היססנו ביחס להפעלת חיל האויר עד שהחלטנו על כך.

בכל זאת יש מצד הסורים הפרות של הפסקת האש, מתנהלת שם מלחמה ומתנהלים שם קרבות. אבל הם נשמרים באיזה שהם גבולות. זה משתנה מדי פעם בפעם. שמעתי מפי הרמטכ"ל שבימים האחרונים פחתה הפעילות הסורית. נשאלת השאלה: האם כעת נפעל לפעילות לטווח ארוך יותר, האם הדבר הזה לא יזמין

תגובה? אני על כל פנים נוטה לכך שאנחנו לא נהיה היוזמים להעמקת הפעולות.

אני רוצה להגיד דבר נוסף. אני חושב כי מבחינה מדינית מצבנו טוב. בתחום הקרבות הסורים לא השיגו שום דבר. אנחנו מחזיקים בשיא החרמון. אני חושב שלקראת הימים הקרובים, אם לא תבוא הסלמה מצידם, אל לנו לעשות מצדנו דברים העלולים להביא לידי הסלמה.

שר השיכון י. רבינוביץ:

לא הייתי מוציא מכלל שיקול הדעת שלהם את ענין ההסלמה. אני חושב כי ההצעה המוצעת היא הרחבת הפעילות שלנו. עד עכשיו לא הפצנו מחנות. אנחנו נבוא להפציץ מחנות שלהם עם ידיעה כמעט ברורה שאנחנו מזמינים אש על המחנות שלנו. אם בימים האחרונים לא היתה פעילות יתר מהצד הסורי, לא הייתי מרחיב את סוג הפעולות שלנו גם על המחנות.

שר הבטחון מ. דיין:

יש פה לדעתי עכשיו ארבע שאלות:

א. ההיערכות הקרקעית; ב. מדיניות האש; ג. הזיקה בין סוריה ולבנון, ואולי גם ירדן; ד. ענין השיחות. בענין השיחות תהיה ישיבת הממשלה לפני שיתחילו השיחות. אבל ברור כי ככל שהימים מתקרבים לשיחות, הרי מה שנרצה לעשות לפני השיחות, לא נוכל לעשות אחרי השיחות. אם אנחנו רוצים לעשות משהו לפני השיחות, הרי יש לנו רק עוד 3-4 ימים. אחרי כן ניכנס לשיחות. אז יהיה צורך לדבר על אופי של עשייה בתוך השיחות. יש אספקט של השיחות. אבל אי אפשר לדחות את הנקודה הזאת לשיחות, אלא אם אנחנו אומרים, אנחנו נמצאים כבר באוירת השיחות.

הדבר הראשון הוא איפוא ההיערכות הקרקעית. שמעתי הבוקר ברדיו שכתב שידורי ישראל מודיע שהסורים פינו את המוצב שלהם. אני יודע מנין לקח הכתב את האינפורמציה הזאת ושהוא מודיע אותה לכל העולם. אני חושש מאד שאחרי ההתרחשות של אתמול הם יתפסו את המוצב. אתמול בפעם הראשונה הבחינו בפטרול שלנו הנמצא שם. הפטרול שלנו פתח באש והרג 2-3 סורים. אני חושב שהם יעלו על המוצב 2682. הם לא ידעו שאנחנו נמצאים שם. אילו ידעו, היו מפגיזים את המוצב. המוצב הזה שימש לנו כתצפית קדמית על השטח. אתמול בסופו של דבר היתה ההתפתחות הזאת. כיוון שכתב "קול-ישראל" פירסם שהם פינו את המוצב, אני חושב כי לאחר שהם נוכחו שאנחנו נמצאים שם, וזהו מוצב חשוב בשבילם, הם יתפסו אותו קבע.

שר הדתות י. רפאל:

גם על ידיעות מסוג זה אין צנזורה? למה זה?

שר הבטחון מ. דיין:

אם תעשה רשימה של "למה", יש לנו עוד שאלות.

אבל זה בממשלה הבאה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הצנזור יכול להשתמש בכוחו כאשר מודיעים לו שהולכים להגיד את זה ואת זה. מה הוא יכול לעשות אם זה לא נאמר לו מקודם? נגמר הענין. השאלה היא: מדוע הכתב צריך להגיד זאת? אבל מה יכול פה הצנזור לעשות?

שר הבטחון מ. דיין:

אם איני טועה, חשבתי קודם שהמצב הוא קצת אחרת. אבל הבוקר מתוך דין וחשבון של המודיעין - אני מקוה שזוהי טעות - הרי הדרך שהסורים צריכים לסלול עד למוצב 2682 היא ממרחק של 200-300 מטר.

הרמטכ"ל מ. גור:

זה אינו נכון.

שר הבטחון מ. דיין:

כתב שידורי ישראל אינו מודיע איפוא נכון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

סבירות נמוכה.

שר האוצר פ. ספיר:

זה קרה.

שר הבטחון מ. דיין:

כאן היתה טעות בתחזית ולא בדין וחשבון.

נחזור לטון סולידי יותר: אם יגיעו בדרך שלהם עד 2682 שהם יקחו כעת את המוצב הזה, המצב יתייצב כך, שאנחנו נמצאים בשיא החרמון, והם ייאחזו בנקודה 2682, ויהיה בינינו טווח של 2000 מטר ואיזה שקע,

וזה יהיה הקו שהם יישבו בו ושם יהיה הקו שאנחנו יושבים בו. בכל הבריורים עם המטכ"ל בשבוע שעבר "האם אנחנו צריכים לאור האפשרות הזאת לתפוס קבע את הנקודה 2682, שממנה יש שליטה קרקעית ותצפית טובה מאד על הצד הסורי?" - התשובה היתה שלילית. יש פה מגרעות ויש פה יתרונות. יש קושי לפרוץ דרך לשם, להחזיק את המקום וכן הלאה.

התוצאה היא מכל מקום: היות ולא רצו לעשות זאת ולא עשו זאת, אני חושב שהגענו בענין זה לנקודה שאת זה כבר לא נעשה. אני רוצה לומר שמבחינת קוי הפסקת האש הנקודה 2682 היא שטח מובהק שלהם. היתה תקופה שחשבת קצת אחרת. אחרי כן בדקתי את ההודעות המוגדרות. אילו היינו עושים את זאת, היו לנו כמה יתרונות קרקעיים לעומת קשיים קרקעיים. אבל מבחינה מדינית, היו בלי שום ספק טוענים שאנחנו תפסנו מוצב שהוא מתי שהוא היה רשום לזכותם, כשם ששיא החרמון היה רשום לזכותנו. לכן אני חושב שאנחנו עומדים בפני מצב שיתייצב קו שאנחנו בשיא החרמון והם בקו שממול, והם יצליחו, בעיקר אם תהיה הפסקת אש, לסלול את הדרך לשם, להעביר לשם טנקים, כשם שיש בקוים אחרים מוצב מול מוצב. כאשר הם יימצאו שם, יהיה להם יתרון לעומת מצבם כיום. היום אין להם דרך עד למעלה, הם אינם מחזיקים את המוצב, הם אינם מחזיקים את הטנקים בכיוון ישיר אלינו שיוכלו לירות עלינו, על העמדות שלנו. כל זה יהיה להם כאשר יהיו בנקודה 2682 ויוכלו להעלות טנקים ולירות לשיא החרמון. אז תהיה לזה השפעה ניכרת. כתוצאה מזה העלינו טנקים למעלה. הם לא הגיעו לשיא שלהם, והם בלי טנקים למעלה. היתרון הזה שלנו יפחת אם הם יהיו בנקודה 2682. אבל אף פעם לא הובאה ההצעה הזאת לכבוש את הנקודה 2682. היא הובאה לפנינו רק כאפשרות ולא כהצעה. בכל הדיונים במטכ"ל לא היתה הצעה לכבוש את המוצב הזה, רק להחזיק שם תצפית ניידת. אני חושב שעכשיו הסורים יחזיקו את זה על קו החרמון ומצבנו יורע ולא יוטב, כי אם יחזיקו את המוצב, יצליחו בינתיים להגיע לסלילת הדרך.

ביחס למדיניות האש: עצם היריות הנמשכות זוהי הסלמה, גם אם בשבוע מסויים יורים פחות מאשר בשבוע קודם או אם ביום מסויים יורים פחות מאשר ביום קודם. זוהי הסלמה מבחינתנו והסלמה מבחינתם. ברור שאחד

למאה פגזים פוגע יותר מאשר יתר ה-99. אבל כאשר יורים ויורים, לבסוף פוגעים. יורים ככה ויורים אחרת. ולנו, למדינת ישראל, בניגוד לסורים, קשה מאד לשאת במלחמת התשה. יכול להיות שהסורים רוצים במלחמת התשה, ואנחנו איננו רוצים במלחמת התשה. המצרים רצו במלחמת התשה ואנחנו לא רצינו בה. לא שלא יכולנו לעמוד במלחמת התשה, אבל לא רצינו בה, לא רצינו שכל יום תהיינה לנו אבדות, הגענו להפצצות בעומק והגענו לפעולות יזומות קשות מאד, כדי להחליץ מהמצב הזה שעם מעט האנשים שיש לנו נצטרך להחזיק כל הזמן כוחות מילואים ושכל הזמן יזל דם שלנו. הסורים יכולים לעשות זאת והמצרים יכולים לעשות זאת, אנחנו איננו יכולים לעשות זאת. אולי אנחנו יכולים לעשות זאת, אבל אין לנו רוצים במלחמת התשה. וזוהי הבעיה שהדבר הזה נמשך, ואז פעם יש פגזים קשים יותר ופעם פגזים קלים יותר. אבל עצם המצב הזה של ירי לא פוסק מחייב אותנו להחזיק מילואים, לירות הרבה פגזים. הגענו להוצאת 40% של ה"מוץ", של ציוד חיל האוויר, ואנחנו רוצים להפסיק בזה. (המוץ מפזר מין חומר כזה המכביד על ההקרנה האלקטרונית של הטילים - זהו דבר של מתכת). אנחנו יורים בין 400-600 פגזים ליום. זה הרבה גם מבחינת הכמות, גם מבחינת הכסף, וברור כי מעל לכל זה דורש כוח אדם. אנחנו שותתים דם, כל יום נופלים לנו 2-3 אנשים. מלחמת התשה אינה בשבילנו. וזוהי השאלה.

ולכן מה שקרה אתמול, זהו חלק מבחינה סטטיסטית מפגזים שפוגעים ואינם פוגעים בנו. אנחנו צריכים לשאול את עצמנו את השאלה: האם אנחנו רוצים לתת יד לאופי המלחמה, כפי שהיא מתנהלת עכשיו או לא? בשעתו אמר הרמטכ"ל: יש אפשרות לעלות בלחימה לקומה א', לקומה ב' ולקומה ג'. הדבר נידון בממשלה פעמים אחדות. לכשנגביר את האש, עלינו להביא בחשבון שתהיה פעולה גם מצידם, גם הפגזת מחנות וגם הפגזת ישובים, והפעם גם הפגזה על ידי טילי "פרוג" וטילים אחרים, דבר שלא היה במלחמת התשה עם מצרים. הם יכולים אז להפציץ גם את טבריה ואת צפת ואת קרית שמונה. אם זה עלול להגיע למצב כפי שהיה במצרים בימי מלחמת התשה ואחרי כן ההפצצות שלנו בעומק, הרי הסורים יוכלו, אם לא בכוח חיל האוויר שלהם, אבל בעזרת טילים להפגוז את הערים שלנו. זה משנה את המצב לעומת מה שהיה במצרים במלחמת התשה. אנחנו פגענו בעומק והם לא יכלו לפגוע בעומק האזרחי שלנו. זה היה בין החזית שלנו לבין השטח האזרחי. זוהי

השאלה של הסלמה עכשיו עם שינוי אופי המלחמה.

אני חוזר לענין השיחות. לו חשבתי שהשיחות באמצעות קיסינג'ר יסדירו את הדברים תוך שלושה או ארבעה ימים או תוך שבוע, אפשר היה להתאפק. או לו חשבתי שקיסינג'ר ישיב אצלם - וזה צריך היה להשיג עכשיו או קודם כל הפסקת אש אמיתית, הייתי אומר, הולכים לשיחות ותהיה הפסקת אש אמיתית. תהיה גם שם הפסקת אש, מקיימים שיחות בשעת הפסקת אש אמיתית לשני הצדדים. אנחנו איננו יורים והם אינם יורים. הם יעלו לנקודה 2862, יעשו שם דרך ויתבצרו, אבל לא יירו. אבל מה יקרה אם יהיו שני הדברים האלה יחד - הם לא יפסיקו את האש והשיחות לא תפתורנה את הענינים ?

שר הפנים י. בורג :

יהיה כמו בפריז בשיחות וייטנאם.

שר הבטחון מ. דיין :

אז תהיינה לנו פחות אפשרויות להפגיש את מחנות קטנה או לקחת את 1912. אז נהיה נידונים לתקופה ארוכה של המשך ההפגזות, למלחמה פלוס שיחות באמצעות קיסינג'ר. הוא הקציב לעצמו להיות במזרח התיכון 2-3 שבועות, לנסוע הלוך ושוב ממדינה למדינה. עליכם לזכור כי במצרים לא הפסיקו את האש עד ליום הראשון של השיחות. 24 שעות קודם לכן היו עדיין יריות. רק בשש בבוקר, ביום שהיו צריכות להתחיל השיחות, נתנו הוראה להפסיק את היריות. וזה היה עם המצרים. אנחנו מתגעגעים אליהם בתור פרטנרים שאפשר לדבר איתם.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אתה עוד יכול להגיע לכך.

שר הבטחון מ. דיין:

ויש שאלת השבויים והפצועים שלנו בסוריה ויש עוד משאלות המחזיקות אותנו, מה עם זה ומה עם זה. זוהי שאלת ההסלמה במדיניות האש.

אני מאד בעד זה שנעשה הפגזה על המחנות הצבאיים של קטנה, כדי שנגיע עם הסורים להפסקת האש, שמזכיר האו"ם יציע אותה או שאסד יציע אותה, שכל מי שרוצה יציע אותה אבל שתהיה באמת הפסקת אש. אבל אם לא תהיה הפסקת אש, עלינו להביא לידי כך שהמאזן הזה של מלחמת ההתשה יהיה קשה להם יותר משהוא קשה עכשיו. היום קשה לנו ולא קשה להם. אמנם אנחנו יושבים על החרמון, כל הישובים שלהם תחת כף ידינו. אבל אין לנו פוגעים בהם, אין לנו פוגעים במחנות צבאיים הנמצאים על יד ישובים. ואם נפגעים אצלם מספר חיילים, הם נפגעים, ולא איכפת להם. להיפך. הם מתפארים בזה שהם לא הפסיקו את המלחמה. בשבילם כל יום שהמלחמה נמשכת זוהי מדיניות שהרוסים מעודדים אותה, זוהי מדיניות פופולרית של אסד בשביל דמשק, אם כי אין זו מדיניות פופולרית ונוחה לשבת על קצה חוד החרמון.

איני מציע שנעשה עכשיו הפצצות על ידי חיל האוויר בעומק. אבל נדמה לי שנשארו לנו רק ימים אחדים לפעול עד בואו של קיסינג'ור. אם נאבד את 2682, הם יעלו לשם, וזאת תהיה מסגרת למצב שאין הפסקת אש. רצוי המצב של הפסקת אש אמיתית. אבל אם אין מצב של הפסקת אש, יש לנו עוד שטח של הפגזות המכביד עליהם, שטח המחנות, יש להכניס אותם למערך המטרות המותרות, עם נכונות לספוג גם אצלנו אותם הדברים. אני מקווה שזה לא יביא להפגזת ישובים שלנו על ידם, כי אין אנחנו מפגיזים ישובים שלהם. אבל זוהי תקווה. יש לנסות להרחיב את המעגל, כי אם נישאר במעגל הנוכחי, הרי זה אינו טוב, זוהי מלחמת-התשה.

ביחס ללבנון ולירדן. קודם כל ביחס ללבנון. אין ספק שבלבנון נמצאות יחידות קומנדו סוריות ומדי פעם בפעם הם מכניסים לשם מערכות של סוללות נ.מ. מכניסים אותן ומוציאים אותן. ואנחנו נעמוד בפני השאלה: מה אנחנו עושים עם לבנון בענין זה? איני מאמין שלבנון תהיה מסוגלת לסרב לסורים, לא לתת להם בתוקף להיכנס ללבנון. אין ללבנון כוח לכך. אם לא נעשה ללבנון ולא כלום, הרי מבחינת היערכות הכוחות זה לא יהיה טוב לנו, הסורים יהיו משני הצדדים של החרמון. זה גם מבחינת מערכת יחסים עם לבנון, וזה חל גם על המחבלים. זאת תהיה השלמה עם מצב, שללבנון יש אילו זכויות מיוחדות, ולמרות שהיא מאכסנת או מאפשרת פעולה מתוכה נגדנו, אין אנחנו פוגעים בה. זאת תהיה לנו שאלה קשה.

לגבי ירדן, המצב הוא לעת עתה כמו שהיה קודם לכן. גם אם יעשו משהו, זה יהיה משלוח כוחות לסוריה. איני חושב שפה תתעורר חזית נוספת. איני מציע לשנות את מדיניותה של הממשלה כלפי ירדן מכפי שהיתה במלחמת יום הכיפורים. כל זמן שירדן לא פתחה חזית כאן, פגשנו אותם בשטח סוריה. אבל לבנון מאפשרת לעשות פעולות נגדנו משטח לבנון. אם זה ימשך ככה, נצטרך להיכנס ללבנון. איני יודע אם יש פה למי לתת אזהרה מקודם - האם לאמריקאים או ללבנונים. אבל יהיה לנו מאד לא נוח שבשטח לבנון נמצאים כוחות סוריים, ומפני שזוהי לבנון ואין אנחנו רוצים להופיע ככובשים של שטחים שלהם, לא נעשה ולא כלום. מותר לכוחות הקומנדו של הסורים להיכנס לכפרי לבנון ולצאת משם נגד ישובים שלנו, ואנחנו נעמוד מן הצד? איני מציע כרגע שום דבר מעשי, אני רק מעורר את תשומת הלב לבעיה.

אבל מתוך כל הדברים האלה, של כיבוש שטחים מעבר לקו בזמן הפסקת האש, של הגברת שדה מטרות האש, של שאלת לבנון וירדן ושל השיחות - אני מאד מאד ממליץ לקבל את המלצת הרמטכ"ל להפגיו הפגזה ארטילרית את מחנות קטנה ובמקביל לנסות להגיע להפסקת אש מוחלטת לקראת השיחות. אם לא תהיה הפסקת אש ותהיה הסלמה סטטיסטית של מספר הפגזים, תהיה זאת הסלמה מהותית שלא נוכל ולא נרצה לעמוד בה.

שר האוצר פ. ספיר:

אני חייב להגיד שדברי שר הבטחון הגבירו עוד יותר את היסוסי. אני מתכוון גם לתיאור בחצי הראשון של דבריו וגם בסוף דבריו. כל אחד מאתנו וודאי נחרד אחרי שבת זו, שהיתה כפי שאמרה ראש הממשלה שבת איומה. אין אני יודע להבדיל בין אסון ובין מלחמה. האסון הוא כשיש מלחמה. ואם יש מלחמה יש גם אסונות, שאינם תוצאה ישירה של מלחמה ובכל זאת קשורים במלחמה. אם לא היתה מלחמה, לא היה צריך הליקופטר לנסוע לפנות פצועים, ואם לא היה נוסע, לא היה מתרסק. יש מלחמה ויש אסונות.

אני מקשיב בישיבות כאשר מתארים שיש קשר בין מה שיש בסוריה ובין מה שעלול להיות במצרים. על הקשר בין מה שיש בסוריה לדברים אחרים, בין מה שיכול להיות בלבנון וגם בירדן, שיצטרפו למלחמה, דיבר שר הבטחון. נניח שיהיה כמו במלחמת יום הכיפורים, שירדן תשלח רק כוח לסוריה, כל זה יחד זוהי מלחמה. וכן גם אם יישבר העניין במצרים. כיום יש הפסקת אש עם מצרים ואין לנו שם לא אסונות ולא נפגעים ישירים מהמלחמה.

בקשתי את רשות הדיבור לאחר ששמעתי מה שאמר השר הלל: מה זה שייך אחד לשני? יבוא קיסינג'ר הנה. מה זה שייך לעניין זה ולקיסינג'ר?

שר המשטרה ש. הלל:

לא אמרתי "מה שייך לנו קיסינג'ר"?

שר האוצר פ. ספיר:

איני חוזר באופן מלולי על דבריך. אמרת שיש להמשיך ושוזה אינו צריך לעכב בעדנו מלעשות פעולות.

אנחנו רוצים בהפסקת האש. שלחנו את שר הבטחון לווינגטון לשיחות. לא שלחנו אותו לשם על מנת שלא להצליח בשיחות, אלא שכן יצליח שנגיע להפסקת האש עם הסורים. קיסינג'ור צריך לבוא הנה. מה אמר עד עכשיו, כולל בהודעה ששמענו אמש ברדיו? ארצות הברית צריכה לשמור על בטחון ישראל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כמו במועצת הבטחון!

שר האוצר פ. ספיר:

קראתי שההצבעה במועצת הבטחון היתה לפי הוראת

ניקסון.

אנחנו רוצים בהפסקת האש. אנחנו חתרנו וחותרים לכך שמחר לא יהיה גרוע מאשר לפני הפסקת האש.

איך מסתדרת הסלמה? אם אנחנו נפגע במחנות שלהם, הם ירביצו במחנות שלנו, אם יחשבו שזה כדאי להם, והם יכולים לפגוע גם בישובים שלנו. האם זה ירתיע אותם מפני שאנחנו תוקפים מחנות שלהם שאינם ליד ישובים? זהו פירוש המלה "הסלמה". איני אומר שאם קיסינג'ור יהיה כאן והם יירו עלינו, שאנחנו לא נענה. לשם כך לא דרושה ישיבת ממשלה. כאשר מרביצים בנו, אנחנו יורים חזרה. ואם זה יהיה מסובך מאד, אם נצטרך להרחיב את המעגל, לא תהיה לנו ברירה, כמו שאם תהיה מלחמה, אם תתחדש המלחמה, נצטרך לנהל אותה.

איני זוכר באופן מלולי את דברי הרמטכ"ל, אני זוכר את תוכן דבריו. לפני זה חשבנו שיש ימים אחדים שקטים יותר בפעילות הסורית ושיש פחות לחץ מצידם. אם כך, הייתי מחכה עכשיו כמה ימים לפני שנעשה פעולה מצידנו, זאת אומרת שהיום לא נחליט לפגוע במחנות.

אני מבין את המצב הקשה כאשר הם יושבים למעלה. אמר שר הבטחון על איזו נקודה שהיתה שלהם עם התחלת הפסקת האש. איני זוכר את המספר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שאתה לא תזכור מספרים?

שר הפנים י. בורג:

מספרים קטנים איננו זוכר.

שר האוצר פ. ספיר:

מספרים שיש צורך לזכור אני זוכר. נתנו לי ביום שישי ושבת מספרים מטעם משרד הבטחון שחשכו עיני.

בסיכום הדברים: אמרתי את היסוסי לאחר שעמעת את כל התיאור מפי שר הבטחון. הייתי ממתין עכשיו קצת.

שר החקלאות ח. גבתי:

גם לי יש ספקות אם אנחנו צריכים לעשות עכשיו את הפעולה הזאת שהוצעה פה. דיבר שר הבטחון על כך שישנם ימים ספורים לפעולה, שאם אנחנו רוצים לעשות משהו, עלינו לעשות זאת עכשיו מפני שכעבור ימים אחדים יתחילו השיחות. איני סבור שזה נכון. אחת מהשתים: אם הסורים יסכימו להפסקת האש בשעה שיתחילו השיחות - לא הפסדנו שום דבר. אם לא יסכימו להפסקת האש וימשיכו במלחמת התשה, הריני חושב שנהיה חופשיים לפעול. בכל אופן אינני חושב שנהיה אז פחות חופשיים להמשיך לעשות מה שאנחנו חושבים שצריך לעשות כדי להחזיק אותם בגבולות מסויימים, ונוכל אז לפעול אף על פי שמתנהלות השיחות.

על כן גם לי נראה שלא צפוי כל הפסד מכך אם נדחה את הפעולה הזאת. אבל יתכן שעל ידי כך שנעשה אותה, נגרום להסלמה נוספת לפני השיחות, ולנו אין עניין בזה. לכן נראה לי שמוטב לדחות את הפעולה.

שר העבודה י. רבין:

אני מבין שהשיחות, שקייסנג'ר ינהל בעניין הפרדת הכוחות בין ישראל וסוריה, תהיינה בעלות משמעות החורגת מהבעיה הישראלית-סורית - לכשלוף ולהצלחה. להתפתחות השיחות עלולה להיות השפעה על כל המהלך שהחל מהפרדת הכוחות עם מצרים.

אני מבין אמנם שהממשלה תתכנס ביום שלישי או רביעי לישיבה מיוחדת. בעצם אז נדון על העניין בכל מכלולו ובכל עומקו. אבל יתכן מאד שעל ידי החלטות שנקבל דווקא היום אנחנו משפיעים כבר על ההתפתחות, אשר תכביד עלינו כאשר ניכנס לדיון העיקרי.

הסורים נוקטים במלחמת התשה מסויימת, בגבולות ובמגבלות מסויימים. בינתיים הם לא חרגו ממנה. איני אומר שלא צריך לפעול כנגדם. איני אומר שלא צריך להחזיר להם באותן המסגרות ובאותם הגבולות שקבענו לעצמנו עד היום הזה. אתמול קרה אסון כבד. אבל איני חושב שהאסון הזה צריך

לשנות את המדיניות שלנו. עד כמה שאני מבין - אשמח אם יתקנו את דברי אם אני טועה - מחנות קטנה אינם רחוקים מדמשק.

הרמטכ"ל מ. גור:

המרחק הוא 15 ק"מ.

שר העבודה י. רבין:

מה זה מרחק של 15 ק"מ? כמה זה רחוק מפרברי דמשק? ברור לי שהדי ההפגזה של מחנות קטנה יהדהדו בדמשק.

השר י. גלילי:

זה יהיה אקוסטי.

שר העבודה י. רבין:

איך אקוסטיקה משפיעה על פוליטיקה - לא ידוע לי. עד כמה שזכור לי, לא הפגזנו עד היום את מחנות

קטנה.

שר החקלאות ח. גבתי:

אני חושב שכן הפצענו אותם.

שר העבודה י. רבין:

מתי?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הפצצנו גם את פרברי דמשק.

שר העבודה י. רבין:

אני מדבר על מכלול התקופה לאחר מלחמת יום

הכיפורים.

הרמטכ"ל מ. גור:

אבל הפגזנו מטרות במרחק כזה מדמשק.

שר העבודה י. רבין:

מכל מקום נראה לי, כי לקבל החלטה על הפגזת מחנות קטנה, יש בזה משום החלטה ברורה להסלים את ההתנגשות עם סורים 3-4 ימים לפני בואו של קיסינג'ר. אין אני מציע לעשות זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרתי כבר על הסלמה מה שאמרתי. ההסלמה של הסורים התחילה מהיום שבו הסכימו להפסקת האש. הם עשו זאת מיד. והשבוע, עד שקרה לנו האסון של אתמול, כמה הרוגים היו לנו?

הרמטכ"ל מ. גור:

ששה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני יודעת אם זוהי הסלמה או אינה הסלמה. בעיני זוהי הסלמה. הייתי מצביעה בהחלט בעד הפעולה לולא היה איזה תקר בקומוניקציה. אמש, בעצה אחת עם שר הבטחון, בקשתי את שמחה דיניץ להעביר שדר ממני לקיסנינג'ר לפני צאתו מארצות הברית. נדמה לי שהוא יוצא משם הבוקר. רציתי שיקח אתו את השדר בדרך, ואם הוא רוצה - שיפעל לפני זה. בקשתי את השגריר ללכת לקיסנינג'ר ולספר לו מה שקרה אתמול ושבעיני הם בישראל וגם בעיני איך שהוא אין זה מצטרף יחד עם שיחות. גם קבלת הפסקת האש, גם הכנה לשיחות וגם ניהול מלחמה - כל זה יחד זה קצת יותר מדי.

(המשך הדברים רשמה ת.כ.).

בקשתי את השגריר, והוא קיים כרגיל, לא להגיד זאת בצורה כזו שכאילו אנו מסתלקים מהשיחות, אך שידעו שזה לא הולך יחד. קשה לנו לעשות את כל הדברים האלה בעת ובעונה אחת. הוא הלך ודיבר, וקיסנינג'ר אמר שהוא כבר התקשר עם האלג'יראים ועם המצרים, שישפיעו על סוריה, אך הפעם הוא שלח מברק חריף לאסאד בכבודו ובעצמו, להגיד לו שזה לא הולך יחד. בהנחה שהוא עשה זאת תחת הרושם שקיבל מהשגריר על מה שהיה אתמול, לא מה שקרה אתמול כמקרה בודד, אלא מה שהגיע לידיעתנו אתמול, - בהנחה שעשה זאת, הוא וודאי אמר לו שזה אינו הולך יחד. אם בעת ובעונה אחת באה הודעה שלנו שזו אינה הסלמה, אז קיסנינג'ר בצדק יגיד לנו זאת. אני מתארת לי שהוא לא יקבל תשובה מאסאד, שזה באמת לא יפה מצדה של סוריה, ולכן הוא מפסיק את הכל, אך אסאד יוכל להגיד לו היום: מה אתם רוצים? נכון שיש יריות, אך הישראלים עצמם מודיעים שאין הסלמה, אז מה הם עשו לי? לולא התקר הזה, הייתי מצביעה היום בעד פעולה בקטנה. אמנם מצבנו הרע הוא,

שכאשר אנו באמת איננו רוצים לפגוע באזרחים, אין פוליסת בטוח שאם מדובר בתחום של שניים-שלושה קילומטר, לא ייפלו פצצה או פגז על אזרחים, כמובן שלא במכוון, אך תמיד יש להם אשה או ילדה, כמעט אחרי כל פעולה שלנו. איני יודעת אם היו או לא היו בפעולה האחרונה בלבנון קרבנות אזרחיים, אך ברור שלא לכך היתה הכוונה מצדנו. הבחורים שלנו מלאו את ההוראות, נכנסו לבתים ופינו אותם, כפי שאמר הרמטכ"ל, אך יכול להיות שבית ליד הבית שפוצץ, התמוטט גם הוא, ובתוכו היתה אשה או ילדה. למרות כל זאת, הייתי בהחלט עושה זאת. זה בוודאי לא יירשם לי לשבח, אך אינני נמצאת תחת קסם המלים של השיחות. אר'לה יושב כאן, ואנו יודעים מה עבר על הישוב בעת השיחות בקילומטר ה-101.

פעם בטלוויזיה הרשיתי לעצמי לומר כי חשוב מאד מה שעושים שם, חשוב מאד המגע הבלתי אמצעי והכל יחד, אך איני מתארת לי שלו המשיח היה בדרך, היה מתעכב דווקא בקילומטר ה-101. עוד קצת התאמצות והיה מגיע. אני לא מזלזלת במה שהיה בקילומטר ה-101, והיה לכך משקל לא קטן, ואני בעד שיחות, אך הלוואי שייצא מן השיחות האלה מה שחברי הממשלה מתארים לעצמם. אשמח מאד להגיד באחת הישיבות: חטאתי, פשעתי, טעיתי - וזה לא כך. אני יודעת מה שהסורים רוצים, ואני מקוה שאני יודעת מה ממשלת ישראל רוצה, אך זה יתברר ביום ג'. אם לא ללכת לקראת הסורים, לא בכל מה שהם רוצים אך לגבי חלק ממה שהם רוצים, אז השיחות תימשכנה, ונצטרך ביום ג' להחליט על עוד משהו, ואל יתנו לי את הדוגמה של ויטנאם, כאשר ישבו בפריז והמלחמה נמשכה שם. איני יודעת למי היה אכפת אז שירו שם. אך בינינו לבין עצמנו צריך לומר מה פירוש הדבר כל בחור שלנו. נצטרך לדבר על כך עם קיסנינג'ר כאשר יבוא לכאן, לפני שיסע לדמשק. נצטרך להגיד לו שזה לא הולך: לא להחזיר פצועים, גם לירות, גם להרוג - וגם שיחות. זה לא הולך יחד. אך על כך נחליט ביום ד'. לפי דעתי נצטרך לומר לו משהו גם בענין לבנון, אם היא באמת טאבו בכל המקרים, אם אפשר לומר שאלה הסורים וזהו הצבא הלבנוני החלש, נאבאך, אז מילא שיכה בנו.

אני חוזרת לתקר הזה בקומוניקציה. נדמה לי שהכנסנו את עצמנו למצב בלתי אפשרי. לא הייתי רוצה שאסאד ובעיקר קיסינג'ור, היות והאופטימיות שלו בנויה על כך שצומשלת ישראל בוודאי תלך לקראתו, - אני לא רוצה לתת לו ארגומנט כדי שישאל: מה איתכם? מצד אחד אתם אומרים שזו אינה הסלמה, ומצד שני אתם עושים דבר שלא עשיתם עד כה? לולא זה, הייתי בהחלט בעד הפעולה הזו, כי איני יודעת באלו מאזניים נוכל למדוד הליכה רק בעקבותיהם של הסורים. עשינו זאת במקרים אחרים, ואני יודעת שהיו פה ספיקות אם לעלות לקומה ב' או לא לעלות לקומה ב', ולקומה ג' לא עלינו ואין הצעה לעלות. אך בהחלט לאחר יום אתמול הייתי בעד הדבר הזה מבלי לשים לב שקיסינג'ור בא, אך נדמה לי שאנו מוצאים עצמנו במצב בלתי אפשרי, אשר יכול להיות רק לרעתנו, ולתת אינדולגנציה (כתב מחילה) לסורים ללכת בעקבותינו עכשיו, היות ואמרנו שזו אינה הסלמה, ואי אפשר יהיה להגיד שזו אינה הסלמה מצדנו, כאשר אנו הולכים להפגיוז מחנה צבאי, בעוד שעד עכשיו לא עשינו זאת בצורה כזו.

מה שאמרתי שהייתי בעדו, מכוון גם קצת לעתיד. אם נסכים לנהל שיחות בלוי הפגזות ויריות, אז אני מציעה שייאמר כי אם הם יורים פגז אחד - אנו יורים פגז אחד, אם הם יורים שני פגזים - אנו יורים שני פגזים. אך זה לא יוכל להגמר כך. אמר ספיר שזוהי מלחמה, נכון שזוהי מלחמה. אם מלחמה, אז מלחמה. אני לא מציעה שנצא עם זה"ל כדי לכבוש עוד חלקים בסוריה, אך לא נוכל לעשות את שני הדברים בעת ובעונה אחת, וגם לשמור על עצמנו שחלילה לא נעבור את הגבול. זה מה שצריך להיות מובן לקיסינג'ור לפני שיסע לדמשק.

מי בעד...

שר הבטחון מ. דיין:

אין מה להצביע. אני לא רוצה להיות מצביע יחיד. אם דעת כולם כדעתך שלך, שלא צריך לעשות זאת, לא נעשה זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מצטערת על כך, הייתי בלב שלם אומרת: אדרבא, מכה הגונה, אך זה לא הולך יחד. קיסינג'ר יודיע לנו עוד לפני בואו כי פנה לאסאד, ומי יודע מה אסאד היה מוכן לעשות, אך השאלה היא מה אנו עושים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

היות ואני מסכים לעיקרי דבריך, חבל שלא אמרת אותם בתחילת דבריך, כי אז היו הדברים חוסכים כמה דבורים לכמה חברים. הנמוק של פניה לקיסינג'ר הושמע רק בסוף.

אך אני שואל, מה יקרה אם יתברר שמחר או מחרתיים הסורים יחמירו את הפעולה שלהם או יוסיפו לפעול בצורה חמורה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אהיה בעד זה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

האם תרצי לזמן ישיבה נוספת של הממשלה או שנייפה את כוחם של שר הבטחון והרמטכ"ל לעשות זאת?

שר האוצר פ. ספיר:

דיה לשמחה בשעתה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני מוכנה לזמן ישיבה נוספת.

לאחר השדר שקיסינג'ר שלח לסורים, אם הסורים יחריפו את פעילותם, אני אהיה בהחלט בעד זה. אני לא מציעה להחליט עכשיו, אם, כאשר ולו, אך אם זה יהיה - אהיה בעד.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

הערה :

בעקבות דבריו של הרמטכ"ל. השתכנעתי מדברי הרמטכ"ל על התנועה של חיילינו בשטח בשעות היום, אשר ניתנת לתצפית. הייתי רוצה לומר בגדר עצה: נראה לי שכדאי לבדוק אפשרויות לצמצום מירבי של המצאות חיילים בדרכים ובשבילים בשעות היום, ולעשות זאת עד כמה שצריך בשעות הלילה המוקדמות, כאשר יש חשיכה מספקת, אך עדיין לא הציבו הסורים את המארבים שלהם. שלא בדומה למצב בתעלה בעת מלחמת ההתשה, אלה דרכים סלולות הקרובות מאד יחסית אל מערכי האש של האויב. לכן אילו ניתן היה כמה וכמה פעולות שלנו אשר נעשות בשעות היום, לבצע בשעות החשיכה והערב, כדי לחסוך בחיי אדם, הייתי מציע לעשות זאת.

השר י. גלילי :

עוד שאלה אל שר הבטחון; האם הגעתם לידיעות יותר מדוייקות בעקבות המיקוש בסביבת גיתית?

שר הבטחון מ. דיין :

אני לא יודע שום דבר. היו חיפושים בכפרי הסביבה, היו עקבות שהלכו לאבוד. הכפריים מסרו כי המחבלים באו מירדן, אך יש לנו ידיעות שהם באו מהשטח שלנו.

יש הצעה על סדר היום של הכנסת, של חבר הכנסת שמואל תמיר מן "הליכוד", בענין התוקפנות הסורית. אני רוצה לומר בעת התשובה פסוק אחד על דעתכם. אני מתקשה מאד לראות איך יכולות להיות שיחות על הפרדת כוחות, אם תהיינה מלוות באותו זמן על ידי הסורים באש. לא אומר שלא נקיים שיחות, אלא שקשה מאד לראות איך השיחות יכולות להיות עניניות ומעשיות, אם האש נמשכת. השאלה הזו תישאל, איך אתם הולכים לשיחות עם יריות. יכולתי לומר שאם תהיינה יריות, לא תהיינה שיחות, וזה היה מניח את דעתו של תמיר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא היה מצטער.

שר הבטחון מ. דיין:

הדיון בממשלה צריך היה להיות ביום ד', ואילו הדיון בכנסת ביום ג'. אם זה מתקבל על דעתכם, אומר כך.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אתה מתכוון להביא זאת לוועדה?

שר הבטחון מ. דיין:

הדיון בוועדה יהיה עוד לפני הדיון בכנסת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

דיניץ עומד להגיע ביום ד', וכדי להקדים את בואו צריך היה לבטל את נוכחותו באיזה מקום. לעומת זאת לא רציתי שהאירון ינחת ביום ג' באחור של שלוש שעות. נשב יחד ואולי נקבע עוד שיחה אחת. בקשתי ממנו להקדים והוא יגיע ביום ג' בצהריים, ואני מבקשת ששיבת הממשלה תהיה בשעה 6.00 ביום ג'. זה נותן אפשרות לאל-על לאחר.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע שהרמטכ"ל ישתתף בדיון ביום ג'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כן, בוודאי.

496. פעולות הממשלה בקרית שמונה

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה שספיר ימסור לנו מה פעל בקרית שמונה, ומה צריך לקרות בקרית שמונה, בהנחה שאנו לא מקבלים ברצינות מה שיש בעתונות, שאנו מתעוררים רק לאחר האסון, וכאילו עד אז שום דבר לא נעשה.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מצטער על שדנו בכך קודם בוועדת הכספים, אך בכל זאת כדאי לשמוע את כל העניין, את כל מה שאנו עושים. גם אני התרעמתי קשות על דברים שנכתבים. במאמר ראשי ב"דבר", מטיפים לנו להוציא פחות כסף, ובכלל מדוע עושים בקרית-שמונה דברים אחרי מה שקרה ומדוע לא עשו לפני כן. שאלתי את עורכת "דבר" האם האיש שכתב את המאמר היה אי פעם בחייו בקרית-שמונה. אני בספק. לאחר הישיבה שהיתה כאן, אשר דנה בענייני קרית-שמונה, היינו שם מנכ"ל משרד הפנים, הממונה על התקציבים והאיש שיעמוד בראש הוועדה עוד מספר חודשים, והיה שם במקום יום קודם לכן מנכ"ל משרד החינוך. אתנו היה גם מנהל המחוז מטעם משרד החינוך, והיו אנשי משרד השכון, שניים-שלושה אנשים אשר צריכים לשאת בעיקר המלאכה. סוכם על דעת כולם במקום, ויש לנו אשור עקרוני מועדת הכספים של הכנסת, לגשת למלאכה.

כיום יש בקרית-שמונה שלושה מעונות יום ולפי הצעתנו ולפי בקשתם נבנה עוד שלושה מעונות יום נוספים. זה נותן אפשרות לעוד 500 נשים לצאת לעבודה ולהשאיר את הילדים במעון. אומרים שיש לכך השפעה חינוכית ראשונית על התנוק מגיל שנה וחצי עד גיל שלוש שנים. בקרית-שמונה יש 37 כיתות גן, כלומר כל הילדים לומדים בגנים ובגנונים. עומדים להתחיל שם בבנייתן של 10 כיתות גן נוספות. משרד החינוך רוצה להנהיג יום חינוך ארוך בגנים, כנסיון ראשון על משקל בית הספר שיש בו יום לימודים ארוך. כיום יש בקרית-שמונה 9 בתי-ספר יסודיים. אומרים שלפי קצב הילודה והריבוי הטבעי שם צריך להתחיל לבנות בית-ספר ממלכתי נוסף עם 12 כיתות. ידידי אלון יאמר שהוא צריך כסף נוסף שאין בתקציבו, אך מחר-מחרתיים תהיה ישיבה בקשר לכך. יש שם צורך בבית-ספר לחינוך מיוחד עבור אלה שנושרים מבתי-ספר אחרים ועבור ילדים שאינם קולטים (אני לא רוצה לומר שהם מפגרים).

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ילדים קשיי הסתגלות.

שר האוצר פ. ספיר:

צריך להשלים את חטיבת הביניים בבית הספר הממלכתי דתי. את חטיבת הביניים בבית הספר הממלכתי צריך להתחיל לבנות. כל זה אושר. אני זוכר שכאשר דברו על הרפורמה בחינוך, אחד הנימוקים של שלום לויין נגד הרפורמה, חוץ מנימוקים רציונליים ואי-רציונליים, היה שזה יעלה כמיליארד לירות. חושבני ש-600 חטיבות הרפורמה שתהיינה בסופו של דבר, תעלינה יותר, והוא לא אמר את הסכום המדוייק. מתוך 9 בתי-ספר הקיימים בקרית-שמונה, חסרים אולמות התעמלות בשלושה בתי-ספר. אתם מכירים את האוירה הדחוסה שם, וצריך להרחיב את המתנ"ס (מרכזי תרבות נוער וספורט), בין השאר להקים מגרשי כדורסל. בבקורים שלי שם מצאתי 5 מגרשי כדורסל ו-5 מועדוני נוער. אי אפשר להשתמש שם במקלטים כמועדונים, אך על המקלטים בונים מועדוני נוער. צריך להקים שם בריכת שחיה. אני יודע שלמישהו שם הגיעו פיצויים בסך 500 אלף לירות. אני מציע לך אלון לבדוק את העניין. כתוספת לכל אלה הם רוצים גם תזמורת ומקהלה - מדוע לא? כל זה יחד מגיע לסכום של 20-30 מיליון לירות.

סדורי בטחון במוסדות חינוך? כל מה שהצבא אומר, כל מה שהבטחון דורש, אנו עושים ממילא. יש ברוב בתי הספר חדרי בטחון, וצריך להוסיף עוד 22 חדרי בטחון בכפוף לסקר שנערך עכשיו על ידי צה"ל.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

זו הוצאה מעבר ל-30 מיליון לירות.

שר האוצר פ. ספיר:

מעבר. גדרות מסביב למוסדות חינוך: דברנו על כך בשבוע שעבר, ושם זה צריך לעלות הרבה כסף. אני לא יודע מהו התקציב, משרד החינוך ומשרד השכון אמרו סכומים שונים. מי בונה שם?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אנו לא בונים לבד, אלא דרך משרד השכון, הרשות המקומית או הבעלות.

שר האוצר פ. ספיר:

שם אני מציע לך לחפש איש חזק.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מינינו איש מיוחד.

שר האוצר פ. ספיר:

הוספנו להם שני בתי-כנסת.

המצב בתחום הדיור: יש שם 4000 דירות, 2700 דירות מרווחות ו-1300 משפחות גרות בדיור יותר צפוף. רצינו לגמור את העברתם לדירות יותר מרווחות תוך 4 שנים, כפי שהתחייבנו. כיום נמצאות בבניה שליש מהמספר הזה - 400 דירות. אמרנו עתה כי יתחילו לבנות את הכל, והם ישחררו לנו 900 דירות למטרות אחרות, לזוגות צעירים או לעולים. כיום ניתנת שם הלוואה של 10 אלפים לירות לזוג צעיר, הוחלט ואנו רוצים להעביר זאת גם למקומות אחרים, כי תינתן להם הלוואה עומדת שהיא בעצם מענק בסך 15 אלף לירות. מתוך הדירות אשר תבנינה ב-3 שנות תקציב, 1000 תהיינה בגודל העולה על 70 מטרים-מרובעים. עד

עכשיו הקצבנו לבנית 2037 חדרי בטחון, מתוכם הושלמו 1500. כדי להשלים את המלאכה צריך עוד 400 חדרי בטחון, ובמידה שהצבא נותן לכך עדיפות, בונים זאת.

אמיתי כבר שהיחסים בין המשקים שבסביבה לבין קרית שמונה מתוחים. אני לא יודע מי אשם בכך, הם חושבים שנותנים למשקים תנאים יותר טובים. באשר לחדרי הבטחון, מחצית המימון ניתנה כמענק ומחצית כהלוואה ל-25 שנים, בחמש השנים הראשונות כלום ולאחר מכן הקרן וריבית של 30%. מה אפשר לעשות? ידפקו לי על קברי ויגידו שהם לא שילמו.

ביום ג' היתה משלחת של ראשי המשקים בעמק הירדן ובגליל, אשר ביקרה בקרית שמונה. יש במקום 50 דירות למורים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם הן תפוסות על ידי מורים?

שר האוצר פ. ספיר:

כן.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מחצית המורים חיים במקום.

שר האוצר פ. ספיר:

עכשיו אומרת ועדת העבודה של הכנסת, כי החליטה לעקוב אם אנו מקיימים מה שהבטחנו. כל אחד מוסיף כבוד למדינה.

אמרנו כי נבנה עוד 25 דירות למורים במקום, כדי שמורים ירצו לגור שם. מורה אשר גם שם, מקבל הלוואה עומדת בסך 15 אלף לירות. זוג מורים מקבל הלוואה של 19 אלף לירות. לא הבינתי מדוע אין נותנים למורים מקומיים אשר נסעו לסמינרים וחזרו למקום אותם תנאים. אמרתי שדינם כדין מורים אחרים, וזה אפילו יותר חשוב. הם בקשו אפילו דירות לסטודנטים. אני חושב שרבת סטודנטים גרה בישראל בפנימיות שליד האוניברסיטאות.

מרכז רפואי: את מחצית הסכום השגנו בזמנו מרוזוב. הם רוצים כי נבנה שם בית חולים. שם טוב היה שם והסביר להם שהם זקוקים למרכז רפואי מודרני ולא לבית חולים. הם עומדים במריים, אך מצדנו אין עכוב. נתנה כבר ל-60 ישובים קטנים וחלשים סכום של 50 מיליון לירות לכסוי גרעונות. הסכום הגדול ביותר קיבלה קרית-עמונה - 2 מיליון לירות. לא הבנתי מדוע לא היתה שם עד עכשיו תחנת כבוי-אש, אך גם זה יהיה. הם בקשו שיגדילו להם את ההנחה ממס-הכנסה, מסכום של 750 לירות ל-1000 לירות. אישרנו גם זאת בועדת הכספים. עתה מגיעות אלינו משלחות ומגיעים מברקים גם ממקומות אחרים: מדוע אנו שונים מקרית-עמונה?

בעית התעסוקה: עובדים שם בסך-הכל נדמה לי כ-1000 דרוזים, בעיקר בבנין ובכל השירותים. אם יוציאו את הדרוזים מקרית-עמונה, לא יהיו שם שירותים. יש שם מפעל גדול של רוזוב, מפעל "גבור" המעסיק 750 איש. יש שם מפעל של "תעוש" בהנהלתו של שרגא גורן, הוא רוצה להשקיע שם כמה מיליונים, אך העובדים יורדים לחייו, המנהל הוא איש קבוץ של השומר-הצעיר. הוא אומר שינהל את המפעל על-פי דרכו. הזהרתי אותו שלא יעשה זאת. איני בטוח ששוכנע על-ידי. הם אומרים שהם רוצים שם מפעל מזון ומפעל אלקטרוניקה. בערב בו הייתי שם, היתה לנו ישיבה עם אנשי ההסתדרות והתעשיינים, ואמרתי להם שינהגו כמו שנקר. אמרתי להם שיקימו שני מפעלים, אחד תקים ההסתדרות ושני תקים התאחדות התעשיינים. מושביץ משתדל להיות די סולידי, אך היות ונסע אתמול מהארץ לחודשיים, אמר לי לפני צאתו כי החליט לבנות שם מפעל מזון. יש לו מפעלים בשבעה מקומות בארץ: 2 ברמת-גן, אחד בנצרת, אחד בתל-אביב, אחד בבית-שמש ואחד בצפת,

ויש לו מפעל אחד משותף עם כור. הוא אמר לי שיתחיל במפעל שיעסיק 150 איש. מההסתדרות טרם קבלתי תשובה. אחת הטענות שטען כלפי שליפר מ"עמידר", מנהל מפעל הטקסטיל, היא, שאין מקבלים פועלים מאנשי קרית-שמונה. איני בטוח שזה מדויק. בונים שם מלון של 120 חדרים. שנתיים בונים אותו ועוד שנתיים תעבורנה עד אשר הבניה תסתיים. נחוץ לשם כך עוד כסף, אדבר עם קול כאשר יחזור ויתנו להם את הכסף. יש שם חברת פתוח בשם קרית-שמונה, ואיני בטוח אם עשו שם עד היום דברים רציניים. קבענו שני אנשים, קוברסקי וגפני, כדי שיחליטו אם החברה צריכה להיות בבעלות של המועצה או בבעלותו של אחד המשרדים הממשלתיים, כדי להזיז שם את הדברים.

הלכתי לבקר גם אצל משפחות שנפגעו. אחד מהם איבד שלושה ילדים ואשה. הוא חבר הוועד הפועל של ההסתדרות מטעם "העובד הדתי". השני איבד אשה עם שני ילדים. זה היה היום הרביעי לאחר האסון, לולא ידעתי שהיה שם אסון, לא הייתי מרגיש במשהו שונה. ברחוב הכל היה כרגיל, החיים זורמים כרגיל. עלול היה לקרות שם אסון גדול יותר, כי האסון ארע 4-5 מטרים מבית-הספר.

הייתי ביום ד' גם בבית-שאן. בית-שאן היא עיר שרק לפני שלוש-ארבע וחמש שנים היתה אחרת. היום ראש-המועצה עושה את תפקידו בהתנדבות, והוא גם מנהל בית ספר יסודי. דברנו על הבעיות הקיימות שם. בעיות תהיינה תמיד, ואם לא תהיינה בעיות מה נעשה? אך יש שם כבר אנשים אשר בונים לעצמם וילות, כדי לגור שם בחורף. חוץ מזה קיים מושג "בנה-ביתך" - אנשים בונים לעצמם וילה, גם אנשי המקום וגם אנשים מבחוץ.

אמרתי לשר השכון כי יש שם אלף משפחות ברוכות ילדים, מהן 330 גרות בדירות שצריך להרוס. גם זאת נעשה בשלוש שנים. בשלב ראשון 130 דירות. יש שם גם בעיות של גנים, מעונות, בתי-ספר. יש שם בית-ספר מקיף גדול, שמחציתו דתי ומחציתו חלוני, ורוצים להרחיבו. אמרתי שאם משרד החינוך ימליץ שהדבר נחוץ, נעשה זאת. יש 120 מורים במקום ו-130 מורים מחוץ למקום. בקרית-שמונה 150 מתוך 330 מורים גרים במקום, וזוהי התקדמות גדולה, כי

פעם 95% מהמורים לא גרו במקום. לבית שאן יש כבר 80 סטודנטים מבני המקום. כל הגרעונות שלהם חוסלו על ידי שרייבויים. עתה הם רוצים ספרייה, בית-אבות ואנדרטה.

אנשי טבריה אמרו לי כאשר הייתי שם, כי אמרו להם ביום השלישי או הרביעי של מלחמת יום כפור, כי יצטרכו לפנות את העיר. אמרתי להם כי אני שומע על כך בפעם הראשונה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי אמר להם?

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

ראש-המועצה.

שר האוצר פ. ספיר:

אמרו זאת למשה צחר. הוא התאונן מאד על הבירוקרטיה, תיאר לפני את הבירוקרטיה במשרדים השונים. אני יודע שזה נכון, ויש להצטער על כך. אני רוצה לומר כי כל מה שהפנינו לוועדת הכספים, אושר שם עקרונית במסגרת תכנית תלת-שנתית, ועתה הדברים תלויים ביכולת הבניה, בחומרים ובפועלים. בכל משרד יהיה אדם אשר ישגיח על כך שהדברים יקויימו במועד. בכל המקומות המפעלים גדלים. אני זוכר את השנים בהן היתה בטבריה עונה של חודשיים-שלושה, בהם היו אנשים באים להתרחץ. סירתית עם ראש העיר וראיתי מה עושים שם עתה, פרט למכרז על שם שטרית שאינו זו. אמרתי לשלמה הלל שצריך לדאוג לכך שיתקדם, כדי שלא תהיינה טענות. בדרך-כלל גם בשטח השכון וגם בשטח החינוך, נעשים דברים עצומים.

הייתי גם בצפת ובחצור. גם מקומות אלה היו מועדים פעם לפורענות. כל מה שהובטח להם, בלי השלכת בעית העבודה, בעית החינוך והכספים, אני בטוח שהכל כבר ראוי לבצוע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

תודה רבה.

497. הרכב ועדת השרים לעניני בטחון - המשך דיון
(הממשלה בשבתה כועדת שרים לעניני בטחון)

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה שנגמור עכשיו את הנושא של ועדת שרים

לבטחון.

השר י. גלילי:

אולי נזכה במצווה הזו את הממשלה החדשה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא, אני לא אתן לכם.

השר רפאל, האם אתה זוכר מה שרצית להגיד בישיבה הקודמת? רשומים שלושה חברים שלא הגיעו לרשות הדבור בפעם הקודמת.

שר האוצר פ. ספיר:

יש לי הצעה פשוטה, אני גם כן רשום?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה רשום, אך לא הגיע תורך.

שר הדתות י. רפאל:

חשבתי שהעניין הזה יידחה לממשלה החדשה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרתי שזה לא יהיה. היא תהיה בממשלה הזו,

וקטנה באמת.

שר הדתות י. רפאל:

אם מחדשים את הדיון, מה שרציתי לומר הוא, שאני ממליץ על ועדת שרים קטנה באמת. זוהי המלצה הכלולה בדו"ח של ועדת אגרנט. יש שם הצעה למנות ועדה של 7 חברים, אני תומך בהצעה זו של 7 חברים, ובכך יינתן ביטוי לשתי המגמות המרכיבות.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ההצעה המצמצמת מדברת על 8 חברים, יחד עם שר

המשטרה.

שר הדתות י. רפאל:

אחר כך הגדילו ל-8 חברים. יש שם שתי מגמות מרכיבות: א. נושאי התיקים הנגועים בדבר; ב. נציגי הסיעות המרכיבות את הממשלה. כל זה יכול להיות בועדה מצומצמת ולכן אני תומך בועדה מצומצמת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אולי אלון יזכיר לנו. הבעיה היא להחליט בין

כמה?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

בין 8 לבין 10.

שר החוץ א. אבן:

אני הצעתי 11.

שר הפנים י. בורג:

אז אני מציע 12.

שר החקלאות ח. גבתי:

אני בעד ההצעה הנרחבת יותר, כי אני חושב שהרכב המוצע מתאים לענין. אני רוצה רק להגיד, הבעיה אשר עומדת לפני ומכבידה על קבלת ההחלטה היא, מה תעשה ועדת השרים לבטחון, כלומר מה יהיה היקף הדיונים והפעולות שלה ובאיזו מידה השרים שאינם חברי ועדת השרים לבטחון יהיו לפחות בתוך הענינים

שעליהם תדון ועדת השרים לבטחון ולגביהם תחליט. אם איני טועה, מה שכתוב בקונסטיטוציה של ועדת השרים לבטחון, שהיתה פעם, אינו מתקבל על דעתי, כי פירוש הדבר שכל עניני הבטחון מוצאים בכלל מדיוני הממשלה, ולדעתי בתקופה זו שאנו חיים בה, אין הדבר מתאים. איני יודע אם זה התאים לתקופה בה נכתבה הקונסטיטוציה ההיא, אך היום זה אינו מתקבל על הדעת. הבעיה היא מה תהיינה סמכויות הועדה, ואני בעד זה שתהיה לה סמכות גם להחליט על דברים, כי אם יביאו כל דבר להחלטת הממשלה, היא אינה נחוצה, כי תהיה בכך חזרה על דיונים. אך צריך לקבוע בדיוק על אלו ענינים תדון הועדה. אני לא יכול להעלות על הדעת שכמה דברים שדנו בהם בקשר לפעולות רגילות או פעולות תגמול, תהיינה מובאות לממשלה. אין צורך להביא את כל אלה לממשלה, אך בעניני בטחון הרבה יותר נרחבים, ברור לי כי אין הם יכולים להיות רק בסמכותה של ועדת השרים לבטחון.

עוד צריך לקבוע, כפי שאמרתי, שחברים שלא יהיו חברים בוועדה הזו, לפחות יקבלו אינפורמציה שוטפת. כאשר היתה קיימת ועדת שרים לבטחון בהרכב גדול, השרים שלא היו חברים בה, לא תמיד קיבלו את האינפורמציה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה מתכוון לשבעה שלא היו?

שר החקלאות ח. גבתי:

כן, לשבעה שלא היו, והיו דברים שנודעו להם מהעתון. את זאת צריך למנוע. דברו פה על כך שזוהי פגיעה בחברים שאינם בוועדת חוץ ובטחון. איני רואה בכך כל פגיעה, כשם שאני חושב שיש חברים רבים שאינם בוועדת השרים לכלכלה, ואינם נפגעים מכך. יש לי אותו יחס לוועדת השרים לכלכלה, כמו לוועדת השרים לבטחון. אך בשני המקרים האלה, צריך שייקבע מהם הענינים שבסמכות ועדת השרים לבטחון להחליט ולדון בהם, ומה הדברים שאין צורך להביא לממשלה, ודבר שני: יש לקבוע סדרי דיווח, כדי שגם שרים שאינם חברי הועדה יהיו

בתוך הענינים.

אני בעד ועדה בת 11 חברים.

שר האוצר פ. ספיר:

ראיתי הצעה לוועדה קטנה, הצעה לוועדה גדולה, והצעה שלא להקים ועדה, ובוודאי גם זו אינה המלה האחרונה. אני לא חושב שמישהו צריך לראות פגיעה בכך שלא יהיה בוועדה. את הדוגמה לכך הביא גבתי. איש לא נפגע מכך שאינו חבר בוועדת חקיקה או בוועדת כלכלה. יש לו אפילו הזכות לפעמים לא להיות בוועדה. אני בעד מספר מצומצם, כדי שלא יעברו מ-11 ל-12 ומ-12 ל-13. אני בעד ועדה בת 10 חברים.

שר הפנים י. בורג:

אני אציע 12.

שר האוצר פ. ספיר:

משום כך אני מציע להשאר ב-10, משום שמיד יוצעו 12, ומדוע לא יהיה גם חבר זה או אחר? אשר להיותו של סגן רה"מ בוועדה, כדי שתהיה רציפות, קודם כל בוודאי מדי פעם תימסר אינפורמציה לממשלה כולה; ב. אין כל קושי להכניס את סגן רה"מ לענינים, כדי לשמור על רציפות, כאשר ראש-הממשלה לא תהיה. אני מניח שהחברים אשר הציעו להעביר זאת לממשלה הבאה, הציעו זאת ברצינות, כי הם חושבים שתהיה ממשלה הבאה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני בטוחה שתהיה הממשלה הבאה, אך מה שאיני רוצה הוא שיהיה כתוב, כי אני בטלתי את ועדת השרים לבטחון, ואיני מסכימה לכך שייכתב כי בזמני לא נתתי להקים ועדת שרים לבטחון.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מציע ועדה של 10, אחרת מתחילים החשבונות והחשבונות פרוזאים מאד, מדוע שניים או מדוע אחד. אני מציע ועדה של 10 חברים, ומה שנחוץ לעשות כדי להכניס את סגן ראש-הממשלה לענינים, ראש הממשלה תכניס אותו.

שר המשפטים ח. צדוק:

יש לי הרגשה שאנו שמים את העגלה לפני הסוס. אני חושב שהדבר הראשון שאנו צריכים לדון בו הוא הגדרה מדוייקת ובסיסית של תפקידי הועדה. לדעתי ההרכב הוא פונקציה של הגדרת תפקידים וסמכויות ולא להיפך. לכן לדעתי לפני שמחליטים על הרכב, גודל והרכב אישי, צריך להיות לפנינו מסמך שנדון בו ונחליט עליו, אשר מגדיר הגדרה מדוייקת מאד, לבל יאשימו אותנו בעתיד בהגדרות בלתי מדוייקות ומעורפלות, מה סמכויות הועדה שאנו עומדים להרכיב. כאשר נחליט על כך, יהיה מקום להחליט על הרכב אישי וגודל הועדה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם מותר לי להעיר מלה על דברי שר המשפטים, אני לא חושבת שזה מוכרח להיות דווקא כך. אני חושבת שאנו צריכים להחליט היום על ועדת שרים לבטחון, ובישיבה הבאה אנו יכולים לקבל החלטה, בין אם תוגש על ידי שר המשפטים ובין אם תגיש אותה הועדה שאלון עמד בראשה, בדבר הפונקציות של ועדת השרים לבטחון. כל ועדה שתהיה, תפעל במסגרת הפונקציות שנחליט עליהן.

שר החקלאות ח. גבתי :

יש בטחון שתטפל בנושאי בטחון.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב :

אך ההרכב האישי הוא בהחלט פונקציה של מבנה

הועדה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

כרצונכם. היום אנו מחליטים על ועדת שרים לבטחון. אם מישגו רוצה שנדון בפונקציות שלה, בבקשה נחליט על הפונקציות. איני מסכימה שהדבר יימשך שבועות רבים. אם רוצים לדון קודם בפונקציות של הועדה, נדון קודם בפונקציות. מה שאני עומדת עליו, ולא לעתים קרובות אני מתעקשת, זה שאיני מוכנה שיעברו שבועות רבים מבלי שתהיה ועדת שרים לבטחון. תהיה ועדת שרים לבטחון, ואם רוצים לדון קודם בפונקציות, בבקשה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

מבחינת ההגיון הצרוף ניתן לומר שמוטב לדון קודם על תפקידיה של הועדה ואחר כך על הרכבה, אך יסלחו לי חברי אם אומר שמבחינה מעשית לא ניתן להגיע להגדרות, כלומר ניתן להגיע להגדרות אך איני בטוח שיש השלכה ישירה של הגדרות תפקידי הועדה על הרכבה האישי, כי פה מדובר לא רק בהגדרת מוסד אלא גם בהגדרת מוסד פוליטי, אשר חייב להשיב על כמה שאלות: 1. יכולתו לדון ולקבל החלטות רציניות ואחראיות בנושאי בטחון, ואני אומר נושאי בטחון ולא נושאי חוץ; 2. שהוא יתן ייצוג לכל הגורמים אשר יושבים בממשלה, וזוהי זכות לגיטימית שלא צריך לערער עליה. אני בטוח שאף סיעה לא היתה מסכימה להשאר מחוץ לתחום ההשפעה הבטחונית, בין אם יש לה האיש המתאים לכך ובין אם אין. לכן אני

מציע שתיעשה פעולת הכנה. אני לא מציע להטיל זאת על הועדה אשר המליצה על ועדת השרים לבטחון, אלא על ועדה ששר המשפטים חייב להיות בה, כי זוהי ועדה עם אספקט חקיקתי בלתי מבוטל. על ועדה זו יוטל להביא הצעה.

דבר שני, ואני מדבר עתה בשם חברי הועדה, אני אומר שזו לא היתה עבודה קלה, כי לאמיתו של דבר יש חברי ממשלה נוספים שמוקדם הטבעי צריך היה להיות בוועדה הזו. אך נאמנים להנחיה גם של ראש הממשלה וגם של ועדת אגרנט, בדבר ועדה לא גדולה - ובצדק - לא היה מנוס מלחתוך בבשר החי, וממש לא להכליל אישים שהיו צריכים להיות בוועדה הזו, אם על פי כשוריהם האישיים או על פי תפקידיהם, ובכל זאת צריך היה לסכם כפי שסיכמנו. ההבדל בין הצעת היחיד של שר הפנים לבין הצעת הרוב שלי ושל שר התיירות, הוא בשני אנשים. שר הפנים הציע 8 חברי ועדה ואנו 10.

שר הפנים י. בורג:

הצעתי בתחילה 7.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

נכון, הסברתי קודם שבשלב ראשון הציע שר הפנים 7, אך קיבל את הצעתי שגם שר המשטרה יהיה בוועדה, כי הוא אחראי על שורה של ענינים פנימיים שלצערי מחריפים והולכים, כמו חבלה, אשר למשטרת ישראל ומשמר הגבול יש מה לעשות לגביהם, וכיצד אפשר להחזיקו מחוץ לתמונה? אילו התאחדנו סביב הצעת שר הפנים, לא היו נכללים בוועדה שני שרים. יהיה זה בזבוז אם שני רמטכ"לים לשעבר, אחד מהם אפילו מיועד לראשות ממשלה, לא יהיו בוועדה. אני הייתי רואה בכך מעשה בלתי נכון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בממשלה הבאה אפשר יהיה להקטין את מספר חברי הועדה, כי ראש הממשלה יהיה גם אחד מהשניים, וזו תהיה אונייה פרסונלית.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

נכון, אך אנו מדברים על הממשלה הזו, ואני חושב שיהיה זה לא נכון מצדנו לא לכלול אותם. הייתי מאד רוצה שגם יריב וגם צדוק יהיו בוועדה, אך אז באמת היה מתברר שההפרש בין חברי הועדה לחברי הממשלה הוא של כמה חברים בלבד, וזה היה "סרח עודף" שצריך היה לחתוך.

לגבי חברותו של סגן ראש הממשלה בוועדה, איני מקל ראש בתפקידו של סגן ראש הממשלה, אך החלטנו על דעת כולנו שסגן ראש הממשלה, מי שלא יהיה, אשר ממלא את מקומה של ראש הממשלה בימים שראש הממשלה לא בעבודה, בין אם היא בחופשה ובין אם היא בחו"ל, הוא שיהיה באותו זמן יו"ר הועדה, וצדק שר האוצר שאמר כי ראש הממשלה תמצא את הדרך כדי להבטיח שסגן ראש הממשלה יהיה בתמונה.

השר י. גלילי:

הוצעה דרך לראש הממשלה, והיא תתיחס לכך.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

היות והתכנית הזו ידועה לי, אני מתנגד לה מראש. היה לי שקול נוסף: כאשר יושב ראש הועדה מציע הצעה שיש בה יותר קצוצים מאשר מינויים, וראיתי שאני מוציא אנשים שמקומם הטבעי הוא בוועדה - והצבעתי על שניים ויכולתי להוסיף עליהם עוד אחד - לא היה מקום לדעתי להציע את עצמי. לכן אני

מציע את הצעת הרוב בוועדת השלושה, ובקרום נקיים דיון על הגדרת סמכויות הועדה, בעקבות עבודת הכנה אשר תיעשה. הייתי מציע שועדת השרים לבטחון תתכנס בהקדם לדיון בבעיות בוועדות כמו חבלה בארץ וטרור בחו"ל. חברי הממשלה בוודאי זוכרים שבטלנו את ועדת השרים לאבטחה אשר טיפלה בנושאים אלה, וזהו המקום הטבעי לדון בכך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה לומר שלא מתקבל על הדעת שיש ועדה ויש סגן ראש ממשלה אשר צריך מזמן לזמן להחליף את ראש הממשלה, והוא יבוא כטוראי שלא ידע מה החליטו בישיבה הקודמת ומה עומד על סדר היום. זה די מוזר... למשל, מיד לאחר בקורו של קיסינג'ר ואבקש מהממשלה חופשה עד כמה שאפשר יותר ארוכה, הייתי רוצה לחודש, אך נגיד לשבועיים שלושה, כדי לצאת לגמרי, זה יהיה מוזר ובלתי טבעי, אם סגן ראש הממשלה לא יהיה בוועדה.

שר המשפטים ח. צדוק:

יש שלוש הצעות. האם ההצעה שלי תוצבע?

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם אתה מוכן להציע קונסטיטוציה?

שר המשפטים ח. צדוק:

אילו הועדה היתה באה עם סמכויות והרכב, היינו

דנים בשני הדברים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

זאת אומרת דחיה.

שר הבטחון מ. דיין :

אני לא יודע אם ידונו היום על קונסטטוציה, אך אני רוצה לומר שיהיה מול עיניהם של אלה אשר צריכים להחליט, שיש שלושה נושאים שאני מעכב זמן רב עד אשר תקום ועדת השרים לבטחון. אומר מהם הנושאים, ויכול להיות שיש להם השלכה: 1. מה שנקרא תקציב הבטחון. אין בעיה כספית, על כך הסתדרנו, אך בשעתו אמרתי וחברי הממשלה זוכרים זאת, שאני עומד - ואין צורך בתוקף, מספיק שאדרוש זאת, - שהממשלה תכנס לעובי הקורה. יש לנו הכסף הדרוש - 14.5 מיליארד לירות, אנו יכולים להניח יסודות לסד"כ כזה שכל שנה יהיה צורך בעוד מיליארד לירות, וזאת לאחר שבשנה זו יש אפשרויות לחתום על חוזים ולתת מקדמות, אך לאחר רכישת הטנקים יש לדאוג לאחזקתם, לכח אדם ולמבנים, וזהו דבר עצום שמוכרחים לדעת אותו. אמרתי שיש תקציב, ופרט לדברים השוטפים הכלולים בתקציב, שהם דברים חשובים ממדרגה ראשונה, במה שנוגע לרכש מארצות הברית יש פה התחייבות לשנים, מה יהיה מבנה הצבא מבחינת סדר הכוחות ומה תהיה המעמסה הכספית כל שנה. יש כאלה שעוסקים בכך, סיקו ואחרים. הם בודקים מה תהיה ההשלכה בשנים הבאות, של התקציב שיוצא השנה. גם מבחינת גיוס המלואים ליחידות אשר תקומנה יש לכך השלכות כלכליות ואחרות. אפשר לומר שנושא כזה יובא לממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

בהחלט, זו דוגמה קלאסית לנושא שצריך להיות מובא

לממשלה.

שר הבטחון מ. דיין :

דבר שני, כל נושא הג"א. את כל נושא הג"א אני מציע להעביר מהצבא אל משרד אחר, כי הצבא בזמן מלחמה עסוק בדברים אחרים, ואינו יכול לעסוק בפנינוי נפגעים בקרית-שמונה, בתל-אביב, בדימונה או במקומות אחרים. נושא שלישי - מל"ח. כל אלה מעמסות בלתי נסבלות. אפשר לומר שכל הנושאים האלה צריכים להיות מובאים לממשלה. הם בוודאי צריכים לעבור עבוד מוקדם בועדה, עם אלו שהן אלטרנטיבות. אני רוצה לומר שיש נושאים אשר מתעכבים, שצריכים יהיו לעבור דרך הועדה, וצריך יהיה לעסוק בהם הרבה זמן ובאופן יסודי.

ראש הממשלה ג. מאיר :

פעם-פעמיים הציע דיין שיהיה דיון על בטחון ומדיניות, וזה רשום לפני. לולא בא קסינג'ר השבוע, בקור אשר מחייב אותנו לקיים עוד ישיבת ממשלה השבוע, היינו דנים בכך עוד השבוע. איני יודעת מה יהיה עם קסינג'ר לאחר מכן, אני מקווה שיהיה ימים אחדים בסעודיה. אני מחשיבה מאד שדיון כזה יהיה בממשלה, כי יש לכך קשר עם הרבה דברים אחרים.

שר הדתות י. רפאל :

אני מצטער על שאני צריך לחזור להצעה שהיא בנגוד לדעת ראש הממשלה. אני לא מבין את הדחיפות של השבוע. אין אנו חיים בחלל ריק, עומדים להרכיב ממשלה חדשה, ואו שהממשלה החדשה הזו תשאר עד הבחירות או שלא. כל זה יתברר תוך שבוע ימים. מאי נפקא מיניה? יש נפקא מיניה אחד - שתקום ממשלה אחרת, ופירוש הדבר שיכולים להיות חלופי תפקידים ויש לכך השלכה גם לגבי הועדה אשר תיבחר. אם נבחר היום את הועדה, עלול להתקבל הרושם כמו לגבי אותו קבצן: מה אתם מכניס אותו - האם כדי להוציא אותו? ממילא הועדה תגדל. אם הממשלה תשאר באותו הרכב ויהיו חלופים בתפקידים ובהרכב המפלגתי, ואז פירוש הדבר שאלה שנבחרו היום ישארו בועדה, וגם אלה שבתוקף תפקידיהם החדשים ייבחרו, והועדה תגדל ולא

תבטא את רצוננו בועדה מצומצמת.

משום כך אני סבור שיש בהחלט מקום לדחות את ההצעה. אין זה אומר דחיה לחודש-חודשיים, העניין יתברר תוך שבוע-עשרה ימים, וזה עדיין סובל דיחוי. כפי שחיינו עד כה, אפשר להוסיף לחיות במצב זה עוד שבוע-עשרה ימים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה שנצביע אם דוחים או לא דוחים את ההחלטה. אם דוחים, חבל על הזמן.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

בעקבות דבריו של רפאל אני אומר: המצב פשוט, היתה ועדת אגרנט, הדו"ח התפרסם לפני שבועות אחדים ואחת ההמלצות שלו היתה להקים ועדת שרים לבטחון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בדו"ח מדובר על שני דברים. אני לא יכולה להכריז על מלחמה, כדי שנוכל לקיים גם את הסעיף השני שבהמלצות הועדה, המדבר על קבינט מלחמתי.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

הם מדברים על ועדת שרים לבטחון?

ראש הממשלה ג. מאיר :

כן, ובנוסף לכך הם אומרים שבזמן מלחמה צריכה להיות ועדת שרים קטנה, של לא יותר מ-5 חברים, בראשות ראש הממשלה, לשם נהול המלחמה.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב :

לפי דעתי אין לדחות בצועה של המלצה כזו, אשר ניתנת לבצוע מייד. כאשר להנחה של רפאל כי ממנים את הועדה, כדי לפרק אותה לאחר מכן, אין היא רלוונטית. ברגע שיש ממשלה חדשה, כל הועדות הקיימות אינן תופסות, וצריך למנות ועדות חדשות. לכן אני מציע לא לדחות את ההחלטה.

באשר לשאלה אם הגדרה קודם או מינויים קודם, זוהי שאלה רלוונטית, אך לא הדעה שאנו נמצאים בסוף הקדנציה, היא שצריכה לקבוע.

ראש הממשלה ג. מאיר :

צריך להצביע אם דוחים את ההצעה. אם דוחים אותה, דוחים לממשלה הבאה.

לא שכחתי את הצעת השר צדוק, וגם היא עומדת להצבעה.

אחר כך צריך להצביע על מספר חברי הועדה, אך הצבעה זו תלויה בשתי ההצבעות הראשונות.

מי בעד דחיית הקמתה של ועדת השרים לבטחון?
 אני מציעה לך רפאל, לא להגיד לשבוע ימים, כי מה יהיה אם יגידו אז שעוד
 יומיים שלושה תהיה ממשלה חדשה? אם יגידו כך, אצביע בעד דחיה נוספת?

מי בעד דחיית הקמת הועדה?

(1 קול בעד)

עכשיו נצביע על הצעת צדוק, שלפני שמחליטים על
 הרכב הועדה צריך להחליט על הקונסטיטוציה.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב:

אבל תוך שבוע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי בעד?

(6 קולות)

מי נגד?

(7 קולות)

שר החקלאות ח. גבתי:

אני רוצה להגיד משהו בקשר לדבריו של שר הבטחון. הוא הביא שלוש דוגמאות שכל שלושתן אינן עניין לועדת השרים לבטחון, כי הרכבה של ועדת השרים לבטחון כפי שאדובר בו, אינו מתאים לטפול בתקציב, בהג"א ובמל"ח. אני חושב שזה צריך לבוא לממשלה, אך את עבודת ההכנה לדעתי צריך להטיל על ועדת השרים לבטחון, ואני מציע שהממשלה תטיל על שתי ועדות לעשות את עבודת ההכנה, ועדה אחת לעניין תקציב הבטחון, ועדה שניה לעניין הג"א ומל"ח. הן תבדוקנה את הנושאים ותבאנה את ההצעות לממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בעניין התקציב, אם הבנתי נכון, על-פי דבריו של דיין זה לא רק תקציב לשנה הבאה אלא כל הקונצפציה, איך בונים את הבטחון שלנו.

שר החקלאות ח. גבתי:

ברור.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ואז יש טעם שועדת שרים לבטחון תכין את החומר, אך ברור שזה צריך לבוא לממשלה. אני חושבת שאי-אפשר להכין את החומר בלי שר האוצר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הדגשתי בדיון הקודם שיהיו שרים שיוזמנו לוועדה, במידה שהנושא הנידון יגע לתחום משרדם. זה נוגע לשר האוצר בענייני תקציב ולשר המשפטים בענייני חוק.

שר האוצר פ. ספיר:

בעניני תקציב, אני שומע שמכינים עכשיו תכנית, מה צריך להיות הצבא. אני זוכר שהיה אופק, אני זוכר את גושן א' וגושן ב' ועכשיו זה לא אופק ולא גושן א' או ב', אלא תקציב כפול ויותר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

האופקים התרחבו.

שר האוצר פ. ספיר:

אני חושב שאם זה לא לשם שמיים, לא לשם כסף או ביטוי בכסף, זה יכול לחכות 3-4 שבועות. יהיו אנשים חדשים, ואם זה לא כסף, זה בודאי יכול לחכות. שמעתי מספרים אסטרונומיים בכח-אדם, בכסף ובדולרים. יש לי מחר הצעה לסדר היום בכנסת, בענין האינפלציה, לאחר ההצעה בענין סוריה; (השר ש. הלל: יש אינפלציה בהצעות) על פי 39 חתימות.

מל"ח שייך קצת למשק. יושבת עכשיו מועצה לעניני מל"ח, שראש הממשלה האריכה את משך קיומה לעוד שישה חודשים. היא דנה בעניני מל"ח ויושבים שם גם נציגי משרד הבטחון. נדמה לי שאין מקום לפניה לחכות עד לבירור שני שטחים חשובים אלה, הכוללים גם את נושאי הרכב והתחבורה, שהם עורק חי בתוך המשק. את הדיון במועצת מל"ח בנושא זה פתח מוניה מרדור. זהו ענין מורכב ומסובך. לי למשל לא נראה שזה יהיה מחוץ למשרד הבטחון, אם לומר זאת מראש, כי זה עלול לשתק מראש את הענין. הייתי אומר שזה יכול עוד לחכות, אך הבעיות התקציביות - בעית מל"ח שאני מכיר ובעיות אחרות, הן בעיות שסובלות דיחוי, ותוך חודש ימים נקוה שהענין יסתדר. בפרט כאשר זה לא צריך לקבל ביטוי לא מחר ולא מחרתיים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

צריך להצביע עכשיו על מספרים. יש שלוש הצעות למספר חברי הועדה: 8 חברים, 10 חברים ו-11 חברים.

שר ההסברה ש. פרס :

יש עוד הצעה - 5 חברים. אני מציע ועדה בת חמישה חברים, קטנה ממש, ככתוב בדו"ח, מבלי להתחשב בסיעות אלא רק בתפקידים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

בדו"ח זה מופיע כהצעה נוספת. יש שם שתי הצעות

שאינן סותרות.

ראש הממשלה ג. מאיר :

זה לא קשור להמלצה.

שר ההסברה ש. פרס :

לא. אני מציע הצעה לוועדה בת 5 חברים, בהרכב ראש-הממשלה, שר הבטחון, שר החוץ, שר האוצר ושר המשפטים. פשוט ממלאי תפקידים. העניין הסיעתי אינו נראה לי כי לפי דעתי זהו סלוף הדמוקרטיה. איני מבין מדוע סיעה שיש לה ארבעה צירים בכנסת, תשתתף בענייני בטחון, וסיעה שיש לה 40 חברים לא תשתתף. תפקידים זה תפקידים, ואני לא מתנגד לכך, או שהולכים לפי ייצוג. לא נראה לי פטנט כזה, שקופצים משיטה לשיטה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש ארבע הצעות: 5, 8, 10 ו-11 חברים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מציע לבורג להצטרף להצעה בדבר מנוי 10

חברים.

שר הפנים י. בורג:

אני בעד 12 חברים.

שר המשטרה ש. הלל:

אפשר להצטרף לשתי הצעות?

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי בעד 8 חברים?

(5 בעד)

מי בעד 10 חברים?

(7 בעד)

מי בעד 11 חברים?

(7 בעד)

נצביע עכשיו בין 10 ל-11.

שר ההסברה ש. פרס:

מה ההבדל בין 10 ל-11?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אחד.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

סגן ראש הממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי בעד 10?

(5 בעד)

מי בעד 11?

(11 בעד)

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אפשר להציע הצעה לדרך הפרסום?

ראש הממשלה ג. מאיר:

תיכף.

אבקש את שר המשפטים, את שר הבטחון וסגן ראש הממשלה להכין לנו קונסטיטוציה שנדון בה בישיבה הבאה.

שר השיכון י. רבינוביץ:

אני רוצה לדעת, מהו הרכב ועדת השרים לבטחון.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה והשרים אבן, בורג, בר לב, גלילי, דייץ, שם טוב, רבין, הלל והאוזנר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מציע שמזכיר הממשלה יודיע לאמצעי התקשורת, במסגרת דווח על ישיבת הממשלה, כי נבחרה ועדת שרים, מבלי למנות את שמות השרים שנבחרו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ברור ששמות לא.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לכל היותר יאמר את המספר, אולי יתענינו במספר.

שר החקלאות ח. גבתי:

והשמות ישארו סוד כמוס...

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

אין הסמכה לצנזורה לא לפרסם זאת. פורסם בעתון הרשמי ב-1966, שדיונים, החלטות וקיום של ישיבות ועדת השרים לבטחון, מוכרזים כענינים סודיים לענין החוק האמור, והוא במידה שלא תותר פרסום על ידי ראש הממשלה או שר הבטחון או מטעמם. פה מדובר על דיונים, החלטות וקיום ישיבות, ולא על הרכב. לכן אומר הצנזור שהיות והוא התיר לפרסום את ההרכב גם קודם, הוא לא יוכל למנוע זאת, אלא אם זה לא יתפרסם מכאן.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא יאומן כי יסופר.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני מניח שהועדה לא תתחיל לפעול עד שלא יוחלט על קונסטיטוציה. אני מתקשה לדעת איך תפעל ועדה שטרם אמרנו לה מה תפקידיה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אנו לא מחליטים מדף חלק. היו ועדות שרים לבטחון גם קודם ואיני יודעת אם הייתה קונסטיטוציה, אך מה ששמענו היום מהרמטכ"ל, שום קונסטיטוציה לא תוציא את הדבר הזה מועדת שרים לבטחון, וכך לגבי הרבה דברים שדנו בהם בישיבות האחרונות. ברור לגמרי שאם לא זה, לא נחוצה לגמרי ועדת שרים לבטחון. מה הקונסטיטוציה יכולה לעשות זה רק להוסיף על התפקיד האלמנטרי של הועדה, לדון בהצעות אופרטיביות אשר עומדות על סדר היום. הקונסטיטוציה תוסיף אולי כמה דברים. שמעתי מהשר קול ומהשר האוזנר, איך הם מתארים לעצמם את ועדת שרים לבטחון. זהו ענין לקונסטיטוציה. ואני מציעה שהועדה המצומצמת הזו תשמע את השר האוזנר, כי שמעתי ממנו ומהשר קול דברים מרחיקי-לכת על תפקידי ועדת השרים לבטחון. אם לעוד משהו יש מחשבות שירצה להגיש לוועדה, בבקשה, אך אם מחר-מחרתיים תהיה הצעה של שר הבטחון ושל הרמטכ"ל בדבר פעולה אופרטיבית, יש לכנס את ועדת השרים לבטחון.

שר החקלאות ח. גבתי :

אני מבקש להוסיף לתפקידי הועדה גם דיווח על עניני הועדה לחברי הממשלה שאינם חברי הועדה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

נכון.

שר הבטחון מ. דיין :

אני רוצה להציע, ואני רוצה את אזנו של שר המשפטים, שהממשלה תחליט כי עד שיש קונסטיטוציה, ועדת שרים לבטחון תעסוק בכל נושא שיוצע לה על ידי ראש-הממשלה, שר הבטחון או כל חברי אחר, וראש הממשלה תוכל

להעביר נושאים אלה לאחר דיון בוועדה או מראש אל הממשלה. נניח שהייתי מביא נושא מסויים, ראש הממשלה יכולה לומר שזה נושא לוועדה, שזה נושא לממשלה, או תוך כדי דיון בוועדה תוכל לומר שזה נושא לדיון בממשלה כולה. לכן עד שתהיה קונסטיטוציה, אני מציע שהממשלה תאשר את ההצעה הזו, שנושאי בטחון יובאו לוועדה על ידי ראש הממשלה, שר הבטחון או כל חבר אחר, וראש הממשלה תוכל להחליט אם הם נידונים בוועדה או מועברים לממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

קבענו זה עתה ועדה לקביעת הקונסטיטוציה ושר הבטחון מציע עכשיו להעביר כל נושא לוועדה. בשבוע הבא תוצע קונסטיטוציה, ואני מציע לא להקדים זאת להצעה הקודמת.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע להקדים זאת, כי אם ארצה להביא מחר הצעה לתקוף את מחנות קטנה, צריך לדעת מה נעשה בה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יכול להיות דבר אופרטיבי שלא מוכרח להיות מיד או שיכול להיות דבר בעל משמעות כזו, שהיא לא רק בטחונית אלא יש בה עוד אלמנטים. האם נגיד במקרה כזה, טוב, אמנם זה שייך לוועדת שרים לבטחון, אך בכל זאת הדבר הזה צריך להיות מובא לממשלה? על פי העבר אנו יודעים שיש ענינים אופרטיביים שבאים לוועדת שרים, וכל זה במשך השבוע. עד השבוע הבא תובא הקונסטיטוציה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מציע לצרף את השר האוזנר לוועדה שתחבר את הקונסטיטוציה. ב. אני מבקש להחליף אותי כי אני פשוט מסובך ב-10-7 הימים הקרובים בסדר יום כזה, שלא יהיה לי בוודאי זמן. אני מציע, אולי יהיה השר גלילי בוועדה.

השר י. גלילי:

אני רוצה להגיד שבנובמבר 1961, בעת משא ומתן קואליציוני מסויים, נתבקשתי לנסח הצעה בענין ועדת שרים לבטחון, על ידי בן-גוריון, ויש לי הצעה בנדון.

שר הפנים י. בורג:

אני רוצה להציע את החבר רפאל לוועדה זו.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

אני מבין שזו תהיה ועדה בת חמישה חברים.

מ ח ל י ט י ם :

א. (ב-11 קולות) ועדת השרים לעניני בטחון תהיה מורכבת כדלקמן: ראש הממשלה - יו"ר, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, שר הבטחון, שר הבריאות, שר החוץ, שר המסחר והתעשייה, שר המשטרה, שר העבודה, שר הפנים, השר י. גלילי והשר ג. האוזנר.

ב. להטיל על ועדת שרים בהרכב: שר המשפטים - יו"ר, שר הדתות, השר י. גלילי, והשר ג. האוזנר להציע לממשלה את הגדרת התפקידים של ועדת השרים לענייני בטחון ואת שיטת הדווח על ענייני הבטחון לשרים שאינם חברי הועדה.

ג. עד שתיקבע הגדרת התפקידים כאמור בסעיף ב' לעיל, תדון הועדה בנושאי בטחון שיובאו בפניה על ידי ראש הממשלה, שר הבטחון או חברי הועדה. ראש הממשלה תוכל להעביר נושאים אלה לדיון במליאת הממשלה לפי שיקולה.

498. מינוי ממונה על מחוז ירושלים

שר הפנים י. בורג:

אני בא להציע ממונה על מחוז ירושלים. מדובר במר רפאל לוי, פקיד ותיק, ותיק מאד, היה קצין המחוז מ-1950 עד 1969, במשך 19 שנה, ומאז 1969 מילא תפקיד הממונה בפועל על המחוז, הווה אומר כמעט 25 שנה הוא התמחה בנושא זה, ואני מציע אותו לאחר שהועדה אישרה אותו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש מתנגדים?

(אין מתנגדים)

מחליטים:

על פי סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), לאשר את מינויו של מר רפאל לוי למשרת הממונה על מחוז ירושלים.

499. מינוי מנהל כללי למשרד השיכוןשר השיכון י. רבינוביץ:

אני מציע את מר דוד וינשל כמנכ"ל משרד השיכון במקום מר שרון אשר פורש מתפקידו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש מתנגדים?

(אין מתנגדים)

מחליטים:

על פי סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959, לאשר את מינויו של מר דוד וינשל למשרת המנהל הכללי של משרד השיכון במקום מר יוסף שרון הפורש מתפקידו.

500. מינויים בשירות החוץשר החוץ א. אבן:

אני מציע, על פי המלצת ועדת השרים למינויים בשירות החוץ, שהתכנסה הבוקר בהרכב מצומצם באמת, ואישרה את ההמלצות למינויים האלה: את מר ישראל גור-אריה כשגריר במכסיקו במקום מר ארגוב המסיים תפקידו. את מר גלעד כשגריר במלאווי, ואת מר אביגדור דגן כשגריר בווינה במקום מר פטיש, הפורש לפי בקשתו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש ערעור?

(אין ערעור)

מ ח ל י ט י מ :

א. לאשר את המינויים הבאים בשירות החוץ:

1. מר ישראל גור-אריה כשגריר במכסיקו.
2. מר ברוך גלעד כשגריר בבלנטייר, מלאווי.
3. מר אביגדור דגן כשגריר בווינה.

ב. לרשום את דבר המינויים הבאים בשירות החוץ:

1. מר יעקב דקל כשגריר בסן-סלבדור, אל-סלבדור.
2. מר נסים יושע כשגריר בניקוסיה, קפריסין.
3. מר רחמים תימור כנציג דפלומטי באתונה, בתואר אישי של שגריר במקום מר יהודה הורם.
4. מר אריה לפיד כקונסול כללי בשגרירות ישראל בפריז.

501. ברכה למר גרשון אבנרראש הממשלה ג. מאיר :

לחברי הממשלה שאינם מכירים אותו, אני רוצה להציג את גרשון אבנר שיושב לו בשקט, לעת עתה מן הצד. אני רוצה לברך אותו על קבלת תפקידו, ואחרי שתהיה הרצה של מספר ימים בעזרתו של מייק, הוא יקח את מקומו.

חשר י. גלילי :

האם תהיה לנו הזדמנות לומר "דברי הספד" על

מייק?

ראש הממשלה ג. מאיר :

כן, זה יהיה.

502. הצעת חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל)
(תיקון מס. 10) תשל"ד-1974

שר האוצר פ. ספיר :

יש ענין של בול הבטחון, אני יכול להעלותו בקצור. בכנסת נפל החוק כי לא היו מספיק חברים מן הקואליציה שיצביעו בעדו, לכן צריך יהיה להביאו מחדש. ההצעה היא להוריד את בול הבטחון לחשמל מ-20% ל-15%, ואנו מבקשים להביא זאת מחדש לכנסת בהצעת חוק, ומקווים כי אז תבוא הקואליציה להצביע.

שר החקלאות ח. גבתי :

וזה קרה עוד לפני שקמה ממשלה מצומצמת.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני מתארת לי שאין סיבה לא להסכים לכך. בזמנו

כבר אישרנו זאת.

מחליטים :

ל י ט י ם : לפנות לוועדת הכנסת לפי סעיף 107 לתקנון הכנסת, בבקשה שתתיר את הנחתה מחדש על שולחן הכנסת של הצעת חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 10) תשל"ד-1974.

503. הצעת חוק קרן וולף, תשל"ד-1974

שר האוצר פ. ספיר :

מי שהיה בזמנו שגריר בקובה עוד לפני מלחמת העצמאות, וכאשר הציעו לו לשרת ברומא, ביקש לשרת כאן. הוא היה בשעתו עוד מהשומרים על הרצל, יליד הנובר אשר גר בקובה ובמכסיקו. הוא חושב עצמו לליברל ולסוציאליסט, והוא רוצה להקדיש את כל כספו לקרן בישראל. הוא שותף לקונצרן של המשפחה על פני כל העולם, בגרמניה, באורוגווי, בקובה וגם באיטליה. כאשר התחיל לדבר על הקרן, היו ברשותו 2 מיליון דולר, מהם מסר מיליון דולר לאוניברסיטת תל-אביב, אשר מכרה את הרכוש בפחות מערכו. עכשיו שווה אותו רכוש פי ארבע. מדובר עתה בסכום של 10 מיליון דולר, וכל הפרטים נקבעו במשרד המשפטים על ידי ד"ר ידין אנהיימר. עד מותו הוא רצה שהקרן תיקרא קרן וולף. הוא עצמו היום בן 86 וד"ר ישי בן 76. אמש אמר לי כי יהיו בקרן עוד 3 מיליון דולר, ואם עד חודש יוני יהיה החוק, הוא מזמין ארצה את כל בני משפחתו ויתכן שכולם ירצו לתרום כסף

לכבודו. זו משפחה יהודית מסורתית וותיקה. היו פרטים שביקשו לבדוק. הכוונה היא שכל שנה יינתנו מפירות הקרן חמישה פרסים, כפי שמקובל בחלוקת פרס נובל. המחצית השנייה תינתן לכל האוניברסיטאות כהלוואה לתקופה ארוכה, ומהריבית יחלקו לסטודנטים, בדרך-כלל, במידה שאני יודע את הדבר, כבר הרבה שנים שהוא מחלק כספים כמתן-בסתר. בפעם הראשונה שהופיע בבית הכנסת הגדול בתל-אביב, הוא נתן סכום של 100 אלף דולר. הם חשבו שהוא צוחק מהם, כי מעולם לא ראו סכום כסף כזה. הוא אומר כי הוא רוצה שכל זה ייגמר בהקדם, כי הוא חש שלא יחיה עוד זמן רב, והוא רוצה להשאיר את רכושו לקרן.

בפרטים המשפטיים הקשורים בקרן טיפל ד"ר ידין בפקוחם של שר המשפטים והיועץ המשפטי. הוא ביקש אותי אתמול שיגמרו את העניין בהקדם, כי הבטיחו לו בזמנו שהעניין יובא עוד במושב החורף של הכנסת, ומושב החורף עבר ועכשיו מתחיל מושב הקיץ. אני מכיר יהודים בודדים בכל העולם שהיו עושים כך. אין אפילו עשרה כאלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם לא חל כל שינוי, אני מתארת לי שאין הוא רוצה

כי הדבר יתפרסם.

שר האוצר פ. ספיר:

הוא רוצה שזה יתפרסם כקרן וולף.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני יודעת שיתפרסם כי זוהי קרן וולף, ואי אפשר להחליט על קרן בלי שם, אך הוא אינו רוצה שיודע עכשיו כי זה הוא.

שר האוצר פ. ספיר:

חס ושלום.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא עוד קשור במה שקשור, ומה שאינו רוצה שיתפרסם, לא צריך לפרסם, כדי שזה לא יזיק לו.

שר האוצר פ. ספיר:

זה כבר אושר פעם בממשלה.

שר המשפטים ח. צדוק:

יש שלושה תקונים שאני רוצה להביא לידיעת הממשלה. הם סוכמו עם באי כח התורמים לאחר שהדבר הוגש לממשלה.

החברים יעיינו בסעיף 4(3) להצעת החוק. שם כתוב ביחס לאמצעי הקרן: "הכנסות והלוואות שהקרן תיתן מהשקעות". במקום זה ייאמר "הכנסות הקרן מהשקעותיה", כדי להבהיר שהקרן יכולה להשקיע גם בנכסי דלא-ניידי וכו'.

אותו תקון צריך להיות גם בסעיף 9 של התקנון.

את סעיף 11 בהצעת החוק המוצעת: "חוק זה תחילתו ביום שיודיע שר החינוך והתרבות ברשומות שתרומת המייסדים האמורה בסעיף 1 הועברה לידי הקרן", ביקשו התורמים למחוק, כי ראו בו הבעת אי-אמון בכנות הכוונה להשקיע את הכסף, ולא ראינו מניעה במשרד המשפטים מלהענות לכך.

תקון שלישי נוגע לסעיף 9ג' של התקנון בעמ' 5, אשר אומר "נכסי הקרן יחולקו בין 4 ארצות לפחות". התקון מוסיף בהמשך את המילים... "בתוכן ישראל", כדי להבטיח שגם ישראל תהיה כלולה בין הארצות האלה, ובהמשך נאמר: "ישראל שבה נ י ת ן להשקיע", אך אין חובה להשקיע, וזה מבטיח שמקצת ההשקעות תושקענה בישראל.

אלה הם התקונים המוצעים על ידי בא כח התורם.

אני רוצה להסתייג מסעיף 8ד' של החוק, שבו נאמר: "מי שקיבל מן הקרן פרס, מילגה או מענק, יהיה פטור עליהם ממס הכנסה ומכל מס אחר, למשכורתו של המנהל הכללי, המשולמת מן הקרן, תהיה פטורה ממס הכנסה". מן החלק הראשון של הסעיף אינני מסתייג, אך מן החלק השני, ביחס למשכורתו של המנכ"ל שתהיה פטורה ממס הכנסה, אני מסתייג. לדעתי זה יהווה תקדים שלילי. יש במדינת ישראל איש אחד שהכנסתו פטורה ממס, והוא נשיא ישראל, ולא נראה לי תקדים חקיקתי של פטור ממס הכנסה למישהו שהוא תושב ישראל, כי אם זה יתקבל, ייווצר מצב שנשיא מדינת ישראל ומנהלה הכללי של קרן וולף, יהיו שני האנשים היחידים הפטורים מתשלום מס הכנסה. אני חושב שאנו דנים בשאלה בעלת משמעות עקרונית, שלא תסולא בפז.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

התרומה גדולה ונדיבה, והאיש איש מצויין שעשה רבות עד עכשיו, אבל האמת היא שאילו היינו בני חורין לעשות בפירות הקרן הזו לפי לוח עדיפויות שאנו היינו יכולים לקבוע אותו, יש יעדים הרבה יותר חשובים מאשר חלוקת פרסים, אך אנו לא בני חורין. זהו רצון התורם ובידינו ההחלטה אם לקבל או לא לקבל, ואינני מציע לא לקבל.

אך אני רוצה לשאול את היועץ המשפטי, היות והיית פעיל מאד בזמן שהסעיף הועלה בממשלה, אז בקשתי אני ובקשו שרים אחרים: א. ששמה של הקרן יהיה שם עברי ולא באידיש. אני רוצה שהממשלה תקבל מידע על כך.

(המשך רשם י.מ.)

בקשנו שבתחום המטרות של הקרן יוסיפו גם את מדעי החברה, הרוח והחנוך. כמו כן הצענו שאלה שיהיו זכאים לקבל פרסים על פעילותם למען השלום, יהיו מסווגים לא רק לאנשי מדע אלא גם לאנשים אחרים.

אם איני טועה, אלה היו ההסתייגויות שלי אז.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

הן קיימות.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

מה קרה איתן?

השר ג. האוזנר:

החוק ייכנס לתוקף לאחר שהתרומה המובטחת, או כפי שנאמר בהצעת החוק, התרומה המוסכמת תיכנס לקופת הקרן. זה יהיה חוק מיוחד למען איזו קרן, שלא עשו כדוגמתו בארץ. אני חושב שגם לא למוסד ואן-ליר.

היה ויכוח בענין הפטור. מדוע צריך לתת פטור כללי לדברים שייבאו למטרת הקרן? מה צריך לייבא? אולי מכונת בשביל המנהל? האם בשביל זה צריך לתת פטור כללי מהיבוא, דבר שלפי החוק הוא נתון רק לרשימת מוסדות הפועלים למען מטרת צדק מפורטות? אינני יודע אם זה דרוש להם. אינני חושב שזה נאה כל כך שנכתוב דבר כזה.

ועוד הערה: נדמה לי כי דובר בהצעת החוק שכל תרומה לקרן בסכום כל שהוא תזכה לניכוי כולל מן ההכנסה החייבת במס. היום רק תרומות מיוחדות מקבלות את הניכוי לצרכי מס הכנסה. אני מעיר זאת לא בגלל הסתייגות אלא כדי שנדע מה לפנינו. פה כתוב על תרומה כל שהיא, היינו אפילו אם זוהי תרומה על אלף ל"י יתנו לתורם ניכוי מלא לגבי מס הכנסה, בעוד שאין לנו כל מוסד אחר, שתרומה למענו באיזה סכום שהוא מקבלת כבר ניכוי.

שר הפנים י. בורג:

אילו היה שואל אותי אותו זאב, הייתי מיעץ לו לא ללכת בענין זה לכנסת, כי הדבר הבטוח הוא שיתחיל מיד ניחוש מי הוא וולף זה.

אני מציע לשר האוצר שידבר אולי עם נציג גח"ל ועם נציג אגודת ישראל, שלא ישחתפו בוויכוח, על מנת שהענין הזה יוכל לעבור בכנסת בלי פרסומת יתרה ומזיקה. זוהי בגדר הצעה טובה, מאי קא משמע לן.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

בעקבות הדיון הקודם בממשלה ב-6 בינואר באנו בדברים עם התורמים ונסינו לשכנע אותם בארבע הנקודות שהעלה אותן סגן ראש הממשלה: א. המטרות של הפרסים, ב. ענין הפטור ממס, ג. ענין בחירת מועמדים לפרס לאו דווקא מבין אנשי המדע, ד. השם. אבל בשיחות שקיימנו אתם הם לא היו מוכנים לסטות מהתכנית המקורית.

הואיל והשינויים האלה לא הושגו, הבאנו את הדבר

מחדש לממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בזה כלול גם ענין מס ההכנסה של המנהל?

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

כן.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני זוכר שאז הסתייג מזה שר הדתות, כפי שעכשיו

הסתייג מזה שר המשפטים.

שר האוצר פ. ספיר:

אני לא נהלתי משא ומתן על התנאים. את המשא

ומתן על התנאים ניהלו אנשי משרד המשפטים עם חברנו ד"ר ישי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי הוא מנהל הקרן?

שר האוצר פ. ספיר:

הוא הביא אדם צעיר מאורוגוואי שהלך כבר לשרת בצבא. איני יודע אם הוא היה חייב בכך, כי הוא רק ארבעה חדשים בארץ. האדם הוא צעיר נחמד. אולי הוא קרוב משפחה. אין אני יודע.

אף אחד מכם לא התנסה לדבר עם זקן בן 86 או פחות מזה הנותן תרומה גדולה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

זוהי סגולה לאריכות ימים.

שר האוצר פ. ספיר:

כנראה כך.

מי הם בהנהלת הקרן? נגיד הבנק לשעבר, נגיד הבנק הנוכחי, המנהל הכללי של הבנק לפיתוח התעשייה והצעיר מר ירון אדוארדו גרודר.

כדי שלא לוותר על התרומה של עשרה מיליון דולר אמרתי שאני מוכן למכור את כל הניירות שיש לממשלת ישראל - מלוה מחובה ומלוה מרצון ומלוה בטחון כדי לשלם מראש בעד האיש מס הכנסה לחמש שנים, ובלבד שלא להפסיד כאמור את הסכום של 10 מיליון דולר.

הזקן התעקש ביחס לתנאים. הצעיר הוא איש נחמד. אבל אין אני מנהל את המשא ומתן בעניינים אלה. אני בטוח שגם בענין העברת הכסף נוכל להשפיע עליו, אם כי הכסף מופקד במדינות הנותנות כל שנה מיליון או מיליון וחצי מיליון דולר.

גם בדברים אחרים קטנטנים, כגון ענין מס ההכנסה של המנהל, אפשר להגיד לו: אין לנו דבר כזה. אמנם אנחנו מטפלים גם בדברים שאין לנו, אני לפחות מטפל בדברים שאין לנו. אין אני מטיף מוסר שלא ישלמו מס הכנסה. להיפך. אני בטוח שנוכל לשנות סעיף זה אם נגמור את הענין.

מצטרפים פה כל מיני דברים. התעללו בלוד בו ובאשתו החולה. בדקו אם אין איזה דבר במכשיר הרדיו שלו. פרקו אותו לראות אם אין שם פצצה. אמר: אני זקן בן 86, טלפנו למי שאתם רוצים. הענין הזה הרגיו אותו.

אנשים שיש להם כסף יודעים להעריך כסף, שלא צריך להפסיד אותו ולא לבזבז אותו.

יש הסעיף של מס הכנסה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה יהיה סעיף שיעמוד לדיון גם בכנסת. אני בטוחה שגל זה ידברו.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

כל הסיעות.

שר האוצר פ. ספיר:

היות והוא מעריך כל השנים את ראש הממשלה, היא מכירה אותו אישית, אולי היא תקרא אליה את ישי ותגיד לו את הדבר הזה.

אני מוכן לנסות להסביר שיש כאן איזה פגם אסתטי ולא טוב שהדבר יעמוד בכנסת לדיון.

בעוונותי הרבים הרבים מאד אני יכול לשאת בכך שמי שנותן 10 מיליון דולר נישא גם בענין זה. הצעיר גרודר הוא ארבעה חודשים בארץ ולא נתן שישחררו אותו מהצבא. הוא מדבר עברית שוטפת. וודאי למד שם. אלך לוועדת הכספים ואסביר את הענין.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל זה יבוא לכנסת.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

זה יבוא למליאה ויהיה ויכוח.

שר הפנים י. בורג:

ידברו רק הקומוניסטים.

שר האוצר פ. ספיר:

אבל אין זה הכסף שלי ולא אני הצגתי את התנאי.

הצעתי שמישהו ידבר איתו, אולי ראש הממשלה, אולי מישהו אחר. שמגר מדבר גרמנית והוא מדבר גרמנית.

אשתו אינה יהודיה. היא מספרד. יש לה משפחה. אבטומטית אם יבוא יום והזקן יעצום את העיניים, הכסף עובר באופן אבטומטי למשפחה. האם לא ראינו זאת אצל רוגוזין? מה שהצלנו - הצלנו. כל היתר עבר למשפחת האחים. גם יש עניין של איזו כנסיה קתולית וגם אוניברסיטה קתולית. אבל האם אני צריך לעמוד בויכוח כאן על עניין צבורי מוסרי? האם אני נגד מסים? לו היו אלה 10,000 הלירות היחידות שאין אנחנו גובים - היה לי טוב.

ראש הממשלה יודעת את יחסו של האיש אלינו. יש דברים שלא האמנו שהוא יחתום. הייתי אצלו ומיד חתם על הטופס שהגשתי לו.

אני הולך אחריו מאותו הזמן שבקרן היו 2 מיליון דולר וזה הגיע ל-10 מיליון דולר. זה 8-9 שנים אני הולך אחריו. במוצאי שבת אחד לא באתי אליו, צלצל אלי. האם אין לי ויכוח עם אחרים בעניין מס הכנסה? האם אני רוצה לעשות מזה עקרון?

אני מכיר אנשים היוצאים אחת לשנתיים מכאן לקפריסין ולאתונה ואינם משלמים מס הכנסה. כמה שנים זר אינו משלם מס הכנסה? אקרא עוד מעט את נוידרפר הנה.

אני חושב שהכסף יבוא לארץ ובחלקו יילך לאוניברסיטאות. הכנסתי לו את הרעיון של פרסי נובל. אפשר יהיה אולי להוסיף מדעי חברה, רוח וחינוך.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

נפגשים עם גרודר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אולי ספיר ייפגש איתו?

שר האוצר פ. ספיר:

אני יכול לחיות בלי זה. מישהו ייפגש איתו: או ראש הממשלה או רבינוביץ.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

תגיד לו שמפרסי נובל נותנים לספרות.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מדבר על הסכום ולא על המטרות. חצי מרכושו נתן לקסטרו. יש ביניהם ידידות-נפש. הוא נתן לקסטרו את 50,000 הדולר הראשונים כשקסטרו עוד היה מסתתר בהרים.

הוא מאמין שהעולם יהיה סוציאליסטי. הוא אמר: אני לא אזכה לזה, אבל אני אומר לך שהעולם יהיה סוציאליסטי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה על פי הדוגמה של אותו דרשן שאמר כי אם יהיה לו סכום של 5 רובל בכיס הוא ידבר טוב יותר. מי שיש לו 10 מיליון דולר, יכול לדבר על סוציאליזם.

שר האוצר פ. ספיר:

הוא אינו משאיר לעצמו ולא כלום. יש לו גם קבצנים במשפחה. הוא אינו משאיר להם אלא מיליון דולר. ניהלתי איתו משא ומתן כמו ידידי לשעבר ד"ר אורי ידין.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני מציע שנשאיר את החוק כפי שסוכם עם התורם, מינוס ההוראה הזאת בנוגע למס ההכנסה של המנהל. אין עיני צרה בכל שאר הפטורים.

שר האוצר פ. ספיר:

איני מבין את כל שאר הפטורים. לא ייבאו שום

דבר ולא יהיו פטורים.

שר המשפטים ח. צדוק:

עוד אני מציע שהאיש יוזמן לשיחה ויוסבר לו מדוע

הענין הזה מכביד עלינו כל כך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה פירוש הדבר שהוא יוזמן? מי יזמין אותו?

שר המשפטים ח. צדוק:

אם תרשי לי, אציע לך אחר הישיבה מי יזמין אותו.

אני מוכן להגיד לו, כי הממשלה תתרום תרומה מדי שנה בשנה כדי לכסות את מס ההכנסה של המנהל.

שר האוצר פ. ספיר:

אני אישית מוכן לתרום תרומה.

שר המשפטים ח. צדוק:

לך יש "הרבה כסף", תוכל לתרום! אין לפגוע בעקרון הזה שאדם שהכנסתו מישראל חייב לשלם מס הכנסה בישראל.

יש סיכוי לסדר את העניין, ואיני רוצה לסכן את

התרומה הגדולה הזאת.

שר האוצר פ. ספיר:

אני מציע שנאשר את העניין ונבקש את שר המשפטים ואת היועץ המשפטי לממשלה להפגש עם האיש. אי אפשר להזמין אותו. הוא אינו הולך לשום מקום, כי קשה לו ללכת. תגשו אליו ותסבירו לו.

שר המשפטים ח. צדוק:

אני חושב שאם אני צריך לשוחח איתו, אמצא במצב נחות אם אומר לו שהממשלה אישרה את הצעת החוק כולל הסעיף הזה של פטור מס ההכנסה למנהל ואנחנו מבקשים ממך שתוותר. אני חושב שעדיף לצורך השיחה לומר לו שהממשלה אישרה את הצעת החוק מינוס הסעיף הזה ואנחנו יכולים להסביר לו מדוע הוא צריך

לוותר. אם ישכנעו אותו, לא יהיה צורך להביא את העניין עוד הפעם לממשלה.

שר ההסברה ש. פרס:

היתה שאלה של האוזנר בעניין היבוא.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב:

למה הוא מתכוון? האם גם לשחרור מהיטל בטחון?

שר המשפטים ח. צדוק:

כן.

שר האוצר פ. ספיר:

אין הם מביאים שום דבר.

שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה ח. בר לב:

תסמוך עליהם.

לזה אני מתנגד. גם על ציוד צבאי מטילים היטל

בטחון.

שר האוצר פ. ספיר:

כל שנה אני מוציא מאות אישורים ליבוא ציוד חנוכי ועוד לכל מיני לקוחות. מכניסים לענינים אלה את כל "הקדושה".

שר המשפטים ח. צדוק:

לקרן אני מוכן לתת פטור, אבל לא פטור על מס

ההכנסה של האיש.

שר הדתות י. רפאל:

אני חושב שאפשר יהיה להשפיע עליו ליותר כאשר יאמרו לו שאישרו את החוק ומציעים לו ליותר. הוא יותר אז.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מוכנה לקבל על עצמי לא להזמין אותו, אלא

אזמין את עצמי אליו.

שר המשפטים ח. צדוק:

לזה התכוונתי בדברי הקודמים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה לבוא אליו ולומר שאישרנו ואנסה להסביר לו מדוע אין הוא צריך לבקש את הפטור הזה, שאין זה ענין של כסף. אסביר לו מה שאמר שר המשפטים. זה יבוא לכנסת והויכוח מסביב לסעיף הזה יאפיל על הדבר הגדול שהוא עושה. איני בטוחה שאשכנע אותו. איני באה אליו אחת לחודש. הייתי אצלו פעם או פעמיים. אבל הוא יהודי נחמד מאד, יהודי עם עקרונות. אולי אפשר

יהיה להשפיע עליו. אני מקווה שכן.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

האם תהיי מוכנה לדבר אתו על הרחבת הפרס למטרות

נוספות?

שר האוצר פ. ספיר:

ירחיבו אצל המנהלים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לספיר ישנה אלרגיה הפוכה. יש לו איזו משיכה - איני יודעת ברוח מה - לאנשים שאפשר להשיג מהם כסף. אני יודעת שהוא מטפל שנים בזקן הזה. איני יודעת אם היה עוד ישראלי מחוץ לספיר שהיה אצלו כל כך הרבה פעמים בבית. נפגשתי איתו גם פעם אצל ספיר בבית. אני מכירה אותו מאז שהגיע לארץ.

קסטרו הציע לו אחרי המהפכה כל מה שהוא רוצה. הוא חשב שהוא נותן לו את רומא. אמר הזקן: מוחל טובות, אין אני רוצה את רומא, אני רוצה את ישראל.

דרך אגב, אין הוא חלילה מקבל משכורת מקסטרו. לא על כספי קסטרו בנה את הבית כאן. הכל על חשבוננו, רק ביקש את הזכות להיקרא שגריר קובה בישראל. וקסטרו נתן לו את הזכות הזאת, כי הוא חייב לו הרבה.

מובן שלולא היה נותן, ספיר לא יכול היה לקבל.
אבל יש לספיר איזו אטרקציה, איזה כוח משיכה כזה. והוא מוצא יהודים כאלה בכל מקום ומקום. הוא מצא אותו גם בארץ.

האם אנחנו יכולים לאשר את הצעת החוק ואני אקבל על עצמי לדבר איתו לפני שזה בא לכנסת? איני יודעת מתי זה יבוא לכנסת?

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

זה יבוא בשעה שאנחנו נרצה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

התורם ביקש להקדים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל לא אוכל לעשות זאת השבוע.

אטלפן לו שאני רוצה לבוא אליו. אודה לו בשם הממשלה על כל מה שהוא עשה. אסביר לו מה כאן הפגם האסחטי (שענהייטספעלער). אמנם אין אני מדברת גרמנית שוטפת, אבל הוא יבין את דברי.

שר החקלאות ח. גבתי:

הוא מבין גם אידיש.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

קאנגרעסדויטש.

ראש הממשלה ג. מאיר:

דרך אגב אשתו היתה ידידת-נפש של קזלס. כאשר קזלס היה פה, היא יצאה בפעם הראשונה מהבית (היא חולה מאד) והיתה ביניהם פגישה מרגשת.

מ ח ל י ט י מ :

א. בהמשך להחלטת הממשלה מס' 243 מיום יב' בטבת תשל"ד (6.1.74), לאשר סופית את הצעת חוק קרן וולף, תשל"ד-1974, ולהגישה מיד לכנסת.

ב. ראש הממשלה תבוא בדברים עם התורם על מנת לנסות להניאו מדרישתו לפטור את משכורתו של המנהל הכללי ממס הכנסה. (הסיפא של סעיף 8 ד' בהצעת החוק).

504. תיקון תקנון שירות התעסוקה

שר העבודה י. רבין:

אני מציע לאשר את תיקון תקנון שירות התעסוקה. לפי החוק הקיים היום קיימת מועצת לשכת עבודה המורכבת מיושב ראש ונציגי המעבידים והעובדים. לפי החוק הקיים היום ההחלטה על היחס מותנית באישור של העבודה. הסתבר שזה נוגד לאמנה מספר 88 של ארגון העבודה הבינלאומי. באותה אמנה מוגדר מראש שהיחס צריך להיות שווה בשווה, ומאחר שאנחנו חברים בארגון העבודה הבינלאומי הרי מתחייב פשוט תיקון בתקנון עצמו שיבטיח את החלת החוק הבינלאומי

גם על ישראל. זהו דבר פשוט, אינו מסובך ואין אני רואה מדוע הממשלה לא תאשר זאת.

מ ח ל י ט י מ :

על פי סעיף 21 לחוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959, לאשר את תיקון תקנון שירות התעסוקה כדלקמן:

"במקום סעיף 2(א) לתקנון שירות התעסוקה יבוא:

2(א). מועצת לשכת העבודה תהיה מורכבת מיושב ראש ומנציגי עובדים ומעבידים שווה בשווה".

505. הצטרפות ישראל לאמנה בינלאומית בדבר מדידת תפוסתן של אניות, 1969

שר התחבורה א. יריב:

מדובר בהצטרפות לאמנת אוסלו, שהיא צריכה לאפשר לנו להצטרף לשיטת-מדידה אחת לתפוסת אניות. ההצטרפות לאמנה הזאת תחסוך לנו טורח רב. הרשימה של הארצות המשתתפות באמנה זו גדלה והולכת. זה יחסוך לנו גם עבודה, ובסופו של דבר זה אולי יחסוך לנו גם כסף.

מ ח ל י ט י מ :

א. להצטרף לאמנה הבינלאומית בדבר מדידת תפוסתן של אוניות, 1969, כפי שנתקבלה בוועידת הארגון הבינממשלתי המייעץ לספנות (I.M.C.O.) אשר התקיימה בחודש יוני 1969 בלונדון.

ב. ליפות את כוחו של שר החוץ לבצע החלטה זו.

505. סקירה מדינית

שר החוץ א. אבן :

ביום שלישי אנסה לסכם בקצרה ובמזומן את המדיניות האמריקאית בכללותה. בלי ניתוח כזה אי אפשר לגשת בעיניים פקוחות למשא ומתן על הפרדת הכוחות, שמשמעותו של משא ומתן זה, כפי שאמר השר רבין, היא הרבה יותר רחבה מאשר בעית הקו והחיץ והדילול. לדעתי זה משא ומתן בעל משמעות עצומה לחיוב - אם יושג הסכם, ולשלילה - אם לא יושג הסכם.

אין אני סבור שמדיניות ארצות הברית מובעת רק, או בעיקר, על ידי ההצבעה במועצת הבטחון. ועם זה ואף על פי כן אין שום ספק שזהו חזיון קשה וחמור. קודם כל זהו שינוי של מדיניות ארצות הברית בגיזרה הספציפית הזאת ששמה "הצבעות בארגונים בינלאומיים".

בספטמבר 1972, אחרי מינכן והתגובה האוירית שלנו, הטילה ארצות הברית וטו על החלטה הרבה פחות פוגעת מזו שהצביעה בעדה בשבוע שעבר. בעצם ההצעה שהוצעה אז בספטמבר 1972 לא כללה שום הערה שלילית נגדנו. כל מה שהיה כתוב שם היה:

MILITARY "THE SECURITY COUNCIL CALLS ON THE PARTIES CONCERNED TO CEASE IMMEDIATELY
OF " . OPERATIONS AND TO EXERCIZE THE GREATEST RESTRICT IN THE INTEREST
INTERNATIONAL PEACE AND SECURITY

האמריקאים בכל הדרגים אמרו: הואיל ויש פה המלצה המתעלמת מהטבח במינכן, אני מטילה על זה וטו.

הוטו השני של ארצות הברית הוטל ביולי 1973 על החלטה מדינית שכללה את הסעיף, שמועצת הבטחון מביעה מורת רוח על המשך הכיבוש של ישראל בשטחים מוחזקים מאז 1967.

כאן כיבדה ארצות הברית התחייבות שהיא נתנה בחילופי מכתבים בין הנשיא וראש הממשלה ובין סיסקו והשגריר, שהם הגדירו אז מה הם הסעיפים שלהם יתנגדו במוסדות בינלאומיים. נוסף על כך הצעות כמעט דומות לאלו שנתקבלו בשבוע שעבר במועצת הבטחון אחרי פעולות שלנו, אבל בהימנעות ארצות הברית.

יש מספר הערות שכולן לתוספת חומרה: א. הטבח בקרית שמונה זעזע את דעת הקהל בארצות הברית, ואילו הפעולה שלנו לא זעזעה את דעת הקהל שם. על כן אין כאן שום תירוץ של המימשל כאילו הוא מסתגל לדעת הקהל בארצות הברית. ראייה לכך: אחרי קבלת ההחלטה בשבוע שעבר כל אמצעי התקשורת בארצות הברית, ללא יוצאים מן הכלל, מגנים את ההצבעה האמריקאית - לא רק את ההחלטה אלא גם את ההצבעה האמריקאית. אם כן המסקנה היא שהמימשל ראה שחשוב יותר לספק את הערכים בהקשר הזה, אפילו במחיר של התנגשות עם דעת הקהל של עצמה.

ב. פרט נוסף לחומרה: המצב הפרלמנטרי הפעם היה מקל על ארצות הברית להימנע אילו רצתה לגלות התחשבות בנו וגם לא להיות בודדת כפי שהיתה תמיד.

ההשתלשלות הפרלמנטרית היא כדלהלן: ב-18 באפריל הכינו ארבע משלחות - בריטניה, צרפת, אוסטריה ואוסטרליה, נוסח החלטה, שארצות הברית הכניסה בה מספר תיקונים, ואילו היא התקבלה, הרי היא היתה אומרת אחרי כל המליצות את הדברים האלה: מביעה מורת רוח על הפרת השלמות הטריטוריאלית של

לבנון ומבקשת את ישראל להימנע מכך בעתיד, ומביעה אותה מורת רוח DEPLORES כל מעשי אלימות, ובמיוחד אלה כמו בקרית שמונה, שתוצאתם היא אבדן טראגי של חיים אזרחיים חפים מפשע ומבקשת את כל הנוגעים בדבר להימנע מכל פעולות כאלה בעתיד; קוראת לכל הממשלות הנוגעות בדבר להגשים את התחייבויותיהם מטעם החוק הבינלאומי ביחס לארגון בתוך שטחיהן של פעולות אלימות נגד השטח של מדינה אחרת.

כלומר היו שם למעשה בהחלטה שלוש הוראות: א. בקורת על הפעולה הישראלית; ב. אבל בקורת דומה ונמרצת על המעשה בקרית שמונה במפורש; ו-ג. קביעה שכל העולם היה מבין אותה כקריאה ללבנון, באשר היא הביאה את התלונה הזאת - ישנה בקשה למדינות למנוע פעולות אלימות משטחיהן לעבר שטח מדינה אחרת.

כאמור, ארצות הברית הצטרפה לדברים האלה, וזו היתה טיוטת הצעה של חמש מדינות. אולם ההחלטה האמריקאית היתה להגיע לידי הסכם עם הערבים.

ב-19 בחודש נתקיימה פגישה של קיסנינג'ר עם שר החוץ של לבנון. כעבור יומיים ישרבה אותה קבוצה והביאה הצעה מתוקנת כדלהלן: במקום להביע מורת רוח DEPLORES היא מגנה CONDEMNNS הן לגבי הפעולה שלנו והן לגבי סעיף 3, אולם היא השמיטה את האיזכור של קרית שמונה. ויוצאת איזה מין הכרזה כללית, שבכלל לא צריך להרוג, "לא תרצח" כללי כזה, בלי כל התיחסות אל המקום ואל האנשים, אל הנרצחים, אל היתומים ואל האלמנות.

עוד השמטה השמיטו: את הפנייה לכל הממשלות לכבד את ההתחייבויות הבינלאומיות שלהן מטעם המגילה בכל הנוגע לפעולות מעבר לגבול. במקום זה נשאר:

"CALLS ON ALL GOVERNMENTS CONCERNED TO RESPECT THEIR OBLIGATIONS UNDER THE CHARTER OF THE UNITED NATIONS AND INTERNATIONAL LAW".

כלומר, מליצה אידיוטית שאין לה שום הקשר: צריך לכבד את המגילה, אבל ללא שום התיחסות לעקרון כזה שגם מדינה יש לה אחריות אם היא מתירה פעולתם של מחבלים וכדומה. וכתוספת לכך מה שלא היה קודם לכן: קריאה לישראל לשחרר מיד ולהחזיר ללבנון את האזרחים הללו החטופים. הנושא הזה לא היה כלול בהצעה של חמש המדינות, כי לא התברר עדיין מי הם.

כלומר כל התיקונים היו תיקונים לחומרה, וכנראה שקיסינג'ר התחייב בשלב די מוקדם שארצות-הברית תתמוך בנוסח הזה.

אף על פי כן, כאשר הגיעה ההצעה המתוקנת הזאת למועצת הבטחון ב-23 באפריל, אי אפשר היה להביא אותה להכרעה. כי היתה הודעה של המשלחת האוסטרלית שהיא אינה מצטרפת עכשיו לשובינות של ההצעה, היתה הודעה של המשלחת האוסטרית שאין היא מצטרפת לשובינות של ההצעה, והיתה הודעה של המשלחת הבריטית שהבריטים חוזרים בהם מהשובינות, והצרפתי אמר שאם הוא נשאר בודד ביוזמה, אין הוא שולל את הסיכוי שיהיה בודד, אבל הוא חייב בנסיבות החדשות הללו להתיעץ עם בירתו. כאמור היתה איזו אי-נוחות לגבי ההצעה הזאת שהתבטאה בנשירתם של רוב השובינים.

ב-24 באפריל הובא הענין לאחר שדובר עם קיסינג'ר בושינגטון ועם קיטינג פה ועם כל הגורמים האחרים. האמריקאים עשו מאמץ כדי להציל שמוץ של כבוד אנושי על ידי שהציעו תיקון להצעה, להכניס שוב בסעיף 3 בגינוי הכוללני של פעולות-אלימות את ההתיחסות לקרית-שמונה. הם הציעו להוסיף:
DEPLORES AND CONDEMNNS ACTS OF VIOLENCE SUCH AS THOSE AT KIRYATH SHMONE.

להצעה זו קבלו שבעה קולות: אוסטרליה, אוסטרליה, ארצות-הברית, קוסטה ריקה, ארגנטינה, בריטניה ואפילו צרפת, כאשר הסובייטים והיוגוסלבים נמנעו. ההימנעות הזאת יש בה כדי להוכיח, שאילו קיסינג'ר היה מתמקח בצורה נמרצת יותר, יכול היה להעביר את האיזכור של קרית-שמונה, שהשגמטה של האיזכור הזה היא לדעתי החרפה המוסרית הגדולה ביותר אשר בהכרזה הזאת.

ההסברים? הסבר אחד. בכל המגעים עם קיסינג'ור טענו כי כאשר פהמי היה בבית הלבן וביקש את ארצות הברית הפעם לא להטיל וטו ולא להימנע - וזה היה מחווה לא ללבנון אלא לפהמי. עלינו להבין שההתרפקות על סאדאת היא באמת לזהטת מאד. קיסינג'ור אומר זאת "לגבי כל ענין שאיננו חיוני לבטחון ישראל ולקיומה". זה מביא אותנו לנימוק השני: ארצות הברית בהחלט אינה מעריכה הרבה חשיבותן של הכרעות אלה, היא מזלזלת בהן, הערבים מייחסים להן הרבה חשיבות. זהו גם כן נימוק, שבסך הכל כל זה הולך ומשתכת, והנה יש כאילו הזדמנות זולה לספק את הערבים.

ישנה הודעה של שר החוץ של לבנון בשובו ללבנון, שהנה ארצות הברית מכירה עכשיו בשלמותה ובעצמאותה של לבנון. ישנה תרועת-גיל של ארגוני החבלה, שארצות הברית סרבה להדביק שום תו שלילי אפילו על הפעולה הזאת בקרית-שמונה.

זהו ספור המעשה. כאמור אם יש דיון מדיני, אני אציע שנפרט סעיפים אחרים. אני חושב שצריך לומר שזהו מפנה ביחסי ישראל ארצות הברית. אבל החזיון הזה, כשהוא לבדו מוכיח שארצות הברית בין השאר, במסגרת המדיניות שלה לחיזוק ישראל, אני חושב שהיא נוטשת את הידידות הזאת, אבל היא מחפשת מה שהיא חושבת להזדמנויות קלות - קלות בעיניה, לא קלות בעינינו, לספק את הערבים, ובמיוחד את מצרים.

507. פרסום תעודות המדינה

ד"ר א. אלסברג:

ההצעה היא, לגשת לפירסום מתוכנן של תעודות המדינה, כפי שמקובל כעת ברוב המדינות. הדוגמה העומדת בפנינו היא פירסום בדומה למתכונת של הפירסום הבריטי DOCUMENTS OF BRITISH FOREIGN POLICY.

החומר הארכיוני נפתח לפי החוק והתקנות כעבור שלוש שנה אחרי המאורע, דהיינו חומר בעניני חוץ ובטחון - שלוש שנה אחרי המאורע, חומר בעניני מינהל וענינים מקצועיים - אחרי תקופה של עשרים שנה. מדובר על פירסום שיהיה מוכן וערוך אחרי תקופה של שלוש שנה, שיכלול חומר בעניני חוץ ובטחון במידה וזה ניתן לפירסום, וגם בענינים שנקראים "ענינים מקצועיים", במידה ויש להם נגיעה לקשרי חוץ של המדינה.

החומר התעודי מצטבר בעבודתם של משרדי ממשלה שונים - גם משרד החוץ, גם משרד ראש הממשלה, גם משרד המסחר והתעשייה ומשרדים אחרים, משרד האוצר, הכל בהתאם לענין.

ועדה של אנשי מקצוע, שדנה באותה סוגיה לפני שנתיים, הציעה שהצד הארגוני ירוכז בגנזך המדינה, כדי גם להבטיח שהסלקציה של החומר תהיה אובייקטיבית ובקנה מידה שיתקבל בעולם באמון. על סמך החומר שייבחר ייערך הפירסום עצמו.

השאלה, המתעוררת כמובן תמיד לגבי פרויקט מעין זה היא: לשם מה בכלל מפרסמים? מפרסמים כדי לא להשאיר את כתיבת ההיסטוריה בידי אויבינו, כי המדינות שאנחנו עומדים בקשרים איתן תפרסמנה את התעודות. אנחנו כמובן מפרסמים רק את התעודות שלנו, ובמידה ויש להן נגיעה בתעודות של מדינות אחרות, שאנחנו מעוניינים להביא את תוכנן לידיעת הצבור, נצטרך לעשות זאת באפרט המדעי בהערות ובהארות לעצם הטקסט.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרת שהחומר יתפרסם. מובן שיתפרסם מה שמותר יהיה לפרסם. אם הבינותי נכון, לא הכל יתפרסם באופן אבטומטי.

ד"ר א. אלסברג :

לא כל דבר. אם יש עד היום הסתייגות בטחונות לגבי חומר מסויים, וודאי שלא יפרסמו אותו.

ראש הממשלה ג. מאיר :

מי יחליט?

ד"ר א. אלסברג :

ההצעה היא שועדת שרים תהיה הגוף שיכול כאן להחליט כאינסטנציה אחרונה, אבל וודאי בהתאם להמלצות שאנשי המקצוע, נציגים של אותה ועדה, כפי שאני משער יביאו בפני ועדת השרים.

אם יורשה לי לצטט ממבוא המופיע בכל כרך של הפירסום האמריקאי הרי שם נאמר:

"THE VOLUMES INCLUDE, SUBJECT TO NECESSARY SECURITY CONSIDERATIONS, ALL POLICY DOCUMENTS NEEDED TO GIVE A COMPREHENSIVE RECORD OF THE MAJOR FOREIGN RESPONSIBILITIES, DECISIONS WITHIN THE RANGE OF THE DEPARTMENT OF STATE'S WHICH CONTRIBUTED TO THE TOGETHER WITH APPROPRIATE MATERIALS CONCERNING THE FACTS IS NEEDED TO SUPPLEMENT THE FORMULATION OF POLICIES. WHEN FURTHER MATERIAL DOCUMENTATION IN THE DEPARTMENT'S FILES FOR A PROPER UNDERSTANDING OF THE RELEVANT POLICIES OF THE UNITED STATES, SUCH PAPERS SHOULD BE OBTAINED FROM OTHER GOVERNMENT AGENCIES".

אחרי כן באים הסייגים:

"A. TO AVOID PUBLICATION OF MATTERS WHICH WOULD TEND TO IMPEDE CURRENT DIPLOMATIC NEGOTIATIONS OR OTHER BUSINESS.

B. TO CONDENSE THE RECORD AND AVOID REPETITION OF NEEDLESS DETAILS.

C. TO PRESERVE THE CONFIDENCE REPOSED IN THE DEPARTMENT BY INDIVIDUALS AND BY FOREIGN GOVERNMENTS. ETC. ETC."

אנחנו מנסים לעבוד לפי אותן ההנחיות שהן גם מנחות את המו"לים של DOCUMENTS OF BRITISH FOREIGN POLICY ודוקומנטים אחרים. נדמה לי שהיום ברוב המדינות הפירסומים האלה מקובלים. הם וודאי ממלאים גם פונקציה הסברתית וגם פונקציה מדעית והיסטורית.

שר הפנים י. בורג:

אני רוצה להפנות תשומת לב לכך שכאן דובר גם על זה שביחס לענייני בטחון גופא, בטחון PROPER כפי שנוהגים לומר, דרוש מרחק של חמישים שנה. זה חשוב להזכיר, על מנת לתת את הפרספקטיבה הנאותה בין אלה הרוצים למהר בפירסומים לבין אלה הרוצים להאט בפירסומים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איפה זה כתוב?

שר הפנים י. בורג:

בדברי ההסבר, לא על עניני בטחון אלא על מערכות

בטחון.

ד"ר א. אלסברג:

חומר של מערכת הבטחון וצה"ל - 50 שנה.

שר הפנים י. בורג:

יש פה איזה תחום-גבול GRENZGEBIET שאתה יכול לומר כך: אנחנו באדמת הפקר NO MAN'S LAND בין חומר של משרד הבטחון וחומר של מערכת הבטחון. אני חושב על מערכת סיני עם ההכנות הפוליטיות והבטחוניות.

(המשך הדברים רשמה ת.כ.).

אם אני מסתכל על נסיעות של אנשים מסוימים לצרפת, או על פעולות אחרות, זה יכול להתפרסם בשנת 2006. לא שאני רוצה לומר מה יקרה בשנת 2006, אך מן הראוי שתהיה הגדרה יותר מדויקת של מושגים שעליהם חלות שלושים השנים לבין מושגים שעליהם חלות 50 השנים. אני מבין שלקחו טווח של 30-50 שנים, על מנת למנוע אי נעימות במקרה שמישהו יאריך ימים עד כדי כך, שאי אפשר יהיה למנוע את הפרסום עוד בחייו. אמרתי שמדובר לא בפרסום יבש - "גלבוך", "צוויבוך", - אלא בפרסום הכולל הסברים מיוחדים - "פוטנוטס" וכו'. השאלה היא מהם ה"טרמס" אוף רפרנס" של המו"ל. יש כאן נפקא מיניה גדול מאד. אתה יודע את הדברים ואנו יודעים שאתה יודע, אך כאן אני שואל שאלה: מי קובע את היקף הטקסט המלווה את הטקסט המקורי?

הערה:

שלישית: כאן אני יכול לקצר, באשר ראש הממשלה כבר שמה את האצבע על העניין. כאן צריכה להיות זכות של ווטו. יש דברים שאפילו אחרי עשרות שנים נראים מסוכנים ובלתי נעימים, ואז מוכרח להיות גוף פוליטי שתהיה לו זכות ווטו. ראש הממשלה העירה על כך וכדאי לשמוע פרטים בנוגע לכך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הגוף הוא ועדת שרים.

שר הפנים י. בורג:

אך כתוב בהמלצה של המועצה, ואני רוצה לדעת מתי דנים אלה ומתי אלה. יש דברים שלא יגיעו לוועדת השרים, ואז גם אם לוועדת השרים תהיינה סמכויות, היא לא תדע מתי להפעיל את הסמכויות שלה.

שר הדתות י. רפאל:

אני מוכרח להגיד שאני מסתייג מההצעה לפי שקול ראשון, ואני רוצה להגיד את הסיבות. קודם כל אמנם קובעים ועדת שרים, אך אנו יודעים שועדת שרים היא פרופורמה והשרים לא יכנסו לעומק העניין ולא יקראו את כל התעודות, וזה יימסר לאנשים אשר יעסקו בכך בפועל. ב. עניין מנויה של ועדת שרים יכול ליצור רושם של בלם לפרסום דברים שלא כדאי לפרסם, גם אם בפועל היא לא תשמש כבלם; ג. אנו הולכים פה בעקבות מדינות אחרות...

ראש הממשלה ג. מאיר:

נורמליות.

שר הדתות י. רפאל:

מדינות אחרות אשר ניהלו מלחמה, סיימו את המלחמה. אנו ניהלנו מלחמה, עדיין מנהלים אותה ולא סיימנו את המלחמה, ואיני יודע מאימתי מתחילות 30 השנים. שם, בארצות אחרות, מתחילות 30 השנים, אפילו לעיון, לאחר תום המלחמה. איני יודע אם אנו במצב בו אנו יכולים להגיד שסיימנו כבר את המלחמה. אמנם יש ענין גם בנוגע לעיון, וגם זה דבר די חמור, אך בכל זאת אז אתה שוקל למי לאפשר לעיין ולמי לא לאפשר לעיין, למי צריך לאפשר או לא לאפשר, ואילו כאן אתה תלוי ביצר הטוב של המפרסם, אשר בוודאי רוצה לפרסם דווקא תעודות חשובות, וכאשר יפרסם - יפרסם תעודות ומסמכים בעלי חשיבות. כאן קשה לי לערוך את ההבחנה הזו בין עניני חוץ לעניני בטחון, ואיני יודע אם ההבחנה הזו תעמוד במבחן.

מכל הנמוקים האלה נראה לי שמוטב לנו לדחות זאת לעוד כמה שנים. אולי אז נגיע אל השלום, ומאז נתחיל את מניין השנים. בכל אופן, ברגע זה אני מסתייג מן ההצעה הזו.

שר המשטרה ש. הלל:

את זאת אפשר להציע לממשלה הבאה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

קשה לתאר מחקרים בהסטוריה מבלי שהמדינות אשר עושות את ההסטוריה תעמדנה את החומר לרשות החוקרים. זוהי אחת הבעיות הסבוכות ביותר וידוע על הסטוריונים רבים וחשובים הצובאים על פתחיהם של הגנזכים בעולם, כדי להגיע ראשונים אל מסמכים שעד אז לא שזפתם השמש. המנהג של רכוז המסמכים

בכרכים מיוחדים על פי מיון מדעי, זוהי עזרה שלא תסולא בפז גם למחקר וגם לסטודנטים אשר לומדים הסטוריה, וכל זאת מתוך הקפדה יתרה על אנטרסים בטחוניים שלנו. אנו חייבים ללכת בדרכן של מדינות מהמתקנות בעולם ולא להיפך. עקרונית אני תומך בכל לב בהצעה שהובאה על ידי ראש הממשלה, ועל פי המלצה של הגנז. אני יודע מהאונברסיטאות שלנו ומהאקדמיה למדעים, עד כמה שהם מצפים לשירות הזה שאנו צריכים לתת להם.

שר החקלאות ח. גבתי :

יש גם עתונאים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

הם כותבים מבלי לחקור.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

הם יודעים יותר מאתנו.

בהצעה מצויין שיש למנוע פרסום מסמכים אשר יכולים להזיק. אני תומך בהצעה במלואה. אני רוצה להבהיר נקודה אחת, כיצד יטופל בנושא מבחינה מדעית: יש לי הצעה בנדון. היות ועל פי החוק יש לממשלת ישראל יועץ מדעי, והיא האקדמיה למדעים, מוסד מכובד מאד אשר מקיף את כל קשת הגוונים של הדיסציפלינות המדעיות, כולל מדעי הרוח, מדעי המדינה והחברה, - אולי נטיל על האקדמיה, מתוך חרות אקדמאית שלה ותוך הדברות עם הגנז, לבחור ולקבוע את המסמכים. כך הוא הנוהג גם לגבי הכרכים שמוציא המו"ל הרשמי בבריטניה, וכך גם בארצות הברית לגבי הכרכים המוצאים על-ידי האגודה המדעית העוסקת בכך.

ד"ר א. אלסברג :

בארצות הברית עוסק בכך ה"סטייט דפרטמנט".

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

גם שם העומדים בראש המערכת הם אנשי מדע דגולים. באנגליה עוסקים בכך מדענים מהאוניברסיטאות קמברידג', אוקספורד ולונדון. מה שאני מציע הוא שהיועץ הרשמי של הגנז תהיה האקדמיה למדעים. אז גם אנשי המדע יהיו שקטים וידעו כי מאחורי החלטה עומדת סמכות חשובה ואובייקטיבית.

והערה אחרונה בעקבות הערתו של שר הדתות. אם ועדת השרים האמורה תתיחס לתפקידה ברצינות, היא תדאג לכך שכל שר יהיה מיוצג על ידי אישיות ממדרגה ראשונה, אשר יסב את תשומת לבו של השר למסמך אשר פרסומו עלול להזיק.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אך יהיה זה מה שהאיש הזה יחשוב שעלול להזיק,

ולא מה שהשר יחשוב.

שר ההסברה ש. פרס :

ראיתם מה קרה בספר ההגנה בעקבות הפרסום על רצח ארלוזורוב, בנוגע לשאול אביגור. האם אנו צריכים את זה עכשיו?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הכוונה היא גם לנושאים בטחוניים, אז צריך אולי לשקול צרופו לוועדה של שר הבטחון.

שר ההסברה ש. פרס:

אני מציע לסדר: יש כאן כמה שרים, ואני אחד מהם, אשר סבורים שטרם הגיעה השעה לכך, הן מבחינת היותנו אומה במצב של מלחמה, אשר מעונינת לשמור על לכודה, הן מבחינת הפרספקטיבה של הזמן, והן מבחינת הכוחות שיש לנו לשם עריכת פרסומים אלה. אני רואה את הספרים היוצאים, בקושי יוצא ספר, לכן אני מציע לדחות את הדיון למועד בלתי קבוע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה לחזק את דברי פרס בדוגמה. אם ניקח את מבצע קדש, הרי שבזמנו נתן בן-גוריון הבטחה לאיש אחד לפחות, שהוא לא יגלה משהו. זהו סוד כמוס. נדמה לי שאותו איש עוד חי, אמנם הוא למעלה מגיל 30. אמנם כבר נכתבו ספרים ולכאורה הכל סופר, אך יש הבדל בין כתיבה של עתונאי לכתיבה של מי שאינו עתונאי, אדם פרטי אשר כותב מה שהוא זוכר או אינו זוכר, מה שסופר לו, לו בן-גוריון היה חי אתנו, נדמה לי שהוא לא גילה את הדבר מעולם, הוא ראה עצמו מחוייב כלפי אותו אדם שאז כיהן בתפקיד רם, שהדברים לא יתפרסמו.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

דבר כזה יתפרסם בשנת 2006.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה לא שייך למערכת הבטחון.
רציתי לשאול אם יש מישהו שיש לו הצעה לסדר.

שר ההסברה ש. פרס:

אני מציע את הצעתי כהצעה לסדר.

שר המשפטים ח. צדוק:

ואם מישהו מבקש להסתייג מההצעה של שמועון?

ראש הממשלה ג. מאיר:

יקבל רשות הדבור להצעה לסדר.

שר הקליטה ש. רוזן:

יתכן שיש מקום להצעה הזו וצריך לדחות את הדיון בנושא, אולם התקנות משנת 1966 קובעות שאחרי 20 שנה נותנים את המסמכים לעיונו של הקהל הרחב לאחר התקופות האלה: חומר ארכיוני מינהלי או מקצועי של משרד ממשלתי - 20 שנה, חומר ארכיוני של משרד ממשלתי בענייני חוץ ובטחון - 30 שנה וחומר ארכיוני של מערכת הבטחון - 50 שנה. כלומר, אם רוצים לא לקבל את התקנה, צריך לשנות את ההחלטות האלה.

ד"ר א. אלסברג :

כאן הבעיה היא לאחר תקופה של 30 שנה. התיקים, אם לא יסווגו במיוחד כחסויים, יועמדו לרשות הקהל. מה שאנו רוצים למנוע אחרי הפרסום הוא, שעתונאי או חוקר טנדנציוזי, יפרסם מתוך התיקים אותם דברים שאנו לא מעוניינים בפרסומם. אנו מעוניינים כי יתן תמונה שקולה וטובה מכל החומר. לכן הפרסום בא כדי למנוע נצול לרעה של החומר. על כן אנו מציעים שהחומר יוכן עכשיו על ידנו. מדובר בכך שנתחיל עכשיו בעבודה לקראת פרסום שיהיה ב-1978, כלומר להתחיל מהיום לעבוד על החומר שיתפרסם בעוד 4 שנים. בעוד 4 שנים נפרסם את הכרך על התקופה מ-1947 עד 1948, כלומר תמיד יהיה רווח של 30 שנה מהארוע עד לפרסום, אך לשם פרסום דרושה תקופת הכנה, ותקופת ההכנה היא של 4-5 שנים לכרך כזה, כדי שיעבור את האינסטנציה של בחינה ראשונה, ערעורים, בחינת האפרט וכו'.

שר המשפטים ח. צדוק :

אני לא מתנגד שנדחה זאת מהיום לעוד

שבוע-שבועיים או חודש.

ראש הממשלה ג. מאיר :

לממשלה החדשה.

שר המשפטים ח. צדוק :

אני מתנגד לדחיה ללא מועד. אני חושב שהנושא מחייב טפול. מה שמוצע הוא שחומר שלפי החוק הקיים יהיה פתוח לעיון, ייפתח לעיון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

צריך לתקן את החוק.

שר המשפטים ח. צדוק:

זה דבר לחוד.

מתוך חומר זה אפשר יהיה לפרסם. לדעתי זהו שירות חשוב לחוקרים, אשר עשוי למנוע פרסומים טנדנציוזיים. מדובר על כך שב-1977/78 יתחילו לפרסם מסמכים הנוגעים לתקופה שבין 27.11.47 לבין ה-15.5.48. אני יכול לתאר לי שזה הכרך הראשון שיופיע ב-1978.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מדוע עד ה-15.5 ולא מלחמת השחרור?

שר המשפטים ח. צדוק:

אם מעיינים, מפרסמים מה שרוצים, ואם מכינים ומפרסמים, מפרסמים דבר שלם, מחוץ לדברים שמחליטים אחרי 30 שנה כי יש סיבה לא לפרסמם. אני רואה את הדגש א. בשלמות החומר המתפרסם ו-ב. ב"DETACHMENT" של מי שיערוך את הערות השוליים, כלומר הערות אינפורמטיביות בלבד. לדוגמה, אם כתוב ראובן, יהיה כתוב ראובן פלוני (השר י. גלילי: ראובן שרי) וכלי פרשנות. את זאת יעשו החוקרים, ההסטוריונים. אם לא נדון בכך היום, נדון בכך בעוד מועד. זוהי עבודה שצריך לעשותה ביסודיות, ואני חושב שזו כמעט חובה, בכפוף לכך שדברים שיוסכם לגביהם כי פרסומם עלול לגרום נזק, לא יפורסמו.

שר הדתות י. רפאל:

איך אתה פותר את הבעיה לגבי חומר שלא יימסר

לעיון?

שר המשפטים ח. צדוק:

בתוך התקנון נאמר שדברים אחדים אפשר לסגור

לעיון. זה נאמר בסעיף 8 של התקנות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מתארת לי שאין התנגדות חריפה לדחות את הדיון. פרס לא אמר לאיזה תאריך. אני רוצה להגיד כי אם כי החצעה רשומה על שמי, הפעם לא כל הכבוד מגיע לי. הסכמתי שהנושא יועלה, אך אין לראות בכך הסכמתי לענין, כי אני חושבת שזהו ענין לדיון הממשלה כולה. אני לא רוצה לדבר עתה לגופו של ענין, כי יש הצעה לסדר.

השר י. גלילי:

שאלה לראש-הממשלה ולגנז: מאחר שאיני בטוח כי

במועד הקרוב נחזור לדון בנושא, אני שואל האם בדחיית הדיון יש לראות גם דחיית העבודה. אני מציע שגם אם הדיון יידחה, לא נראה בכך דחיית העבודה שהגנזך עסוק בה, למקרה שיוחלט על פרסום.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

להערתו של השר גלילי, במידה שמדובר על עבודה במסגרת הגנזך (השר י. גלילי: כן, במסגרת הגנזך), ההערה נכונה. כי אם מדובר בגורמים מבחוץ, הייתי משהה זאת עד לקבלת ההחלטה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מדובר רק בעובדי הגנזך.

שר המשטרה ש. הלל:

אני מציע לדחות את הדיון לחודש, ולהמליץ כי תוך חודש תובא הצעה יחד עם הצעה אלטרנטיבית, מה צריך לעשות אם מחליטים לא לקבל את ההצעה. יכול להיות שייאמר כי צריך לשנות במקרה כזה את התקנות, במובן זה שאיפה שכתוב 20 שנה, יהיה כתוב 30 שנה וכו'. אם היו מצביעים היום, הייתי מצביע בעד אי קבלת ההצעה. אך אז צריך היה לשנות את התקנות כדי שלא תוצר לקונה. האופן בו ההצעה מוגשת אינו מאפשר להתנגד לה בצורה סבירה.

שר הדתות י. רפאל:

תקנות הארכיונים אינן לפני, אך עד כמה שאני מבין, כאשר אומרים שמעמידים את המסמכים לעיונו של הקהל, אין הכוונה לעיונם של כל אלה שירצו להתעניין במסמכים, אלא מה שהגנז יעמיד לרשות המעוניין.

השר ג. האוזנר:

לא.

שר הדתות י. רפאל:

אני שומע משר המשפטים שיש סעיף מגביל. פירוש הדבר שיש סלקציה מסוימת. אם יש סלקציה, אין לקונה. אם יש הצעה לדחות את הדיון - נדחה את הדיון, וכאשר נגיע אליו, כל אחד יביע את דעתו.

השר ג. האוזנר:

אני מבקש לא לדחות את הדיון מבלי לנקוב בתאריך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איזה תאריך?

השר ג. האוזנר:

לא איכפת לי, לפי נוחיות הממשלה, אני מציע עד

60 יום.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם קובעים דחיית הדיון בלי כל תאריך, אין כל סיבה מדוע לא יבוא שר לאחר 59 ימים ויבקש להעלות את הנושא על סדר היום.

השר ג. האוזנר:

השרים לא ישימו לב לכך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי שרוצה, ירשום ביומן.

אני רוצה לשאול את גנז המדינה, כיצד אתה וחבריך נוהגים כאשר נכנס אדם ומבקש לראות תעודה מלפני 20 או 25 שנה, אך לא יותר חדשה מאשר מלפני 20 שנה? האם כל מה שהאיש רוצה עומד לרשותו? לדוגמה, רק לפני ימים אחדים, בשיחה עם חבר, הוא סיפר לי פרטים אחדים על מלחמת השחרור, שאני ידעתי באופן כללי ומקוטע, היו פרטים שגם אני לא ידעתי, ולא הייתי רוצה שהם יתפרסמו היום, לא למען שכנינו ובכלל. עוד לא הגיע הזמן לכך. אמר השר רפאל, נדמה לי, כי בעצם אנו גומרים מערכות של מלחמה, אך המלחמה לדאבונו נמשכת, ובין מערכה למערכה לפעמים יש פרק זמן יותר קצר ולפעמים יותר ארוך. אנשים עוסקים כאן בטעויות של לוח. היתה מלחמה ב-1967, היתה מלחמה ב-1973 - לא היה ולא נברא. היתה רק הפסקה של שנתיים ממש והיתה מלחמת התשה, אך האם לא נהרגו אנשים כל הזמן? זאת אומרת שאת הגישה של ארצות הברית ושל בריטניה אי אפשר לקבל אצלנו באופן אוטומטי. אני רוצה לדעת אם לא צריך לתקן איזה דבר. אני רוצה לדעת, אני אדם מהישוב אשר נכנס לגנזך ומבקש לראות תעודה מלפני 25-30 שנה, האם נותנים לי?

ד"ר א. אלסברג:

זה תלוי בסווגו של החומר בשעת הווצרותו במשרד הנוגע בדבר. אם היה מסווג כחומר בטחוני, הוא אינו נפתח אוטומטית בפני הצבור, אלא רק לאחר שהסווג הבטחוני שלו מוסר. כאשר יועמד לרשות הקהל, יועמד לרשות כל הקהל. אין כאן הבחנה בין סוגי קהל. גם עתונאי שהוא סמפטי ואנו רגילים לסמוך עליו (רה"מ הגב' ג. מאיר: כאשר תמצא כזה, תשלח אותו אלי). אין שפוט לפי הפונים, כל הפונים שווים. זהו אחד הכללים המכבידים מאד עלינו, אך

בלי זה אין אנו מסוגלים לעבוד. החומר כולו סגור או החומר כולו פתוח. יש חומר שאנו לא מסוגלים לפתוח אותו, והוא נשאר פתוח רק למשרד המפקיד אותו. אם משרד החוץ הפקיד חומר אשר סווג בסווג בטחוני, הוא לא ייפתח עד אשר משרד החוץ יאמר שהוא מעוניין כי איש מסוים יראה את החומר. התקנות מכסות נדמה לי את הכל.

אני לא חושב שהמובן של מדינה במלחמה תופס כאן. יש הרבה שטחים בהם המדינה אמנם במלחמה, אך לגבי החומר שעברה עליו תקופה של 40 שנה, במידה רבה עבר הארגומנט הזה, ולא מדובר על חומר בעל ערך צבאי, אלא על רקמת יחסים במדינת ישראל בכל השטחים: כלכליים, מסחריים ועוד.

השר י. גלילי:

אחרי פרסום יומנו של שרת, ישתנו הרבה דברים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה לא היה בידינו.

השר ג. האוזנר:

אני רוצה להעיר להצעה לסדר של השר פרס.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גמרנו זאת. אמרתי שאם אין מתנגדים להצעה, היא

מתקבלת.

השר ג. האוזנר:

רציתי להעיר שתי הערות. ראשית, אומות העולם מפרסמות מסמכים תוך זמן מסוים מיום הארוע, ולא מאז גמר המלחמה. נתפרסמו עכשיו בארצות הברית כרכים מזמן המלחמה, ובאמצעות כוכבים מסומן, זה וזה סודי ואינו לפרסום. יש מערכת נכבדה מאד גם לפרסום הבריטי, גם לפרסום הגרמני וגם לפרסום האמריקאי. לא הייתי רוצה מכל מקום שמדינת ישראל תגנוז ותסגור על שבעה בריחים חומר שאפשר לפרסם, ויחד עם זאת תשאיר ללא פרסום גם חומר שלא הגיעה שעתו לפרסום. אני מכל מקום מבקש לחזור ולהעלות זאת לדיון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כאשר תרצה, לא קבענו תאריך.

מר א. אלסברג:

אני מבין שהערתו של השר גלילי בעינה עומדת, שזה לא אומר כלום לגבי הכנת החומר באופן פנימי.

(המשך הדיון נדחה)

508. נסיעות שרים

ראש הממשלה ג. מאיר:

מוצע לאשר נסיעת שר האוצר לשוויץ בשליחות מפעל מלווה העצמאות והפתוח ובעניני משרדו למשך חמישה ימים החל ב-1.5.74.

שר המשפטים ימלא את מקומו.

מוצע לאשר נסיעת השר האוזנר לקוסטה-ריקה, כדי לייצג את המדינה בהשבעת הנשיא. למשך עשרה ימים, החל ב-5.5.74.

השר ג. האוזנר:

מותר לקצר גם כן?

ראש הממשלה ג. מאיר:

על כך איש עוד לא נענש.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את נסיעת שר האוצר לשוויץ בשליחות מפעל מלווה העצמאות והפתוח ובעניני משרדו למשך חמישה ימים החל ביום ט' באייר תשל"ד (1.5.74).

שר המשפטים ימלא את מקום שר האוצר בעת העדרו מהארץ.

ב. לאשר את נסיעת השר ג. האוזנר לקוסטה-ריקה לייצג את המדינה בהשבעת הנשיא, למשך עשרה ימים החל ביום י"ג באייר תשל"ד (5.5.74).

טרם חלפה תקופת ההגבלה

טרם חלפה תקופת ההגבלה

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

ישיבת הממשלה תתקיים ביום ג' בשעה 5.00.

הישיבה ננעלה.